DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 127 LS

(2018–2019)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Endringer i referanserenteloven mv. (gjennomføring av referanseverdiforordningen) og samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1011 om referanseverdier

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 127 LS

(2018–2019)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Endringer i referanserenteloven mv. (gjennomføring av referanseverdiforordningen) og samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1011 om referanseverdier

Innhold

1 Proposisjonens hovedinnhold 5
1.1 Innledning 5
1.2 Hovedtrekk i lovforslaget 6

2 Bakgrunnen for lovforslaget 7
2.1 Forordning (EU) 2016/1011 (referanseverdiforordningen) 7
2.1.1 Bakgrunn 7
2.1.2 Nærmere om forordningen 7
2.1.3 Forordning som endrer referanseverdiforordningen 8
2.2 Høring 8

3 Gjennomføring av referanse-verdiforordningen i norsk rett 10
3.1 Gjeldende rett 10
3.2 EU/EØS-rett 10
3.3 Finanstilsynets forslag 10
3.4 Høringsinstansenes syn 10
3.5 Departementets vurdering 11

4 Klassifisering og bruk av referanseverdier 12
4.1 Gjeldende rett 12
4.2 Forordningen 12
4.2.1 Referanseverdier som omfattes av forordningen 12
4.2.2 Kritiske referanseverdier 12
4.2.3 Betydningsfulle og ikke-betydningsfulle referanseverdier 13
4.2.4 Bruk av referanseverdier 13
4.3 Finanstilsynets forslag 13
4.4 Høringsinstansenes syn 14
4.5 Departementets vurdering 14

5 Tilsyn 15
5.1 Myndigheter og oppgave-fordeling 15
5.1.1 Forordningen 15
5.1.2 Finanstilsynets forslag 15
5.1.3 Høringsinstansenes syn 15
5.1.4 Departementets vurdering 15
5.2 Virkemidler i løpende tilsyn 16
5.2.1 Forordningen 16
5.2.2 Finanstilsynets forslag 16
5.2.3 Høringsinstansenes syn 17
5.2.4 Departementets vurdering 17
5.3 Opplysningsplikt 17
5.3.1 Forordningen 17
5.3.2 Finanstilsynets forslag 18
5.3.3 Høringsinstansenes syn 18
5.3.4 Departementets vurdering 18
5.4 Stedlig tilsyn mv. 18
5.4.1 Forordningen 18
5.4.2 Finanstilsynets forslag 18
5.4.3 Høringsinstansenes syn 19
5.4.4 Departementets vurdering 19
5.5 Pålegg om stans mv. 19
5.5.1 Forordningen 19
5.5.2 Finanstilsynets forslag 19
5.5.3 Høringsinstansenes syn 19
5.5.4 Departementets vurdering 19
5.6 Administrativ inndragning 19
5.6.1 Forordningen 19
5.6.2 Finanstilsynets vurdering og forslag 19
5.6.3 Høringsinstansenes syn 19
5.6.4 Departementets vurdering 19
5.7 Tilsynsmyndighetens adgang til å gi offentlige uttalelser mv. 20
5.7.1 Forordningen 20
5.7.2 Finanstilsynets forslag 20
5.7.3 Høringsinstansenes syn 20
5.7.4 Departementets vurdering 20

6 Administrative tiltak og sanksjoner 21
6.1 Innledning 21
6.2 Omfattede overtredelser 21
6.2.1 Forordningen 21
6.2.2 Finanstilsynets forslag 21
6.2.3 Høringsinstansenes syn 22
6.2.4 Departementets vurdering 22
6.3 Pålegg om retting og tvangsmulkt 22
6.3.1 Forordningen 22
6.3.2 Finanstilsynets vurdering og forslag 22
6.3.3 Høringsinstansenes syn 22
6.3.4 Departementets vurdering 22
6.4 Offentliggjøring av avgjørelse om administrativt tiltak eller sanksjon 23
6.4.1 Forordningen 23
6.4.2 Finanstilsynets vurdering 23
6.4.3 Høringsinstansenes syn 23
6.4.4 Departementets vurdering 23
6.5 Tilbakekall eller suspensjon av tillatelse eller registrering 23
6.5.1 Forordningen 23
6.5.2 Finanstilsynets vurdering 23
6.5.3 Høringsinstansenes syn 23
6.5.4 Departementets vurdering 23

6.6 Forbud mot å utøve ledelsesfunksjoner ... 24
6.6.1 Forordningen ... 24
6.6.2 Finanstilsynets vurdering ... 24
6.6.3 Høringsinstansenes syn ... 24
6.6.4 Departementets vurdering ... 25
6.7 Overtredelsesgebyr ... 25
6.7.1 Forordningen ... 25
6.7.2 Finanstilsynets vurdering og forslag ... 26
6.7.3 Høringsinstansenes syn ... 27
6.7.4 Departementets vurdering ... 27
6.8 Retningslinjer ved valg av administrative tiltak og sanksjoner ... 28
6.8.1 Forordningen ... 28
6.8.2 Finanstilsynets vurdering ... 28
6.8.3 Høringsinstansenes syn ... 29
6.8.4 Departementets vurdering ... 29
6.9 Videreføring av parallelt strafferegime ... 29
6.9.1 Gjeldende rett ... 29
6.9.2 Finanstilsynets vurdering og forslag ... 29
6.9.3 Høringsinstansenes syn ... 29
6.9.4 Departementets vurdering ... 29

7 Overgangsordninger ... 30
7.1 Forordningen ... 30
7.2 Finanstilsynets vurdering og forslag ... 30
7.3 Høringsinstansenes syn ... 30
7.4 Departementets vurdering ... 30

8 Forordning som endrer referanseverdiforordningen ... 31

9 Konsekvenser for annet regelverk ... 32
9.1 Forordningen ... 32
9.2 Finanstilsynets forslag ... 32
9.3 Høringsinstansenes syn ... 32
9.4 Departementets vurdering ... 32

10 EØS-komiteens beslutning med tilpasninger ... 33
10.1 Vurdering ... 33
10.2 Nærmere om EØS-komiteens beslutning ... 33
10.3 Konklusjon ... 33

11 Økonomiske og administrative konsekvenser ... 34
11.1 Innledning ... 34
11.2 Konsekvenser for administratorer og bidragsytere ... 34
11.3 Konsekvenser for det offentlige ... 34

12 Merknader til de enkelte bestemmelsene ... 36
12.1 Verdipapirhandelloven ... 36
12.2 Referanseverdiloven ... 36

A Forslag til lov om endringer i referanserenteloven mv. (gjennomføring av referanse-verdiforordningen) ... 40

B Forslag til vedtak om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1011 om referanseverdier ... 44

Vedlegg
1 Europaparlaments- og råds-forordning (EU) 2016/1011 av 8. juni 2016 om indekser som brukes som referanseverdier for finansielle instrumenter og finansielle kontrakter eller for å måle investeringsfonds resultater, og om endring av direktiv 2008/48/EF og 2014/17/EU og forordning (EU) nr. 596/2014 ... 45
2 EØS-komiteens beslutning nr. […] av […] om endring av EØS-avtalens vedlegg IX (Finansielle tjenester) og vedlegg XIX (Forbrukervern) ... 100

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 127 LS

(2018–2019)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Endringer i referanserenteloven mv. (gjennomføring av referanseverdiforordningen) og samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1011 om referanseverdier

Tilråding fra Finansdepartementet 21. juni 2019, godkjent i statsråd samme dag. (Regjeringen Solberg)

1 Proposisjonens hovedinnhold

1.1 Innledning

Finansdepartementet foreslår i denne proposisjonen endringer i referanserenteloven. Endringene gjennomfører EUs referanseverdiforordning i norsk rett ved inkorporasjon, i tillegg til å gi nødvendige tilstøtende regler forutsatt i forordningen. Referanseverdiforordningen er EØS-relevant, men er foreløpig ikke tatt inn i EØS-avtalen.

Det er ikke truffet beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av referanseverdiforordningen på tidspunktet for fremleggelse av denne proposisjonen. Fordi forordningen medfører behov for lovendringer i norsk rett, er det nødvendig med Stortingets samtykke til beslutningen, jf. Grunnloven § 26 annet ledd. Utkast til EØS-komitébeslutning er til behandling i EUs organer.

For å ivareta Norges interesser i saken, som er raskest mulig innlemmelse og gjennomføring av denne forordningen, bør Norge unngå å utsette innlemmelsen av rettsakten i EØS-avtalen eller å måtte ta et langvarig konstitusjonelt forbehold når beslutning om innlemmelse av referanseverdiforordningen fattes i EØS-komiteen. Norske markedsaktører vil kunne bli skadelidende ved en utsettelse. Det bes derfor også om Stortingets forhåndssamtykke til innlemmelse av referanseverdiforordningen i EØS-avtalen.

Det vil bli fremmet en egen kongelig resolusjon om deltakelse i EØS-komiteens beslutning dersom vedtak i EØS-komiteen blir truffet før Stortinget har behandlet saken og truffet vedtak. Stortinget vil i så fall bli informert om vedtaket i EØS-komiteen.

Det er ikke ventet vesentlige endringer i den endelige beslutningen i EØS-komiteen. Dersom denne likevel skulle avvike vesentlig fra utkastet som er vedlagt proposisjonen her, vil saken bli forelagt Stortinget på nytt.

Utkast til EØS-komitébeslutning i uoffisiell norsk oversettelse, og uoffisiell norsk oversettelse av rettsakten som er omfattet av EØS-komitébeslutningen, følger som trykte vedlegg (vedlegg 1 og 2 til proposisjonen).

1.2 Hovedtrekk i lovforslaget

I Norge er det gitt overordnede regler om fastsettelse av referanserenter i referanserenteloven. Loven gir i dag hjemmel for fremtidig gjennomføring av reglene for *referanserenter* i referanseverdiforordningen, men gir ikke hjemmel for gjennomføring av referanseverdiforordningens regler om *andre referanseverdier*.

Forslaget går som nevnt ut på at forordningen skal gjelde som norsk lov. Forordningen skal med det gjelde som den er, jf. EØS-avtalen artikkel 7, med de tilpasninger som følger av EØS-avtalen, avtalens protokoll 1 og eventuelle tilpasninger i EØS-komiteens beslutning om å innlemme forordningen i EØS-avtalen.

I *kapittel 2* gjennomgås bakgrunnen for lovforslaget. I *kapittel 3* omtales forslaget om gjennomføring av referanseverdiforordningen i norsk rett. Selv om forordningen skal gjelde som den er, er det behov for nasjonale bestemmelser for å operasjonalisere enkelte bestemmelser i forordningen. Finansdepartementet foreslår i denne proposisjonen endringer i referanserenteloven for å operasjonalisere reglene i forordningen, herunder hvem som skal være tilsynsmyndighet, forordningens krav til tilsynsmyndighetens tilgjengelige virkemidler og forordningens krav til reaksjonssystem. Lovens korttittel foreslås endret til «referanseverdiloven», i samsvar med det utvidede anvendelsesområdet.

I *kapittel 4* redegjøres det for klassifiseringen av referanseverdier etter forordningen, forordningens krav til administratorer av referanseverdier og bidragsytere til referanseverdier og hva som regnes som bruk av en referanseverdi etter forordningen. Det er ikke behov for nasjonale bestemmelser for å operasjonalisere disse delene av forordningen.

I *kapittel 5* redegjøres det for endringene i referanserenteloven som er nødvendige for å operasjonalisere forordningens krav til tilsynsmyndighetens tilgjengelige virkemidler. Det foreslås bestemmelser om opplysningsplikt, bevissikring og pålegg om retting. Kompetansen til å gi tillatelse eller godkjenning av registrering av en administrator av en referanseverdi foreslås lagt til Finanstilsynet. Det foreslås også at Finanstilsynet skal være tilsynsmyndighet for fastsettelsen av referanseverdier.

I *kapittel 6* redegjøres det for forordningens krav til medlemsstatenes reaksjonssystem og nødvendige nasjonale bestemmelser. Det foreslås at Finanstilsynet skal ha hjemler til å gi pålegg om publisering av rettelse til referanseverdier, gi tvangsmulkt for manglende etterlevelse av pålegg og fatte vedtak om å ilegge personer forbud mot å inneha ledelsesfunksjon i foretak som må ha tillatelse eller godkjenning etter loven. Det foreslås også bestemmelser som gir Finanstilsynet hjemmel til å beslutte at vinning skal inndras og til å ilegge overtredelsesgebyr ved nærmere angitte overtredelser. Straffebestemmelsen foreslås derimot ikke videreført.

Overgangsbestemmelsene i forordningen omtales i *kapittel 7*. En forordning som endrer referanseverdiforordningen omtales i *kapittel 8*. Konsekvenser for annet regelverk omtales i *kapittel 9*. I *kapittel 10* omtales EØS-komitébeslutningene og *i kapittel 11* redegjøres det for lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

2.1 Forordning (EU) 2016/1011 (referanseverdiforordningen)

2.1.1 Bakgrunn

Forordning (EU) (2016/1011) om indekser som brukes som referanseverdier for finansielle instrumenter og finansielle kontrakter eller for å måle investeringsfonds resultater, og om endring av direktiv 2008/48/EF og 2014/17/EU og forordning (EU) nr. 596/2014 (referanseverdiforordningen) ble vedtatt 8. juni 2016. Forordningen gir regler om fastsettelse og bruk av referanseverdier. De fleste av kravene i forordningen trådte i kraft 1. januar 2018 i EU. Forordningen er EØS-relevant, men er foreløpig ikke tatt inn i EØS-avtalen.

En indeks er et statistisk mål, typisk brukt for å representere en pris, som blir beregnet eller bestemt ut i fra et representativt datagrunnlag. Dersom indeksen brukes som en referansepris for finansielle instrumenter eller i finansielle kontrakter, er indeksen en referanseverdi. Kontrakter som bruker referanseverdier, er følsomme for endringer i nivået på referanseverdien. Selv relativt beskjedne avvik fra et «korrekt nivå» vil kunne ha stor økonomisk betydning for partene i en avtale. Svikt i en viktig referanserente kan f.eks. gi opphav til betydelig feilprising av kreditt, noe som kan ha konsekvenser for finansiell stabilitet og realøkonomien.

Bakgrunnen for referanseverdiforordningen er at det i etterkant av finanskrisen ble avdekket manipulasjon av referanserentene Libor og Euribor, se punkt 2.1 i Prop. 142 L (2014–2015) Lov om fastsettelse av referanserenter og lov om endringer i finanslovgivningen mv. Det har også kommet anklager om manipulasjon av råvareindekser. Den dokumenterte manipulasjonen av referanserenter har understreket viktigheten av, og sårbarheten ved, fastsettelsen av referanseverdier. Manipulasjon av referanseverdier kan medføre betydelige tap for forbrukere og investorer og kan få konsekvenser for realøkonomien.

2.1.2 Nærmere om forordningen

Referanseverdiforordningen stiller en rekke krav til de som fastsetter referanseverdier (administrator) og hvordan de skal organisere virksomheten (artiklene 4 til 10). Det stilles krav til administratorens rutiner og retningslinjer for håndtering av interessekonflikter, overvåkingsfunksjon, internkontroll, dokumentasjon, system for klagebehandling og til eventuell utkontraktering.

Forordningen stiller også krav til fastsettelsen av referanseverdier, herunder krav til datakvalitet, metodologi, transparens om metodologien og systemer for rapportering om manipulasjon, eller forsøk på manipulasjon av en referanseverdi (artiklene 11 til 14). Artikkel 15 stiller krav om at administratorer skal utarbeide regler for god opptreden som gjelder for eventuelle bidragsytere. Bidragsytere som er under tilsyn, er etter artikkel 16 underlagt enkelte strengere krav til styring og internkontroll.

Det stilles ulike krav til ulike typer referanseverdier (artiklene 17 til 26 og vedleggene I og II). Det er egne regler for referanserenter, referanseverdier som bygger på varer, og referanseverdier som bygger på såkalte regulerte data. Avhengig av omfanget av bruken av referanseverdier i finansielle kontrakter, skal de etter forordningen klassifiseres som kritiske, betydningsfulle eller ikke-betydningsfulle. Kravene til administrator varierer etter hvilken type referanseverdi det dreier seg om.

Etter forordningen artikkel 40 skal det utpekes en nasjonal tilsynsmyndighet som skal ha ansvar for å utføre pliktene som følger av forordningen. Etter artikkel 41 skal tilsynsmyndigheten ha en rekke virkemidler tilgjengelig som skal kunne brukes i samsvar med nasjonal lov. Artikkel 42 stiller detaljerte og til dels omfattende krav til medlemsstatenes reaksjonssystem for brudd på forordningens bestemmelser.

Forordningen artikkel 34 stiller krav til søknad om godkjenning eller registrering som administrator av en referanseverdi, og til nasjonale myndigheters behandling av søknadene. Etter artikkel 35 kan nasjonale myndigheter trekke til-

bake eller suspendere en administrators godkjenning eller registrering. Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndigheten (ESMA) skal etter artikkel 36 etablere et register over administratorer. Forordningen inneholder bestemmelser om tilsynssamarbeid (artiklene 37 til 39), og bestemmelser om etablering av tilsynskollegier og samarbeid med ESMA (artiklene 45 og 46).

Forordningen inneholder bestemmelser om bruk av referanseverdier i EU, herunder bestemmelser om ekvivalens og anerkjennelse av administratorer i tredjeland (artiklene 29 til 33). Foretak under tilsyn kan etter artikkel 29 bare bruke referanseverdier som tilbys av administratorer registrert i ESMAs register.

Forordningen inneholder krav om transparens og kundebeskyttelse. Artikkel 27 stiller krav om at administratorer skal publisere en erklæring om referanseverdiene den tilbyr, og krav til erklæringens innhold. Etter artikkel 28 skal administratorer, sammen med erklæringen om referanseverdiene, publisere hvilke prosedyrer administratoren vil følge dersom det gjøres endringer i referanseverdien eller dersom den vil slutte å tilby referanseverdien.

2.1.3 Forordning som endrer referanseverdiforordningen

I EU ble det i mars 2019 oppnådd politisk enighet om et forslag til en forordning som endrer referanseverdiforordningen for å innføre to nye kategorier referanseverdier for lavkarboninvesteringer. Forordningen endrer også overgangsbestemmelsen i referanseverdiforordningen. Endringsforordningen har ikke blitt endelig vedtatt i EU.

2.2 Høring

Finansdepartementet ba i brev 23. desember 2016 Finanstilsynet om å utarbeide et utkast til en utvidelse av referanserenteloven, slik at loven kan dekke den fulle bredden av referanseverdiforordningen. Departementet ba om at høringsnotatet skulle omfatte en utredning av virkningene av gjennomføring av hele referanseverdiforordningen, herunder å gi en oversikt over hvilke eksisterende referanseverdier i Norge som kan falle inn under forordningens virkeområde. Departementet mottok Finanstilsynets forslag til lovendringer for å gjennomføre forordningen 12. mai 2017.

Departementet sendte Finanstilsynets forslag på høring 7. juni 2017 med høringsfrist 7. september 2017. Høringsbrevet ble sendt til følgende instanser:

Alle departementene

Datatilsynet
Folketrygdfondet
Forbrukerombudet
Forbrukerrådet
Konkurransetilsynet
Norges Bank
Norges vassdrags- og energidirektorat
Regelrådet
Regjeringsadvokaten
Riksadvokaten
Riksrevisjonen
Skattedirektoratet
Statens Pensjonskasse
Statistisk sentralbyrå
Sivilombudsmannen
Universitetet i Agder
Universitetet i Bergen
Universitetet i Oslo
Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet
ØKOKRIM

Aksjonærforeningen i Norge
Den Norske Aktuarforening
Den norske Revisorforening
Econa
Energi Norge
Finans Norge
Finansforbundet
Finansieringsselskapenes forening
Fish Pool ASA
Handelshøyskolen BI
Handelshøyskolen i Bodø
Kommunalbanken
Landsorganisasjonen i Norge
Nasdaq OMX Oslo ASA
Nordic Association of Electricity Traders
Nordic Trustee
Norges handelshøyskole
Norsk Kapitalforvalterforening
Norsk olje og gass
Norsk Venturekapitalforening
Norske Finansanalytikeres Forening
Norske Forsikringsmegleres Forening
Norske Kredittopplysningsbyråers Forening
Næringslivets Hovedorganisasjon
Oslo børs
Pensjonskasseforeningen
Regnskap Norge
Sparebankforeningen i Norge
Verdipapirfondenes forening

Verdipapirforetakenes Forbund
Verdipapirsentralen

Følgende instanser har kommet med realitetsmerknader til høringen:

Justis- og beredskapsdepartementet

Datatilsynet
Norges vassdrags- og energidirektorat
Regelrådet
Skattedirektoratet

Finans Norge
Norske Finansielle Referanser (NoRe)
Nordic Bond Pricing
Verdipapirfondenes forening

Følgende høringsinstanser har opplyst at de ikke har merknader eller ikke ønsker å delta i høringen:

Forsvarsdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Klima- og miljødepartementet
Kunnskapsdepartementet
Utenriksdepartementet

Norges Bank
Riksadvokaten
Statistisk sentralbyrå

Den Norske Aktuarforening
Oslo børs

3 Gjennomføring av referanseverdiforordningen i norsk rett

3.1 Gjeldende rett

I Norge er det gitt overordnede regler om fastsettelse av referanserenter i lov om fastsettelse av referanserenter (referanserenteloven). Loven gir hjemmel for fremtidig gjennomføring av reglene for referanserenter i referanseverdiforordningen, samt til å fastsette forskriftsregler om referanserenter i tråd med forordningens regler. Slike forskriftsregler trådte i kraft 16. november 2016.[1] Med hjemmel i loven har Finansdepartementet godkjent Norske Finansielle Referanser AS (NoRe) som administrator for referanserentene Nibor.

Fastsettelsen av andre referanseverdier enn referanserenter er ikke regulert i norsk rett. Referanserenteloven gir ikke hjemmel for gjennomføring av referanseverdiforordningens regler om andre referanseverdier enn referanserenter.

3.2 EU/EØS-rett

Forordning om referanseverdier på finansområdet (Forordning (EU) 2016/1011, referanseverdiforordningen) gir regler om fastsettelse og bruk av referanseverdier som brukes som referanser i finansielle instrumenter og kontrakter, eller for å måle resultatene til investeringsfond. Forordningen inneholder egne regler for fastsettelse av referanserenter, referanseverdier som bygger på varer og referanseverdier som bygger på såkalte regulerte data.

Formålet med forordningen er å sikre tilliten til referanseverdier. Forordningen ble vedtatt 8. juni 2016. Kravene i forordningen trådte i kraft 1. januar 2018 i EU. Forordningen er EØS-relevant og skal inntas i norsk rett. En overgangsbestemmelse i forordningen åpner for at administratorer for referanseverdier som eksisterte 30. juni 2016 har frist 1. januar 2020 for å søke om godkjenning eller registrering, se kapittel 7. Forordningen er foreløpig ikke tatt inn i EØS-avtalen.

[1] Forskrift til lov om fastsettelse av referanserenter (referanserenteforskriften).

3.3 Finanstilsynets forslag

Finanstilsynet skriver i høringsnotatet at de ikke venter at det gjøres spesielle tilpasninger i EØS-komiteens beslutning om å innta forordningen i EØS-avtalen. Finanstilsynet går i høringsnotatet derfor ut fra at forordningen vil gjelde for EØS/EFTA-landene slik den gjelder for EU-landene, men med visse presiseringer om EU-kommisjonens og ESMAs oppgaver.

Finanstilsynet viser til at det på enkelte områder i referanseverdiforordningen er, eller kan være, nødvendig med nasjonale bestemmelser for å operasjonalisere reglene i forordningen. Disse nasjonale bestemmelsene knytter seg i hovedsak til hvem som skal være tilsynsmyndighet, forordningens krav til tilsynsmyndighetens tilgjengelige virkemidler (kapittel 5) og forordningens krav til reaksjonssystem (kapittel 6).

Finanstilsynet foreslår at det gjøres endringer i referanserenteloven for å innta nødvendige bestemmelser for å operasjonalisere kravene i forordningen. Finanstilsynet foreslår videre at referanserenteloven etter utvidelsen gis tittelen «lov om referanseverdier på finansområdet», men at korttittelen «referanserenteloven» beholdes.

3.4 Høringsinstansenes syn

Enkelte høringsinstanser (*Nordic Bond Pricing* og *Verdipapirfondenes forening*) viser til at en viktig del av bakgrunnen for de nye reglene var avdekking og mistanke om manipulasjon av internasjonale referanserenter. Høringsinstansene poengterer at forordningen har fått et videre anvendelsesområde, som det vil være viktig å avklare nærmere.

Norske Finansielle Referanser foreslår i sitt høringssvar «finansreferanseloven» som en ny, og mer dekkende, korttittel til loven når denne gis et bredere virkeområde enn referanserenter.

3.5 Departementets vurdering

Departementet foreslår at referanseverdiforordningen gjennomføres i norsk rett ved lov. Departementet viser til ny § 1 første og annet ledd. Forordninger skal gjennomføres «som sådan» i nasjonal rett, jf. EØS-avtalen artikkel 7. Det innebærer at forordningen må inkorporeres i norsk lov, ved henvisning fra loven til det aktuelle vedlegget i EØS-avtalen og rettsaktnummeret til forordningen. En inkorporasjonsbestemmelse kan dermed ikke tre i kraft før en beslutning i EØS-komiteen om å innlemme rettsakten i EØS-avtalen har trådt i kraft.

Departementet viser til at forordninger på finansmarkedsområdet ofte gjennomføres i lovs form, selv om bestemmelsene etter sitt innhold kunne vært gjennomført i forskrifts form. Dette har sammenheng med at forordninger må gjennomføres som sådan, jf. over. Når en forordning som er gjennomført ved inkorporasjon i lov blir endret, må dermed i utgangspunktet også denne endringsforordningen gjennomføres i lov. Til sammenligning gjelder EUs forordninger direkte overfor borgerne i EU-statene, uten mellomliggende nasjonal gjennomføring.

Ved senere, mindre endringer i forordningen, som etter sin natur normalt ville vært gjennomført ved forskrift i norsk rett, kan det på denne bakgrunnen være behov for en forskriftshjemmel som tillater at endringer kan gjennomføres nasjonalt i forskrifts form.

I tillegg er det en forutsetning at utfyllende rettsakter fra EU, særlig kommisjonsforordninger, som fastsetter regler av mer teknisk art, gjennomføres i norsk rett i forskrift.

I tråd med dette, og bl.a. sett hen til praksis for gjennomføring av råds- og parlamentsforordninger i verdipapirhandelloven, jf. omtale i Prop. 96 LS (2018–2019), foreslår departementet i ny § 1 annet ledd en forskriftshjemmel i inkorporasjonsbestemmelsen til referanseverdiforordningen. Formålet er å kunne gjennomføre enkelte mindre endringer i forordningen i forskrifts form.

Videre foreslår departementet en ny forskriftshjemmel, sammenlignet med Finanstilsynets høringsutkast. Bestemmelsen går ut på at departementet i forskrift kan gi regler om referanseverdier, administratorer av referanseverdier, fastsettelse av referanseverdier, bidragsytere til referanseverdier og publisering av referanseverdier dersom dette er nødvendig av hensyn til finansiell stabilitet og sikre og velfungerende markeder, eller Norges utenrikspolitiske interesser. En lignende bestemmelse er gitt i verdipapirhandelloven § 13 og ny verdipapirsentrallov § 13 (ikke i kraft).

Det er et særskilt behov for å sikre at endringsforordningen, nevnt i punkt 2.1.3 og nærmere omtalt i kapittel 8, kan gjennomføres samtidig med referanseverdiforordningen. Departementet foreslår derfor en særskilt forskriftshjemmel i § 1 annet ledd for å kunne gjennomføre endringsforordningen i norsk rett i forskrift. Departementet presiserer at deler av endringsforordningens bestemmelser kan gis med hjemmel i derogasjonsbestemmelsen omtalt over.

Finansdepartementet deler Finanstilsynets vurdering av at det bør gjøres endringer i gjeldende referanserentelov fremfor at det gis en helt ny lov. Departementet foreslår for øvrig at lovens kortform blir «referanseverdiloven», som følge av lovens utvidede virkeområde, sammenlignet med gjeldende referanserentelov.

4 Klassifisering og bruk av referanseverdier

4.1 Gjeldende rett

Forskrift til lov om fastsettelse av referanserenter (referanserenteforskriften) gir bestemmelser om krav til administratorer av allment brukte referanserenter. Referanserenteforskriften stiller også krav til finansforetak (panelbanker) som leverer rentebidrag til en administrator. Kravene i referanserenteforskriften ligger nært opptil reglene i referanseverdiforordningen. Fastsettelsen av andre referanseverdier enn referanserenter er ikke regulert i norsk rett.

4.2 Forordningen

4.2.1 Referanseverdier som omfattes av forordningen

Referanseverdier er i forordningen artikkel 3 nr. 1 (3) definert som enhver indeks som brukes til å fastsette hvilket beløp som skal betales i henhold til et finansielt instrument eller en finansiell kontrakt, eller verdien av et finansielt instrument. En referanseverdi kan også være en indeks som brukes til resultatmåling i et verdipapirfond når formålet er å følge avkastningen til indeksen, avgrense eiendelsplasseringen i en portefølje eller beregne resultatgodtgjørelse. Forordningen artikkel 3 nr. 1 (1) definerer en indeks som ethvert tall:

a) som offentliggjøres eller gjøres tilgjengelig for offentligheten,
b) som regelmessig fastsettes
   i) helt eller delvis ved anvendelse av en formel eller en annen beregningsmetode, eller ved en vurdering, og
   ii) på grunnlag av verdien av en eller flere underliggende eiendeler eller priser, herunder estimerte priser, faktiske eller estimerte renter, pristilbud og bindende pristilbud, eller andre verdier eller undersøkelser,

Den som kontrollerer fastsettelsen av en referanseverdi, kalles administrator, jf. forordningen artikkel 3 nr. 1 punkt 6. Avhengig av hvilken type referanseverdi som fastsettes, må administratoren søke om tillatelse eller registrering av virksomheten. ESMA skal etter forordningen artikkel 36 etablere et register over administratorer. Bidragsytere til en referanseverdi leverer data som er nødvendige for å bestemme referanseverdien, enten direkte til administrator eller via andre.

Forordningen deler referanseverdier i kategorier etter ulike dimensjoner. Én viktig dimensjon er om referanseverdiene regnes for å være kritiske, betydningsfulle eller ikke-betydningsfulle. Det er videre egne regler for referanserenter (vedlegg I til forordningen, samt forordningen artikkel 18), referanseverdier som bygger på varer (vedlegg II til forordningen, samt forordningen artikkel 19), og referanseverdier som bygger på såkalte regulerte data (forordningen artikkel 17). Kravene til administrator varierer etter hvilken type referanseverdi det dreier seg om.

4.2.2 Kritiske referanseverdier

En referanseverdi kan etter forordningen defineres som kritisk ut fra kvantitative mål og kvalitative vurderinger. Forordningen artikkel 20 definerer referanseverdier som kritiske dersom ett av følgende kriterier er oppfylt:

1. Referanseverdien brukes i finansielle instrumenter, kontrakter mv. med en samlet verdi over EUR 500 milliarder.
2. Referanseverdien bygger på bidrag fra enheter der flertallet befinner seg i én medlemsstat, og tilsynsmyndigheten i denne medlemsstaten anser referanseverdien for å være kritisk etter en kvalitativ vurdering.
3. Referanseverdien oppfyller alle følgende kriterier:
   a. Referanseverdien brukes i finansielle instrumenter, kontrakter mv. med en samlet verdi over EUR 400 milliarder,
   b. det finnes ingen eller få alternativer til referanseverdien, og
   c. det vil få betydelig negativ effekt på markedet, finansiell stabilitet mv. dersom referanseverdien skulle opphøre.

Forordningen artikkel 20 nr. 2 og nr. 3 inneholder bestemmelser om hvilke forhold tilsynsmyndigheten skal legge vekt på i den kvalitative vurderingen som skal ligge til grunn for å utpeke en referanseverdi som kritisk etter punkt 2 over. Disse forholdene omfatter bl.a. den samlede verdien av finansielle instrumenter, kontrakter mv. som bruker referanseverdien, som andel av samlet verdi av alle finansielle instrumenter, kontrakter mv. i medlemsstaten, og om det vil få betydelig negativ effekt for markedet om referanseverdien skulle opphøre. Referanseverdier som ikke oppfyller det kvantitative kravet (a) under punkt 3 over, men som oppfyller de to andre kravene (b og c) kan likevel klassifiseres som kritiske etter en vurdering av relevante tilsynsmyndigheter. EU-kommisjonen har i en delegert forordning (2018/64) fastsatt nærmere regler for hvordan kriteriene som listes opp i underpunkt c, skal benyttes.

Administratorer av kritiske referanseverdier må ha tillatelse til virksomheten, og kan etter forordningen artikkel 21 pålegges å fortsette virksomheten i en periode selv etter at de ønsker å avslutte den. Muligheten for pålegg om fortsatt virksomhet gjelder etter forordningen artikkel 23 også for bidragsytere til beregningen av en kritisk referanseverdi. I EU er referanserentene Euribor, Eonia («Euro Overnight Index Average»), Libor, Stibor («Stockholm Interbank Offered Rate») og Wibor («Warsaw Interbank Offered Rate») identifisert som kritiske referanseverdier, jf. Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2019/482.

4.2.3 Betydningsfulle og ikke-betydningsfulle referanseverdier

En referanseverdi regnes etter forordningen artikkel 24 som betydningsfull dersom den ikke oppfyller kriteriene for å regnes som kritisk, men brukes i finansielle instrumenter, kontrakter mv. med en samlet verdi over EUR 50 milliarder, har få eller ingen alternativer og referanseverdiens opphør vil få betydelige negative konsekvenser for markedet.

Administratorer av betydningsfulle referanseverdier må ha tillatelse til virksomheten. Hvis administrator er et foretak under tilsyn, er det imidlertid tilstrekkelig med godkjenning av registrering, jf. forordningen artikkel 34 nr. 1 bokstav b. Forordningen artikkel 25 åpner for at administratorer av betydningsfulle referanseverdier kan søke om unntak fra enkelte av forordningens bestemmelser, dersom de anser at etterlevelse av bestemmelsene vil være en uforholdsmessig byrde, gitt referanseverdiens natur eller administratorens størrelse. Tilsynsmyndigheten kan beslutte at administratoren likevel må følge forordningens bestemmelser, etter en nærmere vurdering basert på ulike kriterier.

Ikke-betydningsfulle referanseverdier er referanseverdier som ikke faller innenfor definisjonene av kritiske eller betydningsfulle referanseverdier, jf. forordningen artikkel 26. Administratorer av slike verdier må etter forordningen artikkel 34 nr. 1 bokstav c kun få godkjent søknad om registrering.

Forordningens bestemmelser om klassifisering av betydningsfulle og ikke-betydningsfulle referanseverdier gjelder ikke for fastsettelse av, og bidrag til, referanserenter eller varereferanseverdier, jf. forordningen artikkel 18 og 19.

4.2.4 Bruk av referanseverdier

Hva som regnes som bruk av en referanseverdi, er definert i forordningen artikkel 3 nr. 7. Definisjonen av «bruk» omfatter blant annet utstedelse av et finansielt instrument som refererer til en indeks eller en kombinasjon av indekser, og fastsettelse av beløp som skal betales i henhold til et finansielt instrument eller en finansiell kontrakt som refererer til en indeks eller en kombinasjon av indekser. ESMA har i et såkalt spørsmål-og-svardokument (eng. *Questions and Answers – Q&As)* om forordningen redegjort nærmere for hva som menes med bruk av en referanseverdi i forbindelse med derivater.[1] I forordningens fortale nr. 13 siste punktum fremkommer det at eie av finansielle instrumenter som refererer til en referanseverdi, ikke regnes som å bruke referanseverdien.

Foretak under tilsyn kan etter forordningen artikkel 29 nr. 1 bare bruke referanseverdier som tilbys av administratorer registrert i ESMAs register. Et prospekt for omsettelige verdipapirer eller andre investeringsprodukter som bruker en referanseverdi, skal etter artikkel 29 nr. 2 opplyse om referanseverdiens administrator er registrert i ESMAs register når prospektet publiseres.

Brukere av referanseverdier som er foretak under tilsyn skal etter forordningen artikkel 28 nr. 2 ha skriftlige beredskapsplaner for bruken av referanseverdier, i tilfelle materielle endringer i referanseverdien eller at referanseverdien ikke lenger vil tilbys.

---

[1] Questions and Answers: On the Benchmarks Regulation (BMR).

4.3 Finanstilsynets forslag

Finanstilsynet foreslår ikke nasjonale bestemmelser om klassifisering og bruk av referanseverdier ved siden av referanseverdiforordningens regler.

Tilsynet gir i høringsnotatet en oversikt over referanseverdier i Norge som er, eller kan være, referanseverdier i forordningens forstand. Disse er referanserentene *Nibor* og *Nowa*, referanseverdiene basert på varer *Fish Pool Index*, *Nasdaq Salmon Index, Narex Wide* og *systemprisen*, samt aksje-, rente- og pengemarkedsindekser fra Oslo Børs. Finanstilsynet skriver i høringsnotatet at de ikke har lyktes å få en komplett oversikt over referanseverdier, og at de på et senere tidspunkt i samråd med den enkelte administrator vil ta stilling til klassifisering av referanseverdier i det norske markedet.

4.4 Høringsinstansenes syn

Finans Norge skriver i sitt høringssvar at de ikke har tilgang på data som gjør det mulig å beregne hvor store verdier Nibor og Nowa er referanseverdi for. Finans Norge skriver at de likevel er sterkt i tvil om at selv den mest benyttede Nibor (tre måneder løpetid), er referanse for kontrakter som i sum er i den størrelsesorden som forordningen angir som terskelverdi for kritiske referanseverdier. Finans Norge anser bruken av Nowa som så begrenset at den ikke kan defineres som en kritisk referanserente.

Norske Finansielle Referanser (NoRe), som administrerer referanserenten Nibor, skriver i sitt høringssvar at de antar at bruken av Nibor har et omfang som ligger under beløpsgrensene for kritiske referanseverdier i forordningen (EUR 500 mrd. eller 400 mrd., jf. punkt 4.2). NoRe mener det ikke er tungtveiende argumenter for å definere Nibor som en kritisk referanseverdi, og at man bør unngå dette med mindre det kan fastslås med sikkerhet at bruken overstiger terskelverdiene i forordningen.

Verdipapirfondenes forening (VFF) viser i sitt høringssvar til at det er viktig at tilsynet samarbeider med aktørene og med bransjen for å finne gode og praktikable løsninger. VFF viser til fortalen punkt nr. 9, som sier at forordningen skal sikre en forholdsmessig tilpasset reaksjon på de risikoer som forskjellige referanseverdier utgjør. Det er etter VFFs vurdering viktig å ha dette proporsjonalitetsprinsippet i mente ved praktiseringen av reglene.

Nordic Bond Pricing (NBP) skriver i sitt høringssvar at de er opptatt av at administratorer av betydningsfulle og ikke-betydningsfulle referanseverdier bør kunne benytte unntaksbestemmelser som er angitt i forordningens artikkel 25 og 26. Ved å legge for store eller unødvendige byrder på tilbydere av referanseverdier og bidragsytere, vil man ifølge NBP kunne svekke datagrunnlaget. I ytterste konsekvens vil en streng regelverksfortolkning ifølge NBP kunne medføre at man ikke har tilstrekkelig grunnlag til å opprettholde beregning av referanseverdier, noe som vil kunne få negative konsekvenser for finansmarkedene i Norge.

4.5 Departementets vurdering

Departementet legger til grunn at det ikke er behov for nasjonale bestemmelser om klassifisering og bruk av referanseverdier eller krav til administratorer og bidragsytere, ettersom dette fullt ut dekkes av forordningens bestemmelser og utfyllende rettsakter.

Departementet legger til grunn at Finanstilsynet i samråd med den enkelte administrator vil ta stilling til klassifiseringen av referanseverdier og eventuell bruk av unntaksbestemmelser i det norske markedet i tråd med forordningens bestemmelser.

5 Tilsyn

5.1 Myndigheter og oppgavefordeling

5.1.1 Forordningen

Forordningen legger på flere områder oppgaver til nasjonale myndigheter. Det må avgjøres hvem som skal utøve denne myndigheten i Norge, jf. forordningen artikkel 40. Det følger av forordningen artikkel 34 at nasjonale myndigheter skal gi tillatelse til, eller godkjenne registrering av, administrator av en referanseverdi. Nasjonale myndigheter skal etter forordningen artiklene 35 og 42 nr. 2 bokstav d kunne trekke tilbake en administrators tillatelse eller suspendere en administrators godkjenning. Nasjonale myndigheter skal etter forordningen artiklene 46 og 47 samarbeide med ESMA og være medlemmer av eventuelle tilsynskollegier. Dersom en medlemsstat utpeker mer enn én kompetent myndighet, skal deres respektive roller defineres klart, og det skal utpekes én myndighet som har ansvar for å koordinere samarbeid og informasjonsutveksling med Kommisjonen, ESMA og andre medlemsstaters kompetente myndigheter, jf. forordningen artikkel 40 nr. 2. Forordningen artikkel 37 åpner for at en medlemsstats kompetente myndighet etter avtale kan delegere sine oppgaver til ESMA eller en kompetent myndighet i et annet medlemsland.

Forordningen gir på flere områder ESMA eller Kommisjonen myndighet til å fastsette tekniske standarder eller retningslinjer. ESMA har etter forordningen artikkel 31 myndighet til å trekke tilbake godkjenningen av en administrator lokalisert i et tredjeland, dersom flere vilkår er oppfylt, gjennom å fjerne administratoren fra ESMAs register, jf. punkt 4.2.1.

5.1.2 Finanstilsynets forslag

Finanstilsynet foreslår i høringsnotatet å videreføre referanserentelovens gjeldende system, der det er Finansdepartementet som avgjør om tillatelse skal gis til en administrator av en referanseverdi. Tilsynet foreslår også å legge myndigheten til å godkjenne registrering av en administrator til departementet. Videre foreslår Finanstilsynet at retten til å trekke tilbake eller suspendere en administrators tillatelse eller godkjenning legges til Finansdepartementet som konsesjonsmyndighet. Tilsynet skriver i høringsnotatet at det ikke vil være noe i veien for at departementet delegerer myndighet, for eksempel til Finanstilsynet, til å godkjenne registrering av administratorer som administrerer ikke-betydningsfulle referanseverdier.

I tråd med gjeldende referanserentelov foreslår Finanstilsynet at Finanstilsynet skal føre tilsyn med administratorer og andre aktørers overholdelse av forordningen. Finanstilsynet foreslår også at de skal utøve andre oppgaver som følger av forordningen, herunder å være kontaktpunkt overfor ESMA og medlem av eventuelle tilsynskollegier.

5.1.3 Høringsinstansenes syn

Høringsinstansene har ikke hatt merknader til Finanstilsynets forslag om oppgavefordeling myndighetene imellom.

5.1.4 Departementets vurdering

Departementet foreslår at referanserentelovens system endres slik at kompetansen til å avgjøre om tillatelse eller godkjenning av registrering skal gis til en administrator av en referanseverdi, legges til Finanstilsynet, jf. lovforslaget § 2. Departementet viser til at antallet administratorer antas å øke ved inkorporeringen av referanseverdiforordningen. Hensynet til en enhetlig og effektiv behandling av sakene tilsier at avgjørelsene samles i Finanstilsynet. Det er også av betydning at Finanstilsynet i praksis vil føre tilsyn med administratorene, jf. nedenfor.

Etter departementets vurdering bør Finanstilsynet også være tilsynsmyndighet for fastsettelse av referanseverdier, i tråd med høringsutkastet og gjeldende referanserentelov, se lovforslaget § 3. Departementet viser til at Finanstilsynet i dag har tilsyn med fastsettelsen av referanserenter, regulerte markedsplasser og verdipapirmarkedene generelt. Et flertall av administratorer og bidrags-

ytere til referanseverdier er foretak som allerede er under tilsyn av Finanstilsynet. Finanstilsynet har derfor et godt grunnlag for å føre et helhetlig tilsyn med fastsettelsen av referanseverdier. Det er etter departementets vurdering naturlig at Finanstilsynet som tilsynsmyndighet er kontaktpunkt overfor ESMA og er medlem i eventuelle tilsynskollegier.

Som nevnt i punkt 5.1.1, åpner forordningen artikkel 37 for at kompetente myndigheter kan delegere sine oppgaver til ESMA eller andre lands kompetente myndigheter. Departementet ser ikke at det skulle være aktuelt å foreta noen slik delegasjon.

I punkt 5.1.1 nevnes også forordningen artikkel 31, som gir ESMA kompetanse til å trekke tilbake registrering av administrator fra tredjeland. Et slikt tilbakekall vil samtidig innebære at norske foretak under tilsyn ikke lenger vil kunne bruke en referanseverdi administrert av denne administratoren. Dette kan forstås som en indirekte overføring av myndighet til ESMA, ved at disse tredjelandsforetakenes tjenester ikke lenger vil kunne benyttes av norske foretak. Arten av myndighet som overføres, omfanget av myndighetsoverføringen og det begrensede saksområdet dette gjelder, tilsier at den myndigheten som overføres, må anses som lite inngripende.

5.2 Virkemidler i løpende tilsyn

5.2.1 Forordningen

Tilsynsmyndighetene skal etter forordningen ha en rekke virkemidler tilgjengelig som skal kunne brukes i samsvar med nasjonal lov. Minimumskravene listes opp i forordningen artikkel 41. Finanstilsynet oppsummerer i høringsnotatet (punkt 3.4.1) kravene slik:

«(a) få tilgang til dokumenter og annet materiale i enhver form, motta og ta kopi av dette,
(b) kreve informasjon fra enhver person som er involvert i administreringen av eller bidrag til en referanseverdi, og ved behov innkalle vedkommende til muntlig forklaring,
(c) ved referanseverdier som omhandler råvarer, kreve informasjon fra bidragsytere på relaterte spotmarkeder i standardiserte former eller rapporter om transaksjoner og direkte tilgang til handelssystemer,
(d) utføre stedlig tilsyn og undersøkelser på andre steder enn i privatboliger,
(e) adgang til juridiske personers lokaler for å beslaglegge dokumenter eller andre opplysninger i enhver form når det foreligger skjellig grunn til mistanke om at de aktuelle opplysningene kan være bevis for brudd på forordningen,
(f) fra enheter under tilsyn, kreve utlevert eksisterende opptak av telefonsamtaler eller elektronisk kommunikasjon eller andre opplysninger om datatrafikk,
(g) kreve arrest eller beslag i eiendeler,
(h) kreve midlertidig opphør av enhver atferd som tilsynsmyndigheten mener strider mot forordningen,
(i) pålegge et midlertidig forbud mot profesjonell virksomhet og
(j) treffe tiltak for å informere allmennheten om en referanseverdi, herunder å kunne pålegge administrator eller andre som har publisert en referanseverdi, å publisere en rettelse til referanseverdien.»

Virkemidlene skal etter forordningen artikkel 41 nr. 2 kunne brukes av tilsynsmyndigheten selv, i samarbeid med andre myndigheter eller markedsaktører, etter delegasjon til andre myndigheter eller markedsaktører, eller ved begjæring til domstolen.

5.2.2 Finanstilsynets forslag

Finanstilsynet skriver i høringsnotatet at enkelte av virkemidlene som skal være tilgjengelige for tilsynsmyndighetene, synes å gå veldig langt. Tilsynet viser bl.a. til at personkretsen under artikkel 41 nr. 1 bokstavene a og d ikke er nærmere avgrenset utover at tilsynsmyndighetene ikke kan gjøre undersøkelser i privatboliger. Ettersom retten til forsvar og andre grunnleggende rettigheter skal respekteres etter forordningen, finner Finanstilsynet at det er naturlig å lese inn visse begrensninger i forordningens ordlyd.

Finanstilsynet viser i høringsnotatet til at de ovennevnte virkemidlene langt på vei svarer til virkemidlene tilsynsmyndighetene skal ha tilgjengelig etter MiFID II.[1] Tilsynet viser i den anledning til Verdipapirlovutvalgets vurdering i utvalgets andre delutredning[2]:

«Utvalget bemerker innledningsvis at en rekke av bestemmelsene i MiFID II artikkel 69 er generelle i sin form; tilsynsmyndigheten skal

[1] Markets in Financial Instruments Directive 2, direktiv 2014/65/EU.

[2] NOU 2017: 1 Markeder for finansielle instrumenter – gjennomføring av MiFID II og MiFIR, side 208.

ha rett til «ethvert dokument» og be om opplysninger «fra enhver person». Anvendelsesområdet for MiFID II setter imidlertid saklige rammer for bruk av tilsynshjemlene. Generelt utformede tilsynshjemler må dermed leses i denne konteksten. I Ot.prp. nr. 34 (2006–2007), pkt. 12.4.4 drøftet departementet rekkevidden av tilsynshjemlene:

«Departementet mener at man må legge til grunn en forståelse i samsvar med direktivets ordlyd, som taler om «enhver person» og «ethvert dokument», sml. også tilsvarende forståelse i den svenske utredningen. Etter departementets vurdering er det nødvendig innenfor MiFIDs saklige anvendelsesområde å gi hjemmel for en alminnelig opplysningsplikt og plikt til å legge frem dokumenter også for personer og foretak som ikke er under tilsyn. Departementet foreslår på denne bakgrunn at opplysningsplikten og plikten til å utlevere dokumenter i gjeldende bestemmelse i vphl. § 12-2a, som i hovedsak foreslås videreført i ny vphl. § 15-3, utvides til å gjelde generelt ved mistanke om overtredelse av verdipapirhandelloven kapittel 3, 4, 5, 8, 9, 10 eller 11 eller forskrifter gitt i medhold av disse bestemmelsene. Det vil si de kapitelene som omfattes av MiFID og markedsmisbruksdirektivet.»

Departementets uttalelse gjaldt opplysningsplikten, men har relevans for alle situasjoner der MiFID II gir regler som gir tilsynsmyndigheten generell kompetanse. Utvalget vil legge departementets uttalelse til grunn ved gjennomføring av nye kompetansebestemmelser.»

Finanstilsynet finner at denne tilnærmingen bør følges også ved gjennomføringen av referanseverdiforordningen.

5.2.3 Høringsinstansenes syn

Datatilsynet er i likhet med Finanstilsynet av den oppfatning at enkelte av verktøyene virker å gi nokså vide hjemler, og viser til den manglende avgrensningen av personkrets i artikkel 41 nr. 1 bokstavene b og d. Datatilsynet ber om at Finansdepartementet klargjør nærmere hvor grensene for tilsynshjemlene bør gå. Datatilsynet viser i den anledning til en uttalelse fra EUs datatilsynsmyndighet (European Data Protection Supervisor, EDPS) i forbindelse med MiFID II og MiFIR, hvor EDPS uttaler at tilsynsvirkemidler som knytter seg til datatrafikk må være proporsjonale, begrenses til formålet, og ikke gå utover hva som er nødvendig for å oppnå dette.

5.2.4 Departementets vurdering

Departementet kommenterer de enkelte av forordningens krav til tilsynsmyndighetens virkemidler nedenfor, se punkt 5.3, 5.4, 5.5 og 5.7. For ordens skyld nevner departementet at Finanstilsynet ikke har foreslått særskilte regler om tilsynsmyndighetens mulighet til å forlange arrest og beslag i eiendeler, med henvisning til Ot.prp. nr. 34 (2006–2007) som igjen viste videre til reglene i tvisteloven kapittel 33 og straffeprosessloven kapittel 16. Departementet deler Finanstilsynets vurdering av at det ikke er behov for ytterligere regler for å oppfylle forordningens krav.

I høringen har Datatilsynet tatt opp rekkevidden av tilsynshjemlene i lys av generelle krav til behandling av personopplysninger. Generelt understreker departementet at tilsynshjemlene er knyttet til Finanstilsynets innhenting av opplysninger fra foretak under tilsyn. Det medfører både en saklig og personell begrensning. Departementet bemerker videre at reglene skal sikre at Finanstilsynet kan føre et effektivt tilsyn med foretak av betydning for fastsettelse av referanseverdier. Departementet viser til at tilliten til finansielle referanseverdier er av stor betydning for finansmarkedenes funksjon jf. omtale i punkt 2.1, og det er klart at det er av offentlig interesse å sikre denne tilliten. For øvrig vil personopplysningsloven gjelde for Finanstilsynets tilsynsvirksomhet, når denne er dekket av sistnevnte lovs virkeområde.

5.3 Opplysningsplikt

5.3.1 Forordningen

Forordningen artikkel 41 nr. 1 bokstavene a, b, c og f inneholder bestemmelser om tilsynsmyndighetens muligheter til å innhente opplysninger. Bokstav a omhandler tilsynsmyndighetens adgang til å kreve dokumenter og annet materiale i enhver form. Bokstav b regulerer opplysningsplikt for enhver person som er involvert i administreringen av eller bidrag til en referanseverdi. Bokstav c inneholder en spesialbestemmelse om at tilsynsmyndigheten i forbindelse med tilsyn med referanseverdier basert på varer skal kunne innhente transaksjonsopplysninger fra bidragsytere på relaterte spotmarkeder. Bokstav f gjelder innhenting av eksisterende opptak av telefonsamtaler eller annen elektronisk kommunikasjon og trafikkdata fra foretak under tilsyn.

5.3.2 Finanstilsynets forslag

Finanstilsynet finner at det er grunn til å gjøre begrensninger i tilsynshjemlene om opplysningsplikt som følger av forordningen artikkel 41 nr. 1 bokstav a og b, ved at det skilles mellom allmennheten og fysiske og juridiske personer som er involvert i administreringen av, eller bidrag til, en referanseverdi. For den sistnevnte gruppen av personer mener Finanstilsynet at det ikke bør være noen terskel for at det skal foreligge en opplysningsplikt. Etter tilsynets vurdering bør opplysningsplikten til disse personene reguleres av bestemmelser i finanstilsynsloven.

Etter Finanstilsynets forslag vil alle administratorer være under tilsyn etter finanstilsynsloven § 1 nr. 21, og hjemlene i finanstilsynsloven kan derfor brukes direkte overfor disse. Også de fleste bidragsytere vil være underlagt finanstilsynsloven, men ikke alle. Finanstilsynet foreslår derfor at Finanstilsynet skal kunne kreve opplysninger etter reglene i finanstilsynsloven fra bidragsytere til referanseverdier som er omfattet av referanseverdiforordningen. I Finanstilsynets forslag presiseres det at opplysningsplikten kun gjelder virksomheten knyttet til referanserenteloven.

Finanstilsynet foreslår en bestemmelse i referanserenteloven som innarbeider den særlige opplysningsplikten som følger av forordningen artikkel 41 nr. 1 bokstav c. Når det gjelder innhenting av eksisterende opptak av telefonsamtaler eller annen elektronisk kommunikasjon og trafikkdata fra foretak under tilsyn, finner Finanstilsynet at denne opplysningsplikten er dekket under hjemlene i finanstilsynsloven.

Angående allmennhetens opplysningsplikt, mener Finanstilsynet det bør gjelde en terskel om mistanke om overtredelse av forordningen for at myndighetene skal kunne bruke hjemmelen. Finanstilsynet viser til at en tilsvarende terskel fremkommer av gjeldende verdipapirhandellov § 19-3 første ledd om opplysningsplikt ved mistanke om innsidehandel mv. (for ordens skyld nevnes at bestemmelsen i Prop. 96 LS (2018–2019) foreslås videreført med samme nummerering).

5.3.3 Høringsinstansenes syn

Ingen høringsinstanser har uttalt seg om Finanstilsynets forslag til regler om opplysningsplikt.

5.3.4 Departementets vurdering

Departementet deler Finanstilsynets vurdering av rammen for opplysningsplikten Finanstilsynet bør kunne ilegge etter loven, se lovforslaget §§ 4 og 5 om henholdsvis opplysningsplikten for bidragsytere til referanseverdier og allmennheten generelt. I bestemmelsen om opplysningsplikten for bidragsytere til en varereferanseverdi er ordlyden tilpasset lovforslaget i Prop. 96 LS (2018–2019), som stiller lignende krav om tilsynets tilgang til handelssystemer. For foretak som allerede er underlagt tilsyn av Finanstilsynet, gjelder reglene i finanstilsynsloven, se lovforslaget § 3.

5.4 Stedlig tilsyn mv.

5.4.1 Forordningen

Etter forordningen artikkel 41 nr. 1 bokstav d skal tilsynsmyndigheten kunne gjennomføre kontrollbesøk eller undersøkelser («on-site inspections or investigations») på andre steder enn privatboliger. Tilsynsmyndigheten skal etter forordningen artikkel 41 nr. 1 bokstav e kunne kreve tilgang til juridiske personers lokaler for å beslaglegge dokumenter eller fremskaffe andre opplysninger i enhver form når det foreligger berettiget mistanke om at disse opplysningene kan være relevante for en undersøkelse av om forordningen er brutt. Etter forordningen artikkel 41 nr. 1 bokstav g skal tilsynsmyndigheten kunne kreve frysing og/eller beslagleggelse av eiendeler.

5.4.2 Finanstilsynets forslag

Finanstilsynet legger i høringsnotatet til grunn at «stedlig tilsyn» er en tilstrekkelig betegnelse på virkemidlet som følger av forordningen artikkel 41 nr. 1 bokstav d. Finanstilsynet viser i høringsnotatet til at alle administratorer og de fleste bidragsytere vil være omfattet av finanstilsynsloven § 1, og at det for disse ikke er noen terskel for at stedlig tilsyn kan gjennomføres.

Ettersom stedlig tilsyn skal kunne foretas på ethvert sted med unntak av privatboliger, finner Finanstilsynet at finanstilsynsloven ikke er tilstrekkelig for å gjennomføre forordningen. Finanstilsynet finner at det bør gjøres visse begrensninger i retten til å utføre stedlig tilsyn hos personer som ikke er omfattet av finanstilsynsloven, og mener verdipapirhandelloven § 15-5 om bevissikring kan tjene som mønster for en bestemmelse i tråd med forordningen.

Finanstilsynet finner ikke at det er nødvendig med særlige bestemmelser for å kunne ta arrest eller beslag i eiendeler i samsvar med forord-

ningen. Tilsynet viser til at forordningens krav er gjennomført ved de generelle bestemmelsene i tvisteloven kapittel 33 og straffeprosessloven kapittel 16.

5.4.3 Høringsinstansenes syn

Finans Norge skriver i sitt høringssvar at de støtter å avgrense og presisere virkeområdet sammenlignet med forordningsteksten.

5.4.4 Departementets vurdering

Departementet foreslår en bestemmelse om stedlig tilsyn og bevissikring i tråd med Finanstilsynets forslag i høringsnotatet. Departementet er for øvrig enig i Finanstilsynets og Finans Norges vurdering om at bestemmelsen i forordningen om stedlig tilsyn fremstår som generell, og at det bør gjøres enkelte presiseringer i tilsynsmyndighetens rett til å gjennomføre stedlig tilsyn og foreta bevissikring hos personer som ikke er omfattet av finanstilsynsloven. Det vises til lovforslaget § 6. Departementet har for øvrig tilpasset bestemmelsen reglene og kompetansen i verdipapirhandelloven § 19-5 om bevissikring.

5.5 Pålegg om stans mv.

5.5.1 Forordningen

Etter forordningen artikkel 41 nr. 1 bokstav h skal tilsynsmyndigheten kunne kreve midlertidig opphør av enhver atferd som tilsynsmyndigheten mener strider mot forordningen. Etter bokstav i skal tilsynsmyndigheten kunne pålegge et midlertidig forbud mot profesjonell virksomhet. Begge påleggene skal kunne rettes mot enhver.

5.5.2 Finanstilsynets forslag

Finanstilsynet legger i høringsnotatet til grunn at finanstilsynsloven § 4a gir tilstrekkelig hjemmel til å oppfylle kravene i forordningen ettersom bestemmelsen gir Finanstilsynet lovgrunnlag for å pålegge noen som driver virksomhet som omfattes av Finanstilsynets tilsynsområde uten tillatelse, å stanse virksomheten.

For annen atferd som tilsynsmyndigheten mener strider mot forordningen, foreslår Finanstilsynet at en bestemmelse om pålegg om stans inntas i referanserenteloven. Tilsynet foreslår videre at Finanstilsynet skal kunne ilegge en tvangsmulkt dersom pålegget om stans ikke etterkommes.

5.5.3 Høringsinstansenes syn

Ingen høringsinstanser har uttalt seg om Finanstilsynets forslag til regler om pålegg om stans.

5.5.4 Departementets vurdering

Finansdepartementet deler Finanstilsynets vurdering om at finanstilsynsloven § 4a om stans av konsesjonspliktig virksomhet uten nødvendig konsesjon gir tilstrekkelig hjemmel til å oppfylle kravene i forordningen. Når det gjelder Finanstilsynets forslag om en bestemmelse om stans av annen atferd, er dette forslaget behandlet nærmere under punkt 6.3.4.

5.6 Administrativ inndragning

5.6.1 Forordningen

Det følger av forordningen artikkel 42 nr. 2 bokstav b at tilsynsmyndigheten skal kunne inndra oppnådd fortjeneste, eller unngått tap, som følge av brudd på forordningen.

5.6.2 Finanstilsynets vurdering og forslag

Finanstilsynet foreslår at tiltaket gjennomføres i referanseverdiloven etter mønster av verdipapirhandelloven § 17-2 (nå § 21-2) om vinningsavståelse.

Finanstilsynet viser til at vinningsavståelse skiller seg fra overtredelsesgebyr og bøtestraff ved at vinningen kan inndras hos den som vinningen har tilfalt, uavhengig av om denne er det samme rettssubjektet som har begått overtredelsen. Reglene har ifølge Finanstilsynet en viktig funksjon der det ikke er praktisk mulig å inndrive kravet hos overtreder, for eksempel fordi midlene er overført til et annet rettssubjekt på tidspunktet for sanksjonering.

Finanstilsynet viser i høringsnotatet til at vinningsavståelse er en administrativ sanksjon som faller inn under reglene i forvaltningsloven kapittel IX.

5.6.3 Høringsinstansenes syn

Høringsinstansene har ikke hatt merknader til Finanstilsynets forslag om administrativ inndragning.

5.6.4 Departementets vurdering

Departementet slutter seg i hovedsak til Finanstilsynets vurderinger og forslag om at tiltaket gjen-

nomføres etter mønster av reglene i verdipapirhandelloven om administrativ inndragning (tidligere vinningsavståelse), se forslag til § 11. Departementet har foretatt enkelte endringer i bestemmelsen i lys av Prop. 96 LS (2018–2019) om endringer i verdipapirhandelloven mv. Departementet finner også grunn til å presisere at vinningsavståelse ilagt av Finanstilsynet ikke er en administrativ sanksjon. Dette har støtte i Prop. 62 L (2015–2016) om de generelle reglene om administrative sanksjoner i forvaltningsloven, se kapittel 32. Departementet viser til at vinningsavståelsen i hovedsak vil være gjenopprettende. Det pønale elementet vil ikke stå sentralt i en vurdering av om inndragning skal besluttes.

5.7 Tilsynsmyndighetens adgang til å gi offentlige uttalelser mv.

5.7.1 Forordningen

Tilsynsmyndigheten skal etter forordningen artikkel 41 nr. 1 bokstav j ha muligheten til å treffe tiltak for å informere allmennheten om en referanseverdi, herunder å kunne pålegge administrator, eller andre som har publisert en referanseverdi, å publisere en rettelse til referanseverdien.

5.7.2 Finanstilsynets forslag

Finanstilsynet viser i høringsnotatet til at det utover bestemmelser om lovbestemt taushetsplikt ikke er begrensninger i Finanstilsynets adgang til å uttale seg innenfor sitt ansvarsområde. Finanstilsynet mener derfor at det ikke er nødvendig med noen lovhjemmel for at de skal kunne informere allmennheten om en referanseverdi.

Å pålegge administrator eller andre som har publisert referanseverdien, å publisere en rettelse til verdien, krever imidlertid etter Finanstilsynets vurdering lovhjemmel. Finanstilsynet foreslår derfor at en bestemmelse om dette inntas i referanserenteloven. Tilsynet foreslår videre at Finanstilsynet skal kunne ilegge en tvangsmulkt dersom pålegget om publisering av rettelse ikke blir etterkommet.

5.7.3 Høringsinstansenes syn

Høringsinstansene har ikke hatt merknader til Finanstilsynets forslag.

5.7.4 Departementets vurdering

Departementet deler Finanstilsynets vurdering av at det ikke er behov for særskilte regler om Finanstilsynets adgang til å opplyse allmennheten om en referanseverdi.

Forslagene om pålegg og tvangsmulkt omtales under punkt 6.3.4.

6 Administrative tiltak og sanksjoner

6.1 Innledning

Referanseverdiforordningen stiller, i likhet med andre nyere EU/EØS-regelverk på finansmarkedsområdet, detaljerte og til dels omfattende krav til medlemsstatenes reaksjonssystem. For majoriteten av bestemmelsene i forordningen som retter seg mot private parter, krever forordningen artikkel 42 nr. 1 at administrative tiltak og sanksjoner skal være tilgjengelig ved eventuelle brudd. Dersom en medlemsstat har fastsatt straffereaksjoner for overtredelse av forordningen, kan medlemsstaten unnlate å fastsette administrativ reaksjon for dette forholdet, jf. artikkel 42 nr. 3. Sanksjonsbestemmelsene er i forordningen utformet som minimumsbestemmelser, jf. artikkel 42 nr. 2. Myndigheten kan etter forordningen fastsette flere og/eller strengere sanksjoner. Sanksjonene skal i alle tilfelle være effektive, proporsjonale og avskrekkende, jf. artikkel 42 nr. 1 andre avsnitt og nr. 4.

Forordningen skiller ikke klart mellom administrative tiltak og administrative sanksjoner, men bruker i artikkel 42 nr. 2 samlebetegnelsen «administrative sanctions and other administrative measures» i opplistingen av hvilke tiltak tilsynsmyndigheten skal ha tilgjengelig.

Finanstilsynet viser i høringsnotatet til at det må skilles mellom de to gruppene av tiltak, ettersom administrative sanksjoner, i motsetning til administrative tiltak, vil kunne regnes som straff etter den europeiske menneskerettskonvensjonen. Tilsynet viser videre til at de særlige saksbehandlingsreglene i saker om administrative sanksjoner i forvaltningsloven kapittel IX vil komme til anvendelse. Forvaltningsloven § 43 andre ledd definerer en administrativ sanksjon som «en negativ reaksjon som kan ilegges av et forvaltningsorgan, som retter seg mot en begått overtredelse av lov, forskrift eller individuell avgjørelse, og som regnes som straff etter den europeiske menneskerettskonvensjon». Finanstilsynet har i høringsnotatet lagt denne definisjonen til grunn.

Departementet foreslår i grove trekk å innføre et reaksjonssystem langs de linjene Finanstilsynet foreslo i høringsnotatet, slik at det gis hjemler til å ilegge overtredelsesgebyr og forbud mot å utøve ledelsesfunksjoner. Det er imidlertid gjort enkelte lovtekniske justeringer og særlig oppdateringer av lovforslaget i samsvar med andre lovforslag på finansmarkedsområdet som er fremmet for Stortinget, se Prop. 96 LS (2018–2019).

Referanseverdiforordningen stiller krav om at et bredt spekter av forvaltningsmessige tiltak og sanksjoner skal kunne iverksettes i tilfeller der det avdekkes brudd på sentrale regler i forordningen. Etter departementets syn er det ønskelig å legge til rette for at Finanstilsynet får fleksibilitet i sin oppfølging av tilsynsobjektene. Dette er dessuten i tråd med lovendringer gjort i blant annet verdipapirfondloven og hvitvaskingsloven de siste årene, noe som bidrar til å sikre konsistens og forutsigbarhet.

6.2 Omfattede overtredelser

6.2.1 Forordningen

Overtredelser av en rekke bestemmelser i forordningen skal som et minimum kunne føre til en administrativ sanksjon eller tiltak, jf. forordningen artikkel 42 nr. 1 bokstav a. Manglende samarbeid ved en undersøkelse, stedlig tilsyn eller forespørsel dekket av artikkel 41, jf. punkt 5.3 skal også kunne rammes av administrative sanksjoner eller tiltak, jf. artikkel 42 nr. 1 bokstav b.

6.2.2 Finanstilsynets forslag

Finanstilsynet viser i høringsnotatet til at bestemmelsen som lister opp hvilke brudd på forordningen som skal kunne møtes med administrative sanksjoner og tiltak, er en minimumsbestemmelse, og at Finanstilsynets forslag på enkelte punkter omfatter overtredelser som ikke er direkte nevnt i forordningen. Finanstilsynet foreslår at overtredelsesgebyr, jf. punkt 6.7.2, i tillegg til overtredelsene som listes opp i forordningsbestemmelsen, også skal kunne ilegges ved brudd på vilkår i tillatelse eller godkjenning, eller dersom tillatelse eller godkjenning om administrator er oppnådd ved hjelp av uriktige opplysninger

eller andre uregelmessigheter. I tillegg presiseres det at overtredelsesgebyr kan ilegges ved overtredelse av forskrifter til utfyllelse av bestemmelsene nevnt i forordningen.

6.2.3 Høringsinstansenes syn

Høringsinstansene hadde ikke merknader til Finanstilsynets forslag om hvilke overtredelser som skal kunne føre til sanksjoner.

6.2.4 Departementets vurdering

Departementet viser til at forordningen 42 angir en rekke konkrete artikler hvis overtredelse skal kunne møtes med et administrativt tiltak eller en administrativ sanksjon. Dette danner utgangspunktet for avgrensningen av de overtredelsene som skal kunne møtes med det administrative tiltak og sanksjoner. Der det er relevant, vil departementet komme nærmere tilbake til hvilke overtredelser som skal kunne føre til det enkelte tiltaket eller den enkelte sanksjon.

6.3 Pålegg om retting og tvangsmulkt

6.3.1 Forordningen

Etter forordningen artikkel 42 nr. 2 bokstav a skal tilsynsmyndigheten kunne pålegge administratorer og foretak under tilsyn som overtrer regelverket, om å avslutte atferden som er i strid med regelverket og avstå fra å gjenta slik adferd.

6.3.2 Finanstilsynets vurdering og forslag

Finanstilsynet viser i høringsnotatet til at alle administratorer og de fleste av bidragsyterne vil være under tilsyn, og at hjemlene i finanstilsynsloven kan brukes overfor disse. Finanstilsynet legger til grunn at finanstilsynsloven § 4 nr. 7, som sier at Finanstilsynet kan pålegge de foretakene det har tilsyn med, å rette på forholdet dersom foretakets organer ikke har overholdt sine plikter i henhold til bestemmelser gitt i eller i medhold av lov eller handlet i strid med konsesjonsvilkår, er tilstrekkelig for å gjennomføre ovennevnte bestemmelse for administratorer og de fleste bidragsytere. For å sikre at alle bidragsytere omfattes, foreslår Finanstilsynet en bestemmelse i referanserenteloven om at påleggshjemlene i finanstilsynsloven også kan brukes overfor bidragsytere til en referanseverdi omfattet av loven. Det skal bare kunne gis pålegg knyttet til virksomhet som faller inn under loven.

Finanstilsynet viser til at det etter finanstilsynsloven § 10 andre ledd kan fattes vedtak om daglig løpende mulkt overfor personer og foretak under tilsyn som ikke oppfyller pålegg som er fattet med hjemmel i denne loven. Tilsynet finner at bestemmelsen kan brukes overfor administratorer og de bidragsyterne som reguleres av lovens § 1, men at daglig mulkt også kan være et hensiktsmessig tiltak dersom en bidragsyter som ikke er omfattet av finanstilsynsloven, bryter et pålegg med hjemmel i finanstilsynsloven. Finanstilsynet foreslår derfor en bestemmelse som omfatter dette. Et vedtak om daglig løpende mulkt vil etter Finanstilsynets vurdering innebære en tvangsmulkt etter bestemmelsene i forvaltningsloven § 51, og beslutningen om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg etter tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2 første ledd bokstav d.

6.3.3 Høringsinstansenes syn

Høringsinstansene har ikke hatt merknader til Finanstilsynets forslag om regler om pålegg og tvangsmulkt.

6.3.4 Departementets vurdering

Departementet slutter seg til Finanstilsynets vurdering om at finanstilsynsloven § 4 nr. 7 for administratorer og de fleste bidragsytere er tilstrekkelig for å gjennomføre forordningens bestemmelse om at tilsynsmyndigheten skal kunne pålegge administratorer og foretak under tilsyn som overtrer regelverket om å avslutte adferd og å avstå fra å gjenta slik adferd. For å sikre at pålegg også kan rettes mot bidragsytere som ikke allerede er under tilsyn, foreslår departementet å videreføre gjeldende referanserentelov § 5 annet ledd, se lovforslaget § 3, som gir finanstilsynslovens regler om opplysningsplikt og pålegg anvendelse for bidragsyterne. For å sikre hjemmel til å pålegge retting overfor enhver som opptrer i strid med loven, foreslår departementet en særskilt bestemmelse om dette, men med en ordlyd som ligger tettere opptil gjeldende referanserentelov § 5 annet ledd. Det vises til forslaget til § 7. For foretak under tilsyn vil hjemlene i praksis være overlappende.

Departementet er enig med Finanstilsynet i at det er nødvendig med lovhjemmel for å sikre at Finanstilsynet kan pålegge administrator eller andre å publisere en rettelse til en referanseverdi, slik Finanstilsynet også har foreslått, se lovforslaget § 8.

Departementet slutter seg til Finanstilsynets vurderinger når det gjelder behovet for regler om tvangsmulkt. For foretak som er underlagt finanstilsynsloven, vil loven § 10 annet ledd gi tilstrekkelig hjemmel for å ilegge tvangsmulkt for manglende etterlevelse av bl.a. pålegg. For visse bidragsytere foreslår departementet at tvangsmulktsadgangen gis ved en henvisning fra referanseverdiloven til finanstilsynsloven, se lovforslaget § 3 annet ledd. For øvrig foreslår departementet at det kan gis tvangsmulkt for å sikre etterlevelse av pålegg om retting og om å publisere en rettelse til en referanseverdi, se lovforslaget § 9, jf. §§ 7 og 8.

6.4 Offentliggjøring av avgjørelse om administrativt tiltak eller sanksjon

6.4.1 Forordningen

Det følger av forordningen artikkel 42 nr. 2 bokstav c at tilsynsmyndigheten skal kunne komme med en offentlig meddelelse om overtredelse der den ansvarlige administratoren eller foretaket under tilsyn og overtredelsens art nevnes.

6.4.2 Finanstilsynets vurdering

Finanstilsynet finner det ikke nødvendig med egne lovbestemmelser for å legge til rette for meddelelser som angitt i forordningen. Finanstilsynet har innenfor rammene av lovbestemt taushetsplikt anledning til å komme med markedsadvarsler mv. Finanstilsynet antar at informasjonen kan formuleres slik at man ikke røper taushetspliktbelagte opplysninger om drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår, jf. forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2.

6.4.3 Høringsinstansenes syn

Høringsinstansene hadde ikke merknader til Finanstilsynets vurderinger hva gjelder behovet for regler om offentliggjøring av vedtak om administrative tiltak og sanksjoner.

6.4.4 Departementets vurdering

Departementet slutter seg til Finanstilsynets vurdering om at det ikke er behov for egne lovbestemmelser for å gjennomføre forordningens bestemmelse om at tilsynsmyndigheten skal kunne komme med offentlige meddelelser om lovbrudd. Departementet finner i denne sammenheng grunn til å bemerke at forordningen artikkel 45 i utgangspunktet også stiller krav om å offentliggjøre vedtak om administrative tiltak eller sanksjoner. Departementet bemerker at det likevel ikke er nødvendig å gi særskilte regler av typen som ble gitt i verdipapirfondloven § 15-6 tredje ledd og hvitvaskingsloven § 45 om unntak fra plikt til offentliggjøring, da dette følger av forordningen selv. Ved inkorporasjonen av forordningen vil reglene også gjelde som norsk lov.

6.5 Tilbakekall eller suspensjon av tillatelse eller registrering

6.5.1 Forordningen

Tilsynsmyndigheten skal etter forordningen artikkel 42 nr. 2 bokstav d kunne tilbakekalle eller suspendere tillatelsen eller registreringen til administratorer som bryter forordningen. Artikkel 35 i forordningen omhandler også tilbakekall eller suspensjon av en tillatelse eller registrering. Tilsynsmyndigheten skal etter bestemmelsen kunne treffe vedtak om tilbakekall eller suspensjon dersom administrator alvorlig eller gjentatte ganger har overtrådt bestemmelser i forordningen.

6.5.2 Finanstilsynets vurdering

Ettersom bestemmelsene i forordningen blir del av norsk rett, legger Finanstilsynet til grunn at det ikke er nødvendig med ytterligere nasjonale bestemmelser.

6.5.3 Høringsinstansenes syn

Høringsinstansene hadde ikke merknader til Finanstilsynets vurderinger hva gjelder tilbakekall eller suspensjon av tillatelse eller registrering.

6.5.4 Departementets vurdering

Departementet deler Finanstilsynets vurdering om at det ikke er nødvendig med nasjonale bestemmelser om tilbakekall eller suspensjon av tillatelse eller registrering, da det vil følge av forordningen artikkel 35 at Finanstilsynet kan tilbakekalle eller suspendere tillatelse eller registrering.

6.6 Forbud mot å utøve ledelsesfunksjoner

6.6.1 Forordningen

Etter forordningen artikkel 42 nr. 2 bokstav e skal tilsynsmyndigheten ha kompetanse til å ilegge et midlertidig forbud mot at enhver fysisk person som holdes ansvarlig for overtredelsen, skal kunne utøve ledelsesfunksjoner i en administrator eller bidragsyter under tilsyn. Det er ikke fastsatt noen terskel i forordningen for overtredelser som kan medføre et slikt forbud. I henhold til forordningen skal forbudet være midlertidig, men forbudets lengde er ikke nærmere angitt. Det følger heller ikke av forordningen om forbudet skal utformes som en sanksjonsbestemmelse eller som adgang til å treffe et annet forvaltningsvedtak.

6.6.2 Finanstilsynets vurdering

Finanstilsynet peker i høringsnotatet på at det i forordningen ikke er noen uttrykkelige egnethetskrav til administrators styre og ledelse, men at forordningens krav om forsvarlige styremekanismer og at administratorer skal identifisere og håndtere interessekonflikter, i praksis stiller visse krav til styrets og ledelsens egnethet. Tilsynet viser videre til at bidragsytere under tilsyn også vil være underlagt sektorlovgivning for f.eks. banker og verdipapirforetak som stiller egnethetskrav for styre og ledelse.

Finanstilsynet peker i høringsnotatet på at personkretsen for et midlertidig forbud er enhver fysisk person som kan holdes ansvarlig for brudd på forordningen. Forbudet skal gjelde utøvelse av ledelsesfunksjoner i administratorer eller bidragsytere under tilsyn. Finanstilsynet legger til grunn at dette skal innebære et forbud mot å være styremedlem, daglig leder eller faktisk leder i slike foretak. Tilsynet skriver videre at det kan reises spørsmål om en person bør kunne være faktisk leder for et forretningsområde som ikke relaterer seg til bruddet på referanseverdiforordningen. Finanstilsynet finner det vanskelig å ta stilling til dette på generell basis, og mener det bør kunne vurderes i det enkelte tilfellet, der det tas hensyn til overtredelsens art.

Finanstilsynet viser i høringsnotatet til at tilsvarende bestemmelser om tilsynsmyndighetens kompetanse til å ilegge midlertidig forbud mot å utøve ledelsesfunksjoner (ledelseskarantene) er innført i ny EU/EØS-lovgivning på flere områder innenfor finansmarkedsområdet. Ved innarbeiding av slike krav i norsk lovgivning, peker Finanstilsynet på at må det tas stilling til om vedtak om å ilegge en person ledelseskarantene skal anses som en sanksjon og dermed skal treffes etter bestemmelsen i forvaltningsloven § 45 om ileggelse av administrativt rettighetstap, eller som et alminnelig administrativt vedtak.

Finanstilsynet drøfter i høringsnotatet spørsmålet om ledelseskarantene skal anses som en sanksjon eller som et alminnelig vedtak. Finanstilsynet peker på at formålet med vedtak om ledelseskarantene først og fremst er å forebygge svak ledelse av foretak under tilsyn og sikre allmenn tillit til foretaket, og at det i utgangspunktet ikke har et pønalt formål. Vedtakets formål kan etter Finanstilsynets vurdering tilsi at det ikke skal anses som et administrativt rettighetstap etter forvaltningslovens bestemmelser om administrative sanksjoner. På den annen side trekker Finanstilsynet frem at personer som ilegges et vedtak om ledelseskarantene, normalt vil oppleve dette som et inngripende tiltak av pønal karakter. Vedtakets faktiske virkning for den vedtaket retter seg mot, kan derfor etter Finanstilsynets vurdering tilsi at det skal anses som administrativ sanksjon i henhold til forvaltningsloven.[1]

Finanstilsynet viser i høringsnotatet til at Hvitvaskingslovutvalget[2] og Verdipapirlovutvalget[3] i sine utredninger har drøftet spørsmålet, men har hatt ulike vurderinger av om vedtak om ledelseskarantene skal anses som administrativ sanksjon etter bestemmelsene i forvaltningsloven. Finanstilsynet tar i høringsnotatet ikke stilling til spørsmålet, og foreslår heller ingen bestemmelse. Tilsynet understreker likevel behovet for en prinsipiell avklaring av om norske bestemmelser om ledelseskarantene skal utformes som administrativ sanksjon eller som administrativt tiltak, og at det er viktig med konsistens i saksbehandlingsreglene på tvers av alle tilsynsområder der det innføres slike bestemmelser.

6.6.3 Høringsinstansenes syn

Finans Norge bemerker at spørsmålet om hvorvidt ledelseskarantene skal anses som en administrativ sanksjon, bør vurderes helhetlig for finansområdet. Finans Norge tiltrer Verdipapirlovutvalgets forslag om at slike tilsynshjemler skal

---

1 Forvaltningsloven § 45.

2 NOU 2016: 27 punkt 10.5.4.4.1.

3 NOU 2017: 1 punkt 10.4.5. Departementet bemerker at Verdipapirlovutvalget senere endret sitt lovforslag i NOU 2017: 14, sammenlignet med NOU 2017: 1.

anses som et administrativt tiltak og ikke som en sanksjon. Finans Norge begrunner synspunktet med at Finanstilsynet allerede under gjeldende krav til egnethetsvurdering av tillitsvalgte og faktiske ledere i finansbedrifter, vil vurdere om ledere har nødvendig tillit for å inneha en viktig stilling. En eksplisitt hjemmel for ledelseskarantene kan i denne sammenhengen etter Finans Norges vurdering anses som en operasjonalisering av det forvaltningsskjønn som i dag utøves med basis i kravene til egnethetsvurdering.

Verdipapirfondenes forening bemerker at de i flere høringer på finansområdet har tatt til orde for en samlet gjennomgang og best mulig harmonisering av virkemiddelapparatet på finansområdet, og særlig skillet mellom straff og rene forvaltningsmessige sanksjoner.

6.6.4 Departementets vurdering

Departementet foreslår at det gis hjemmel til å fatte vedtak om forbud mot å ha ledelsesfunksjoner i administratorer og bidragsytere under tilsyn. Det følger av forordningen artikkel 42 nr. 2 bokstav e at tilsynsmyndigheten skal kunne ilegge et slikt forbud, jf. punkt 6.6.1. Det vises til lovforslaget § 10. Departementet foreslår, slik det også ble foreslått i Prop. 96 LS (2018–2019) om endringer i verdipapirhandelloven mv. og allerede er vedtatt i hvitvaskingsloven (foreslått i Prop. 40 L (2017–2018)), at et slikt forbud innrettes som et administrativt tiltak. Departementet viser til at en slik harmonisering på tvers av regelverkene har vært etterlyst i høringen. Departementet viser videre til begrunnelsen inntatt i Prop. 96 LS (2018–2019) punkt 7.7.5.6, der det blant annet pekes på hvordan et slikt vedtak vil gi økt forutberegnelighet og rettssikkerhet i form av klagerett.

Vurderingen etter bestemmelsen vil være fremoverskuende, og vurderingstemaet vil være om vedkommende som følge av den eller de aktuelle overtredelsene er uskikket til å ha en ledelsesfunksjon i en administrator eller bidragsyter under tilsyn. Når det gjelder hvilke fysiske personer som kan ilegges slikt forbud, foreslår departementet samme avgrensning som i Prop. 96 LS (2018–2019). Det betyr at vedtaket kan rette seg mot ledelsen, ansatte og eventuelle oppdragstakere. Det er med andre ord ikke en nødvendig forutsetning at den vedtaket retter seg mot, var leder på tidspunktet for overtredelsen. Det avgjørende vil være om personen har overtrådt eller medvirket til overtredelse av bestemmelser i loven eller i medhold av loven, på en slik måte at vedkommende må anses uskikket til å inneha en ledelsesfunksjon i en administrator eller bidragsyter under tilsyn i fremtiden. Det er vesentlig for omverdenens tillit til referanseverdiene at personene som sitter i ledelsen i administratorene og bidragsyterne, har høy integritet.

På samme måte som i Prop. 96 LS (2018–2019) og Prop. 40 L (2017–2018) foreslår ikke departementet en plikt til å fatte tidsbegrensede vedtak. Departementet viser til at vurderingstemaet er personens skikkethet, som det i utgangspunktet ikke er grunn til å tro endrer seg som følge alene av at det er gått en gitt tid. Departementet presiserer at Finanstilsynet som forvaltningsorgan beholder kompetanse til å omgjøre eget vedtak på et senere tidspunkt etter en fornyet vurdering, der det i utgangspunktet må kreves at konkrete nye omstendigheter tilsier at personen ikke lenger er uskikket.

Departementet foreslår en forskriftshjemmel i § 10 annet ledd, slik at det ved behov kan gis nærmere regler på et senere tidspunkt.

Departementet bemerker for øvrig avslutningsvis at hvitvaskingsloven § 48 ble utformet annerledes enn det som ble foreslått av Hvitvaskingslovutvalget i NOU 2016: 27, slik at høringsnotatets sammenligning med utvalgets forslag ikke lenger er relevant.

6.7 Overtredelsesgebyr

6.7.1 Forordningen

Etter forordningen artikkel 42 nr. 3 andre avsnitt er det et nasjonalt valg for den enkelte stat om overtredelser av forordningen skal kunne sanksjoneres med overtredelsesgebyr eller om overtredelser i stedet bare skal kunne sanksjoneres gjennom det strafferettslige sporet. Det er derfor ingen plikt for norske myndigheter til å innføre overtredelsesgebyr.

Det fremgår av forordningen artikkel 42 nr. 2 bokstav f at det maksimale overtredelsesgebyret skal minst svare til tre ganger oppnådd fortjeneste eller unngått tap som følge av overtredelsen, når det er mulig å fastsette dette. Forordningen fastsetter også maksimumsbeløp for overtredelsesgebyr. Maksimumsbeløpene er på henholdsvis EUR 100 000, 250 000, 500 000 og 1 000 000, avhengig av hvilken bestemmelse i forordningen som er overtrådt, og om gebyret skal ilegges en fysisk eller juridisk person.[4] For en fysisk person skal beløpet for de fleste overtredelsene kunne

[4] For land utenfor eurosonen skal de nevnte beløpene omregnes til nasjonal valuta.

settes til opptil EUR 500 000, jf. artikkel 42 nr. 2 bokstav g.

Maksimumsbeløp for en juridisk person skal for de fleste overtredelsene kunne utgjøre opptil EUR 1 000 000, eller opptil 10 prosent av den samlede årsomsetningen i henhold til siste tilgjengelige årsregnskap som er godkjent av ledelsen, dersom dette er høyere, jf. forordningen artikkel 42 nr. 2 bokstav h. For morforetak eller et datterforetak av et morforetak som skal utarbeide konsernregnskap etter konsolidert regnskapsdirektiv[5], skal den samlede omsetningen være den totale årsomsetningen eller tilvarende inntekt etter relevante regnskapsdirektiver etter siste tilgjengelige konsoliderte årsregnskap godkjent av ledelsen i det overordnede morforetaket.

De ovennevnte grensene gjelder for overtredelse av de fleste bestemmelsene i forordningen. Et unntak gjelder overtredelser av artikkel 11 nr. 1 bokstav d eller artikkel nr. 4, som gjelder grunnlagsdata for en referanseverdi. For juridiske personer nedjusteres da maksimumsbeløpet til EUR 250 000 eller 2 prosent av årsomsetningen, mens maksimumsbeløpet for fysiske personer er satt til EUR 100 000, jf. forordningen artikkel 42 nr. 2.

Nasjonale myndigheter kan etter forordningen artikkel 42 nr. 4 fastsette regler om høyere maksimumsbeløp enn de ovennevnte, men kan ikke la være å fastsette slike beløp eller fastsette beløp som er lavere.

6.7.2 Finanstilsynets vurdering og forslag

I vurderingen av om tilsynsmyndigheten skal få hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr, legger Finanstilsynet i høringsnotatet til grunn at en må avveie myndighetenes behov for å håndheve forordningen på en effektiv måte mot hensynet til rettssikkerhet for dem som kan bli ilagt overtredelsesgebyr.

Etter Finanstilsynets vurdering vil en mulighet til å ilegge overtredelsesgebyr være en effektiv måte å forebygge og sanksjonere overtredelser av forordningen. Tilsynet peker på at overtredelsesgebyr er et virkemiddel som enkelt kan tilpasses hver enkelt overtredelse, og at effektiv sanksjonering av brudd på regelverket bidrar til å opprettholde markedets integritet og troverdighet. Det vil etter Finanstilsynets vurdering være ressursbesparende både for tilsynet og politiet/påtalemyndigheten om Finanstilsynet selv kan ilegge et overtredelsesgebyr i stedet for at saken må oversendes til politiet/påtalemyndigheten.

Når det gjelder hensynet til rettssikkerhet for den gebyret gjelder, viser Finanstilsynet til at et vedtak fra Finanstilsynet om overtredelsesgebyr kan påklages til departementet etter reglene i forvaltningsloven. Vedtak om overtredelsesgebyr vil være en sanksjon etter forvaltningsloven § 44, noe som innebærer at vedtaket kan prøves av domstolene i sivilprosessens former. Domstolene skal kunne prøve alle sider av saken.[6] Finanstilsynet viser til at reglene i forvaltningsloven vil utfylle bestemmelsen i referanserenteloven om overtredelsesgebyr og bidra til å ivareta hensynet til rettsikkerhet.

På denne bakgrunnen foreslår Finanstilsynet bestemmelser som gir tilsynet hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr som administrativ sanksjon for brudd på bestemmelsene nevnt i forordningen artikkel 42 nr. 1. Tilsynet viser i høringsnotatet til at det også kan være behov for å kunne reagere med overtredelsesgebyr mot personer som har fått tillatelse til å være administratorer ved hjelp av uriktige erklæringer eller andre uregelmessigheter. Finanstilsynet foreslår at overtredelsesgebyr også skal kunne benyttes i slike tilfeller.

Finanstilsynet viser i høringsnotatet til at sanksjonsbestemmelsene i forordningen ikke har en avgrenset personkrets. Tilsynet foreslår derfor ingen nærmere angivelse av hvem som skal kunne ilegges overtredelsesgebyr. Finanstilsynet foreslår at det presiseres at tilsynet kan ilegge overtredelsesgebyr dersom en person eller noen som har handlet på vegne av personen, har overtrådt de aktuelle bestemmelsene i forordningen. Personkretsen vil være den samme som etter straffeloven § 27 første ledd første punktum om foretaksstraff. Finanstilsynet foreslår at det ikke fastsettes krav om skyld for at et foretak skal kunne ilegges overtredelsesgebyr. Tilsynet viser her til anbefalingen fra Justis- og beredskapsdepartementet om at det ikke skal være krav om skyld for å kunne ilegge foretak overtredelsesgebyr.[7]

Når det gjelder anonyme og kumulative feil, viser Finanstilsynet til at forvaltningsloven § 46 første ledd inneholder regler om at administrativ foretakssanksjon kan ilegges også i slike tilfeller, dersom det er fastsatt i særlov at administrativ sanksjon kan ilegges overfor et foretak. Finanstilsynet legger til grunn at bestemmelsen vil utfylle

[5] Direktiv 2013/34/EU.

[6] Forvaltningsloven § 50.

[7] Prop. 62 L (2015–2016) kapittel 9.3.

reglene i referanserenteloven, slik at det ikke er behov for tilsvarende bestemmelse i denne loven. Finanstilsynet foreslår at det skal kunne ilegges overtredelsesgebyr ved medvirkning.

Finanstilsynet viser i høringsnotatet til at forordningen ikke sier noe om medlemmer av et foretaks styre eller ledelse, eller andre fysiske personer som i henhold til nasjonal lovgivning er ansvarlig for overtredelsen, også skal kunne ilegges overtredelsesgebyr. Finanstilsynet antar at det dermed er overlatt til nasjonale myndigheter å fastsette vilkår for at overtredelsesgebyr eventuelt skal kunne ilegges i slike tilfeller. Etter Finanstilsynets vurdering er personlig ansvar for brudd på et foretaks plikter en alvorlig reaksjon, og det er bare naturlig å ilegge overtredelsesgebyr for den ansvarlige der det foreligger alvorlige brudd på pliktene etter forordningen. Finanstilsynet foreslår derfor at overtredelsesgebyr bare skal kunne ilegges personer som har opptrådt forsettlig eller grovt uaktsomt. Finanstilsynet foreslår at det tas inn en bestemmelse i referanserenteloven som gir hjemmel til å ilegge fysiske personer som er styremedlem, daglig leder eller faktisk leder hos foretaket overtredelsesgebyr, men bare dersom vedkommende har utvist forsett eller grov uaktsomhet i forbindelse med overtredelsen som fører til at foretaket kan ilegges overtredelsesgebyr.

Finanstilsynet viser i høringsnotatet til at forholdet mellom kravet om at overtredelsesgebyret minst skal svare til tre ganger oppnådd fortjeneste eller unngått tap som følge av overtredelsen, og de ovennevnte maksimumsbeløpene ikke er fastsatt eller kommentert i forordningen. Tilsynet viser til at en lignende bestemmelse[8] fremkommer i direktiv 2014/65/EU (MiFID II), men da følger det uttrykkelig at denne beregningen kan brukes hvis den fører til et høyere beløp enn de oppgitte maksimumsbeløpene.[9] Finanstilsynet legger til grunn at referanseverdiforordningen må forstås på samme måte.

Finanstilsynet foreslår at maksimumsbeløpene for overtredelsesgebyrene settes til henholdsvis NOK 1 million, 2,5 millioner, 5 millioner og 10 millioner, men at overtredelsesgebyret kan fastsettes til tre ganger oppnådd fortjeneste eller unngått tap som følge av overtredelsen dersom dette beløpet er høyere.

Finanstilsynet viser i høringsnotatet til at oppfyllelsesfristen for overtredelsesgebyr skal være fire uker fra vedtaket ble truffet etter forvaltningsloven § 44. At overtredelsesgebyrene potensielt kan bli store, tilsier etter Finanstilsynets vurdering at det bør gis en lenger frist. Finanstilsynet foreslår derfor en betalingsfrist på to måneder. Finanstilsynet foreslår at overtredelsesgebyr foreldes etter to år. Tilsvarende regel er fastsatt i verdipapirfondloven.[10]

6.7.3 Høringsinstansenes syn

Høringsinstansene hadde ikke merknader til Finanstilsynets vurderinger og forslag om overtredelsesgebyr.

6.7.4 Departementets vurdering

Departementet foreslår at Finanstilsynet får hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr for brudd på særskilte bestemmelser i referanseverdiforordningen, se lovforslaget § 12. Departementet er enig i Finanstilsynets vurdering om at overtredelsesgebyr i tillegg til overtredelsene som listes opp i forordningen, også bør kunne ilegges ved brudd på vilkår for tillatelse eller godkjenning etter lovforslaget § 3. Departementet er enig i at også overtredelser av bestemmelser i forskrift som utfyller de nevnte bestemmelsene i forordningen, bør omfattes. Det vises til lovforslaget § 12 første ledd.

Overtredelsesgebyr skal også kunne ilegges ved manglende etterlevelse av pålegg om opplysningsplikt ilagt av Finanstilsynet, enten med hjemmel i finanstilsynsloven eller referanseverdiloven §§ 4 eller 5. Departementet viser til at tilsvarende løsning er valgt i forslaget til endringer i verdipapirhandelloven, se Prop. 96 LS (2018–2019) punkt 7.6.5.2 (s. 114). Forslaget innebærer en større grad av harmonisering på tvers av regelverkene som Finanstilsynet forvalter.

Når det gjelder tilfeller der en tillatelse eller godkjenning er oppnådd ved hjelp av uriktige opplysninger eller andre uregelmessigheter, viser departementet for det første til at det følger av referanseverdiforordningen artikkel 35 at en tillatelse kan trekkes tilbake i slike tilfeller. Videre viser departementet til at straffeloven § 221 om uriktig forklaring blant annet dekker tilfeller der det «skriftlig eller muntlig» gis «uriktig opplysning» til «offentlig myndighet når forklaringen er bestemt til å avgi bevis». Departementet legger derfor til grunn at det vil være straffbart dersom en tillatelse etter lovforslaget er oppnådd ved hjelp av uriktige opplysninger. Til illustrasjon vises det til rettspraksis, se f.eks. Rt. 2007 side 28.

---

8 MiFID 2 artikkel 70 nr. 6 bokstav (h).

9 MiFID 2 artikkel 70 nr. 6 bokstavene (f) og (g).

10 Verdipapirfondloven § 11-6 femte ledd.

Departementet understreker at det er behov for effektiv håndhevelse av loven og forordningens regler. Dette bidrar til å opprettholde tilliten til referanserenter og andre referanseverdier som er av stor betydning for finansmarkedene. Departementet slutter seg til Finanstilsynets vurderinger av dette spørsmålet, jf. omtalen i punkt 6.7.2. I høringen er det ikke gitt særlige kommentarer om forslaget om å kunne ilegge overtredelsesgebyr. Det er gitt generelle kommentarer om behovet for å se regelverkene om å ilegge administrative sanksjoner i sammenheng med hverandre. Departementet viser til at det i hvitvaskingsloven er gitt hjemler til å ilegge overtredelsesgebyr for brudd på sentrale bestemmelser av loven, se § 49. Det er også foreslått hjemler for overtredelsesgebyr i verdipapirhandelloven, se Prop. 96 LS (2018–2019) punkt 7.6.5. Etter departementets vurdering gjør de samme hensynene seg gjeldende for overtredelser av referanseverdiloven, herunder forordningen som foreslås inkorporert. Lovforslaget er derfor utformet etter mønster av disse bestemmelsene, med tilpasninger av utmålingsreglene, jf. forordningen artikkel 42.

Departementet bemerker at forordningens plikter hvis overtredelse etter forordningen skal kunne sanksjoneres, retter seg mot administratorer, bidragsytere under tilsyn og til dels andre foretak under tilsyn. Både administratorer og bidragsytere kan etter forordningen i prinsippet være fysiske personer. Det er klart at overtredelsesgebyr i disse tilfellene kan rettes mot fysiske personer.

Forordningen gir ikke nærmere regler om eventuelle andre fysiske personer skal kunne ilegges sanksjoner, herunder overtredelsesgebyr, foruten at det gis særskilte utmålingsregler for fysiske personer. Dette skiller seg fra en del annet EØS-regelverk der det er krav om å kunne ilegge sanksjoner for brudd på ulike plikter. Etter en samlet vurdering foreslår departementet at muligheten til å ilegge overtredelsesgebyr gis i samsvar med det som er påkrevd etter forordningen. Departementet viser dessuten til muligheten til å ilegge forbud mot å inneha ledelsesfunksjoner.

Departementet foreslår at overtredelsesgebyr skal kunne ilegges fysiske personer når det er utvist uaktsomhet eller forsett.

Departementet foreslår å sette en foreldelsesfrist på fem år for adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr. Departementet viser til Prop. 96 LS (2018–2019) punkt 7.6.5.7, der det blant annet vises til at man med en toårsfrist risikerer at alvorlige overtredelser ikke kan sanksjoneres fordi foreldelsen inntrer før det er praktisk mulig å skaffe tilstrekkelig grunnlag for en sak. Departementet viser til lovforslaget § 12 sjette ledd.

6.8 Retningslinjer ved valg av administrative tiltak og sanksjoner

6.8.1 Forordningen

Etter forordningen artikkel 43 skal tilsynsmyndigheten ta alle relevante omstendigheter i betraktning når det skal velges mellom ulike administrative tiltak eller sanksjoner, og når utmåling av sanksjonen skal besluttes. Momentene som nevnes, er overtredelsens alvorlighetsgrad og varighet, referanseverdiens viktighet for finansiell stabilitet og realøkonomien, overtrederens ansvar, overtrederens økonomiske evne, oppnådd vinning eller unngått tap, overtreders vilje til å samarbeide med tilsynsmyndigheten, tidligere overtredelser og tiltak den ansvarlige har truffet for å unngå gjentakelser av overtredelsen. Det understrekes at tilsynsmyndigheten kan ta hensyn til flere faktorer enn dem som er nevnt i bestemmelsen.

6.8.2 Finanstilsynets vurdering

Finanstilsynet viser i høringsnotatet til at forvaltningsloven § 44 tredje ledd om utmåling av overtredelsesgebyr mot fysisk person, og § 46 andre ledd om avgjørelse av om et foretak skal ilegges administrativ sanksjon og ved individuell utmåling av sanksjonen, angir momenter det «kan» legges vekt på i avgjørelsen. Finanstilsynet finner at det er stor grad av overlapp mellom momentene som angis i forvaltningsloven og i forordningen, men også enkelte forskjeller. Blant annet nevner forordningen artikkel 43 nr. 1 bokstav f at det skal legges vekt på overtrederens vilje til å samarbeide med tilsynsmyndigheten, mens dette momentet ikke er med i forvaltningsloven.

Tilsynet viser til at forvaltningsloven § 46 gjelder ved spørsmål om sanksjon mot foretak skal ilegges, og utmåling av sanksjonen, men ikke spørsmål om valg mellom ulike sanksjoner, noe forordningen artikkel 43 nr. 1 gjør. Fordi forordningens bestemmelse omfatter både tiltak og sanksjoner, omfatter den etter Finanstilsynets vurdering også valg mellom flere virkemidler enn bestemmelsen i forvaltningsloven som kun gjelder sanksjoner. Finanstilsynet finner at en veiledning derfor vil være av verdi, og foreslår å innta egne regler om hva det bør legges vekt på ved valg av administrative tiltak/sanksjoner og utmåling av sanksjoner i referanserenteloven som skal

gjelde ved siden av reglene i forvaltningsloven. Finanstilsynet foreslår at bestemmelsen utformes slik at listen over momenter som skal vektlegges, ikke er uttømmende.

6.8.3 Høringsinstansenes syn

Høringsinstansene hadde ikke merknader til Finanstilsynets vurderinger og forslag om retningslinjer ved valg av administrative tiltak og sanksjoner.

6.8.4 Departementets vurdering

Departementet foreslår en noe annen bestemmelse om retningslinjene for Finanstilsynet ved ileggelse av overtredelsesgebyr. Departementet viser til begrunnelsen for tilsvarende løsning i Prop. 96 LS (2018–2019) punkt 7.6.5.6. Bestemmelsen avgrenses dermed til å gjelde for utmåling av overtredelsesgebyr, og momentene som angis, innledes med ordet «kan» fremfor «skal». Departementet presiserer at både alminnelig forvaltningsrett og referanseverdiforordningen vil stille krav til de momentene Finanstilsynet vektlegger, der de er relevante. Departementet viser til lovforslaget § 13. Departementet bemerker at listen ikke er uttømmende, slik at den suppleres av de alminnelige reglene i forvaltningsloven §§ 44 og 46, der det er relevant.

6.9 Videreføring av parallelt strafferegime

6.9.1 Gjeldende rett

Etter gjeldende referanserentelov § 6 er forsettlige eller uaktsomme overtredelser av loven, eller bestemmelser eller pålegg gitt med hjemmel i loven, straffbare. Overtredelser kan straffes med bøter eller, hvis det foreligger særlig skjerpende omstendigheter, med fengsel inntil ett år.

6.9.2 Finanstilsynets vurdering og forslag

I høringsnotatet viser Finanstilsynet til at forslaget om å innføre administrative sanksjoner reiser spørsmålet om det er behov for å opprettholde gjeldende straffebestemmelser. Finanstilsynet peker på at overtredelse av enkelte av bestemmelsene i forordningen har et stort skadepotensial, og at overtredelse kan gjøre at markedet mister tilliten til ikke bare den aktuelle referanseverdien, men også andre referanseverdier. Allmennpreventive hensyn taler etter Finanstilsynets vurdering for at det bør være mulig å straffeforfølge brudd på referanseverdiforordningen.

Finanstilsynet foreslår at straffebestemmelsen i referanserenteloven videreføres, men at den endres til å være forbeholdt grove eller gjentatte overtredelser, siden deres forslag til lovendringer inneholder mulighet til å reagere med overtredelsesgebyr. Finanstilsynet foreslår også at kun overtredelse av reglene nevnt i forordningen artikkel 42 nr. 1 skal være omfattet av straffebestemmelsen.

6.9.3 Høringsinstansenes syn

Finans Norge skriver i sitt høringssvar at de er enige i at man bør videreføre straffebestemmelser i loven. De understreker at disse hjemlene bør reserveres grove eller gjentatte overtredelser, som også fremstår som «klart straffverdige i lys av bruk av alternative sanksjonsmidler».

6.9.4 Departementets vurdering

Departementet har foretatt en nærmere vurdering av behovet for å videreføre straffehjemmelen i referanseverdiloven etter innføring av hjemler for overtredelsesgebyr og forbud mot å inneha ledelsesfunksjoner. De overtredelsene som det etter referanseverdiforordningen er krav om skal være underlagt sanksjoner, dekker en rekke ulike plikter for administratorer, bidragsytere under tilsyn og i enkelte tilfeller andre foretak under tilsyn. I vurderingen av om et parallelt strafferegime bør opprettholdes, har departementet sett hen til anbefalingene i Prop. 62 L (2015–2016) punkt 7.4.3. Departementet viser særlig til at det foreslås å innføre hjemler for forbud mot å inneha ledelsesfunksjoner, samt for overtredelsesgebyr. Departementet ser ikke for seg at det kan forekomme brudd på referanseverdiforordningen som ikke i tilstrekkelig grad kan sanksjoneres med overtredelsesgebyr i størrelsesordenen som fremgår av lovforslaget § 12.

Departementet finner grunn til å understreke at regler om markedsmanipulasjon, innsidehandel mv. vil fremgå av verdipapirhandelloven, og ikke referanseverdiloven.

7 Overgangsordninger

7.1 Forordningen

Forordningen artikkel 51 omhandler overgangsordninger. Artikkel 51 nr. 1 sier at administrator for en referanseverdi som eksisterte 30. juni 2016, har frist 1. januar 2020 for å søke om godkjenning eller registrering. Artikkel 51 nr. 4 åpner for at tilsynsmyndigheten kan tillate bruk av en referanseverdi som ikke tilfredsstiller forordningens krav, dersom et forbud mot denne bruken eller tilpasning til forordningen vil innebære en *force majeure*-begivenhet etter vilkårene i en finansiell kontrakt, et finansielt instrument eller vedtektene i et investeringsfond. Det samme gjelder dersom et slikt forbud eller en slik tilpasning vil vanskeliggjøre oppfyllelsen av, eller på annen måte bryte med, vilkårene i en finansiell kontrakt, et finansielt instrument eller vedtektene i et investeringsfond. Det er ikke fastsatt noen utløpsdato for dette unntaket, men nye kontrakter, finansielle instrumenter eller investeringsfond kan ikke bruke slike referanseverdier etter 1. januar 2020.

7.2 Finanstilsynets vurdering og forslag

Finanstilsynet anser at adgangen til å bestemme overgangsordninger etter artikkel 51 er dekket av gjeldende lovs § 7 andre ledd, som gir Finansdepartementet mulighet til å fastsette overgangsregler. Bestemmelsen foreslås videreført uendret.

7.3 Høringsinstansenes syn

Finans Norge skriver i sitt høringssvar at de legger til grunn at overgangs- og innfasingsbestemmelsene i forordningen skal gjelde i norsk rett slik de er formulert i forordningen. Dette er ifølge Finans Norge bestemmelser som er viktige for at også de som er ansvarlige for de norske referanseverdier som eksisterte før forordningen ble vedtatt, skal kunne forholde seg til fristen 1. januar 2020 for å søke om godkjenning av sitt rammeverk.

Norske Finansielle Referanser (NoRe) vurderer det som svært viktig at overgangsregelen om søknadsfrist 1. januar 2020 for administratorer for referanseverdier som eksisterte da forordningen ble vedtatt, også gjøres gjeldende i Norge. NoRe viser i sitt høringssvar til at ESMA i et spørsmål-og-svar-dokument (Q&A) publisert 5. juli 2017, legger til grunn at skjæringstidspunktet (30. juni 2016) er knyttet til om referanseverdien eksisterte, ikke hvem som på dette tidspunktet var administrator. For å unngå at det skal bli en periode uten reguleringskrav, mener NoRe at dagens referanserenteforskrift kan videreføres og virke parallelt med EU-reglene i en tilstrekkelig lang periode etter at EU-forordningen er gjennomført i norsk rett.

7.4 Departementets vurdering

Departementet deler Finanstilsynets vurdering om at adgangen til å bestemme overgangsordninger er dekket av referanserenteloven § 7 annet ledd. Departementet foreslår å videreføre gjeldende § 7 som ny § 14. Forordningen, herunder overgangs- og innfasingsbestemmelsene, skal gjelde i norsk rett slik den er. Norske administratorer av referanseverdier vil derfor kunne forholde seg til fristene i forordningen artikkel 51.

8 Forordning som endrer referanseverdiforordningen

EU-kommisjonen fremmet i mai 2018 et forslag til en forordning som endrer referanseverdiforordningen for å innføre nye kategorier for referanseverdier for lavkarboninvesteringer. Det ble oppnådd politisk enighet om forslaget i EU i mars 2019, men forordningen har ikke blitt endelig vedtatt i EU.

Endringsforordningen definerer to nye typer referanseverdier, «EU Climate Transition Benchmark» og «EU Paris-aligned Benchmark».

Endringsforordningen endrer også overgangsbestemmelsene i referanseverdiforordningen artikkel 51, se punkt 7.1. Endringene innebærer at tilbydere av eksisterende referanseverdier, som har blitt utpekt som kritiske av Kommisjonen i en delegert rettsakt, kan fortsette å tilby referanseverdien frem til 31. desember 2021. Eksisterende kritiske referanseverdier kan brukes i eksisterende og nye finansielle kontrakter mv. frem til 31. desember 2021. Frem til samme dato kan foretak under tilsyn fortsette å bruke referanseverdier som tilbys av administratorer lokalisert i tredjeland, som allerede benyttes i finansielle kontrakter mv. i EU.

Endringsforordningen forlenger den maksimale perioden administratorer av kritiske referanseverdier skal kunne pålegges å tilby referanseverdien, etter at administratoren selv ønsker å slutte å tilby den, fra 2 til 5 år (se punkt 4.2.2). Tilsvarende forlenges perioden bidragsytere til kritiske referanseverdier skal kunne pålegges å gi bidrag til referanseverdien fra 2 til 5 år. Forordningen stiller også enkelte krav til at administratorer av referanseverdier skal publisere opplysninger og vurderinger om hvordan faktorer som gjelder miljø, sosiale forhold og styring («ESG Factors») reflekteres i referanseverdien.

9 Konsekvenser for annet regelverk

9.1 Forordningen

Referanseverdiforordningen endrer andre EØS-relevante forordninger og direktiver, hvorav enkelte er tatt inn i EØS-avtalen og gjennomført i norsk rett. Forordningen artikkel 56 endrer markedsmisbruksforordningen[1], mens artiklene 57 og 58 endrer henholdsvis direktiv om forbrukerkredittavtaler (forbrukerkredittdirektivet)[2] og direktiv om forbrukeravtaler med sikkerhet i fast eiendom (boliglånsdirektivet)[3]. Av disse regelsettene er det kun forbrukerkredittdirektivet som er gjennomført i norsk rett.

Finansdepartementet ba i Prop. 96 LS (2018–2019) om samtykke til å innlemme markedsmisbruksforordningen i EØS-avtalen og foreslo å gjennomføre forordningen i verdipapirhandelloven.

9.2 Finanstilsynets forslag

Finanstilsynet viser i høringsnotatet til at Verdipapirlovutvalget har fått i oppdrag fra Finansdepartementet å utrede gjennomføring av forventede EØS-regler som svarer til markedsmisbruksforordningen. Tilsynet legger til grunn at utvalget i sitt forslag vil ta hensyn til endringene som følger av referanseverdiforordningen.

Forbrukerkredittdirektivet er gjennomført i norsk rett i finansavtaleloven og i forskrift om kredittavtaler mv. Finanstilsynet foreslår at det gjøres tekniske endringer i finansavtaleloven og den tilhørende forskriften som gjennomfører endringene i direktivet som følger av referanseverdiforordningen. Tilsynet legger til grunn at endringene i boliglånsdirektivet vil bli vurdert når direktivet gjennomføres i norsk rett.

Finanstilsynet finner at referanserenteforskriften må oppheves som følge av at forholdene den omfatter, fullt ut vil bli regulert av referanseverdiforordningen og utfyllende regler.

9.3 Høringsinstansenes syn

Justis- og beredskapsdepartementet viser i sitt høringssvar til at de arbeider med en større revisjon av finansavtaleloven i forbindelse med gjennomføring av flere direktiver, herunder boliglånsdirektivet. Justis- og beredskapsdepartementet skriver at departementet i den forbindelse vil foreslå endringer som er nødvendige som følge av endringene i forbrukerkredittdirektivet og boliglånsdirektivet som referanseverdiforordningen medfører. Justis- og beredskapsdepartementet foreslår derfor at de følger opp endringene i finansavtaleloven.

9.4 Departementets vurdering

Departementet slutter seg til Justis- og beredskapsdepartementets vurdering om at endringene i forbrukerkredittdirektivet og boliglånsdirektivet som følger av referanseverdiforordningen, bør følges opp av Justis- og beredskapsdepartementet. Finansdepartementet foreslår derfor ikke endringer i finansavtaleloven i denne lovproposisjonen.

Markedsmisbruksforordningen (forordning (EU) nr. 596/2014) er foreslått inkorporert i norsk lov i Prop. 96 LS (2018–2019). Som påpekt i nevnte proposisjon punkt 6.1, er markedsmisbruksforordningen endret ved referanseverdiforordningen. Når referanseverdiforordningen er blitt inkorporert i norsk rett i samsvar med departementets forslag, og denne inkorporasjonsbestemmelsen er trådt i kraft, vil også inkorporasjonsbestemmelsen for markedsmisbruksforordningen endres. Det vises til Prop. 96 LS (2018–2019) punkt 6.1. Det foreslås en slik endring av verdipapirhandelloven § 3-1 som er omtalt der, se forslaget til endringer i verdipapirhandelloven.

For øvrig slutter departementet seg til Finanstilsynets vurdering om at referanserenteforskriften må oppheves som følge av at forholdene den omfatter, vil bli regulert av referanseverdiforordningen og utfyllende regler.

---

1 Forordning EU 596/2014.
2 Direktiv 2008/48/EF.
3 Direktiv 2014/17/EU.

10 EØS-komiteens beslutning med tilpasninger

10.1 Vurdering

Bestemmelser som inkorporerer referanseverdiforordningen i norsk lov, kan ikke tre i kraft før det er fattet beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen, og en slik beslutning har trådt i kraft. Tidspunktet for ikrafttredelse av beslutningen i EØS-komiteen vil avhenge av om en eller flere av EØS/EFTA-statene tar konstitusjonelt forbehold, og i tilfelle når slike forbehold blir løftet.

Siden gjennomføring av EØS-komiteens beslutning om innlemmelse av referanseverdiforordningen i norsk rett vil kreve lovendring, er Stortingets samtykke til godkjennelse av EØS-komiteens beslutning nødvendig i medhold av Grunnloven § 26 annet ledd.

Utkast til EØS-komitebeslutning om innlemmelse av referanseverdiforordningen i EØS-avtalen følger i uoffisiell norsk oversettelse som trykt vedlegg til proposisjonen. Tilsvarende gjelder uoffisiell norsk oversettelse av forordningen.

For omtale av samtykkeprosessen, vises det til punkt 1.1.

10.2 Nærmere om EØS-komiteens beslutning

Utkastet til EØS-komitébeslutning om innlemmelse av referanseverdiforordningen i EØS-avtalen inneholder en fortale og fem artikler med tekniske EØS-tilpasninger, sedvanlige bestemmelser om gyldigheten av bl.a. norsk språkversjon og ikrafttredelse av beslutningen.

Videre tilpasses fristene i forordningen til den fristen som inntrer senest av datoen som følger av forordningen, eller når EØS-komitébeslutningen trer i kraft.

Det følger også av EØS-tilpasningene at der referanseverdiforordningen viser til artikkel 19 i forordning (EU) nr. 1095/2010 om opprettelse av Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet (ESMA-forordningen), er teksten tilpasset slik at den referer til ESMA eller, der det er relevant, EFTAs overvåkingsorgan. ESMA-forordningen artikkel 19 regulerer ESMAs rolle i konfliktsituasjoner mellom to eller flere lands nasjonale tilsynsmyndigheter i tilfeller som angitt i sektorrettsaktene. Henvisningen til EFTAs overvåkingsorgan er relevant der overvåkingsorganet har en rolle etter ESMA-forordningen artikkel 19 i EØS-tilpasset form, herunder ved utøvelse av bindende myndighet. Slik myndighetsoverføring ble beskrevet og vedtatt av Stortinget i samsvar med Prop. 100 S (2015–2016) om bl.a. innlemmelse av ESMA-forordningen i EØS-avtalen.

10.3 Konklusjon

Forordningen er EØS-relevant og Finansdepartementet anbefaler at Stortinget samtykker til innlemmelse av forordningen med tilpasningstekst i EØS-avtalen.

11 Økonomiske og administrative konsekvenser

11.1 Innledning

Referanseverdiforordningen innfører regler på et område som, med unntak av referanserenteloven og den tilhørende forskriften, ikke tidligere har vært regulert i norsk rett. Referanseverdiforordningen er EØS-relevant og må inntas i norsk rett. Økonomiske og administrative konsekvenser av gjennomføring av forordningen må ses i lys av at manglende eller avvikende gjennomføring vil utgjøre brudd på Norges EØS-forpliktelser.

I forbindelse med arbeidet med forslag til referanseverdiforordningen gjennomførte EU-kommisjonen i 2013 en omfattende konsekvensutredning. I konsekvensutredningen viser Kommisjonen til at markedene som påvirkes av referanseverdier, er svært store, og at integriteten til referanseverdier er viktig for prisingen av mange finansielle instrumenter. Kommisjonen peker på at referanseverdier er sårbare for manipulasjon, hovedsakelig på grunn av kombinasjonen av interessekonflikter og bruk av skjønn.

Gjennomføringen av referanseverdiforordningen vil kunne bidra til å øke robustheten og tilliten til referanseverdier ved å redusere risikoen for manipulasjon. Dette kan bidra til økt tillit og mer velfungerende finansmarkeder.

11.2 Konsekvenser for administratorer og bidragsytere

Gjennomføringen av referanseverdiforordningen har konsekvenser for flere typer aktører, men det er relativt få foretak som omfattes. Aktører som administrerer referanseverdier, blir påført til dels omfattende byrder av forordningen, både i den innledende søknadsprosessen om tillatelse eller registrering og i den løpende virksomheten. Administratorer må etter Finanstilsynets vurdering trolig utvide sine retningslinjer og rutiner for å tilfredsstille forordningens krav. De må etablere systemer for å ivareta kravene til dokumentasjon, for eksempel opptak av telefonsamtaler. Finanstilsynet skriver i høringsnotatet at flere av aktørene allerede har slike systemer på plass, mens kravene kan være nye for enkelte foretak. Hvor byrdefullt det nye regelverket blir for den enkelte administrator, avhenger av hvordan den aktuelle referanseverdien blir klassifisert. Noen av foretakene som omfattes av forordningen, kan regnes som små, men forordningen inneholder bestemmelser og standarder som tar hensyn til et foretaks størrelse og klassifiseringen av den aktuelle referanseverdien. De fleste aktuelle administratorer driver allerede virksomhet under tilsyn av Finanstilsynet og er dermed vant til å forholde seg til tilsynsmyndigheten.

Bidragsytere som er foretak under tilsyn, stilles etter forordningen artikkel 16 overfor en rekke krav, blant annet om at de må vurdere organisatorisk atskillelse av ansatte for å hindre interessekonflikter. Bidragsytere til referanserenter må opprette fysisk skille mellom de som deltar i leveringen av rentebidrag (innberettere), og rentederivathandlere, jf. forordningens anneks 1 nr. 7 bokstav d. Bidragsytere (panelbanker) til referanserenten Nibor har allerede forpliktelser etter referanserenteloven og den tilhørende forskriften, men forskriften stiller ikke krav om organisatorisk eller fysisk skille. Forordningens krav på disse punktene kan være en utfordring for enkelte panelbanker.

Privatpersoner får ikke plikter eller rettigheter etter forordningen, men kan bli berørt av de foreslåtte administrative virkemidlene, tiltakene og sanksjonene, som for eksempel opplysningsplikt ved mistanke om overtredelse av regelverket og vinningsavståelse ved faktiske overtredelser.

11.3 Konsekvenser for det offentlige

Finanstilsynet får nye oppgaver etter forordningen. Kostnadene de nye oppgavene medfører dekkes innenfor eksisterende budsjettrammer. I forbindelse med at forordningen tas inn i norsk rett, må det kartlegges hvilke referanseverdier i det norske markedet som omfattes av forordningen, og hvordan disse skal klassifiseres. Administratorer av referanseverdier som omfattes av forordningen, må ha tillatelse eller være registrert. Søk-

nadsprosessen kan bli omfattende, og det gjelder egne tidsfrister for behandlingen på henholdsvis fire måneder for tillatelser og 45 arbeidsdager for registreringer, jf. forordningen artikkel 34 nr. 6.

Finanstilsynets tilsyn med bidragsytere som faller inn under finanstilsynsloven § 1, må utvides slik at også virksomheten knyttet til referanseverdiloven dekkes. Dersom noen referanseverdier vurderes som kritiske, må myndighetene opprette tilsynskollegium og ta saker i det løpende tilsynet opp i kollegiet. Oppstår det mistanke om at en referanseverdi har vært manipulert, må myndighetene iverksette omfattende undersøkelser. Av forordningen følger det også løpende rapporteringsplikter til ESMA for tilsynsmyndigheten.

I likhet med gjennomføring av annet EU/EØS-regelverk på finansområdet i norsk rett kan gjennomføringen av referanseverdiforordningen innebære økt arbeidsbyrde for domstolene. Det er vanskelig å anslå omfanget av nye saker som kan komme som følge av gjennomføring av forordningen i norsk rett, men det lave antallet aktører som omfattes av forordningen, tilsier etter departementets vurdering at omfanget må antas å være begrenset. Fylkeskommuner og kommuner berøres ikke av forordningen.

12 Merknader til de enkelte bestemmelsene

12.1 Verdipapirhandelloven

Til endring av lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel

Til endringen i § 2-4 syvende og åttende ledd

I *syvende ledd* om definisjonen av derivater endres henvisningen fra finansielle instrumenter som nevnt i verdipapirmarkedsforordningen artikkel 2 nr. 1 punkt 29 til finansielle instrumenter som nevnt verdipapirhandelloven § 2-4 første ledd nr. 3 og § 2-2 første ledd nr. 4 til 10. Dette medfører ikke materielle endringer, men gjør innholdet i definisjonen mer tilgjengelig. Bakgrunnen er at definisjonen av derivater i verdipapirmarkedsforordningen artikkel 2 nr. 1 punkt 29 viser til finansielle instrumenter som nevnt i MiFID II artikkel 4 nr. 1 punkt 44 bokstav c) og i vedlegg I avsnitt C nr. 4–10. Disse bestemmelsene i MiFID II er gjennomført i verdipapirhandelloven § 2-4 første ledd nr. 3 og § 2-2 første ledd nr. 4 til 10.

I *åttende ledd* om definisjonen av varederivater endres henvisningen fra verdipapirmarkedsforordningen artikkel 2 nr. 1 punkt 30 til finansielle instrumenter som nevnt i § 2-4 første ledd nr. 3 som er knyttet til en vare eller underliggende instrument som nevnt i § 2-2 første ledd nr. 10, eller finansielle instrumenter som nevnt i § 2-2 første ledd nr. 5, 6, 7 og 10. Dette medfører ikke materielle endringer, men gjør innholdet i definisjonen mer tilgjengelig. Bakgrunnen er at definisjonen av varederivater i verdipapirmarkedsforordningen artikkel 2 nr. 1 punkt 30 viser til finansielle instrumenter som nevnt i MiFID II artikkel 4 nr. 1 punkt 44 bokstav c) som er knyttet til en vare eller et underliggende instrument som nevnt i vedlegg I avsnitt C nr. 10, eller i MiFID II vedlegg I avsnitt C nr. 5, 6, 7 og 10.

Til endringen i § 3-1 første ledd

Det foreslås at inkorporasjonsbestemmelsen for markedsmisbruksforordningen utvides for å informere om at markedsmisbruksforordningen endres ved referanseverdiforordningen artikkel 56 som gjennomført i referanseverdiloven. Se nærmere omtale i Prop. 96 LS (2018–2019) punkt 6.1.

Departementet bemerker at lovforslaget her bygger på at forslagene i Prop. 96 LS (2018–2019), med bl.a. ny § 3-1, er vedtatt.

Til endringen i § 19-11 åttende ledd tredje punktum

Endringene innebærer en justering av begrepsbruk uten materiell betydning.

Departementet bemerker at lovforslaget her bygger på at forslagene i Prop. 96 LS (2018–2019), med bl.a. ny § 19-11, er vedtatt.

12.2 Referanseverdiloven

Til ny § 1 Referanseverdiforordningen

Bestemmelsen inkorporerer forordning (EU) 2016/1011 av 8. juni 2016 om indekser brukt som referanseverdier i finansielle instrumenter og finansielle kontrakter eller for å måle resultatet i investeringsfond (referanseverdiforordningen) i norsk rett som lov.

I *annet ledd første punktum* er departementet gitt hjemmel til å fastsette utfyllende forskrifter til inkorporasjonsbestemmelsen, samt gjøre endringer i, herunder fastsette unntak fra, bestemmelsene gjennomført i første ledd, til gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Dette gjør det mulig å gjennomføre ufyllende kommisjonsforordninger i norsk rett ved forskrift, samt gjennomføre særskilte, mindre endringer av forordningen i forskrift uten lovendring.

I *annet ledd annet punktum* foreslås det en særskilt forskriftshjemmel for å gjennomføre de delene av endringsforordningen omtalt i kapittel 8 i norsk rett som ikke kan gjennomføres med hjemmel i første punktum.

Tredje ledd bestemmer at referanser til referanseverdiforordningen gjelder slik den til enhver tid er gjennomført og endret i norsk rett.

I *fjerde ledd* gis det forskriftshjemmel for å ivareta hensynet til finansiell stabilitet og sikre og velfungerende markeder, eller Norges utenrikspolitiske interesser. Bestemmelsen skal bare

benyttes i særlige tilfeller der det er behov for å beskytte disse formålene.

Til ny § 2 Tillatelse til eller godkjenning av administratorer

Det følger av bestemmelsen at Finsanstilsynet avgjør spørsmål om tillatelse og godkjenning av registrering av administratorer av referanseverdier som er omfattet av referanseverdiforordningen. Det er presisert at Finanstilsynet også har myndighet til å tilbakekalle tillatelse eller suspendere godkjenning i samsvar med forordningen artikkel 35.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i punkt 5.1.4.

Til ny § 3 Tilsyn mv.

Det følger av bestemmelsens *første ledd* at Finanstilsynet er tilsynsmyndighet, og at finanstilsynsloven i utgangspunktet gjelder. I *annet ledd* er det bestemt at bidragsytere til en referanseverdi omfattet av referanseverdiforordningen (jf. § 1) kan pålegges opplysningsplikt og retting etter reglene i finanstilsynsloven for den delen av virksomheten som er omfattet av loven her. For øvrig gjelder reglene i finanstilsynsloven § 10 annet ledd uten nærmere henvisning ved manglende etterlevelse av Finanstilsynets pålegg.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i punkt 5.3.4.

Til ny § 4 Særskilt opplysningsplikt for bidragsytere til en varereferanseverdi

Bestemmelsen pålegger bidragsytere omfattet av referanseverdiforordningen artikkel 3 nr. 1 punkt 23 opplysningsplikt til Finanstilsynet etter forespørsel. Opplysningsplikten gjelder transaksjoner, herunder direkte tilgang til handelssystemer. Bestemmelsen supplerer opplysningsplikten etter finanstilsynsloven, som bidragsyterne underlegges etter § 3.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i punkt 5.3.4.

Til ny § 5 Opplysningsplikt for enhver ved mistanke om overtredelse

Bestemmelsen gjelder opplysningsplikt for enhver når Finanstilsynet har mistanke om overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i punkt 5.3.4.

Til ny § 6 Bevissikring

Bestemmelsen gir Finanstilsynet hjemmel til å foreta bevissikring og bygger på tilsvarende regler i verdipapirhandelloven.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i punkt 5.4.4.

Til ny § 7 Pålegg om retting

Bestemmelsen gir Finanstilsynet hjemmel til å pålegge stans av ulovlig atferd for bidragsytere som ikke ellers er underlagt tilsyn av Finanstilsynet, og dermed hjemmelen i finanstilsynsloven om bl.a. å innrette virksomheten på en viss måte.

For øvrig gjelder reglene i finanstilsynsloven § 10 annet ledd uten nærmere henvisning ved manglende etterlevelse av Finanstilsynets pålegg.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i punkt 5.5.4.

Til ny § 8 Pålegg om publisering

Bestemmelsen gir Finanstilsynet hjemmel til å pålegge en administrator eller andre som har publisert en referanseverdi, å publisere en rettelse til referanseverdien. Bestemmelsen gjennomfører kravet i referanseverdiforordningen artikkel 41 nr. 1 bokstav j.

For øvrig gjelder reglene i finanstilsynsloven § 10 annet ledd uten nærmere henvisning ved manglende etterlevelse av Finanstilsynets pålegg.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i punkt 6.3.4.

Til ny § 9 Tvangsmulkt

Bestemmelsen gir Finanstilsynet hjemmel til å ilegge tvangsmulkt for manglende etterlevelse av pålegg gitt med hjemmel i §§ 7 og 8 om henholdsvis å rette ulovlige forhold og publisering av rettelse til referanseverdi.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i punkt 6.3.4.

Til ny § 10 Forbud mot å ha ledelsesfunksjon

Bestemmelsen gir Finanstilsynet hjemmel til å fatte vedtak om å ilegge personer forbud mot å inneha ledelsesfunksjoner i administrator som nevnt i § 2 eller bidragsytere under tilsyn. Avgjørende er om personen som følge av overtredelser eller medvirkning til overtredelser må anses uskikket til å inneha en slik ledelsesfunksjon.

I *annet ledd* foreslår departementet at det kan gis utfyllende forskrifter til bestemmelsen.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i punkt 6.6.4.

Til ny § 11 Administrativ inndragning

Bestemmelsen gir Finanstilsynet hjemmel til å beslutte at vinning skal inndras. Bestemmelsen bygger på tilsvarende forslag i Prop. 96 LS (2018–2019) om endringer i verdipapirhandelloven, som igjen bygger på gjeldende regler i verdipapirhandelloven med enkelte justeringer.

En beslutning om administrativ inndragning er ikke en forvaltningssanksjon, og krever ikke skyld, noe som er i samsvar med anbefalingene i Prop. 62 L (2015–2016) punkt 11.6.

Første ledd angir hvilke potensielt utbyttegenererende overtredelser som kan føre til administrativ inndragning.

Annet ledd bestemmer at inndragningen kan foretas overfor den utbyttet er tilfalt, uavhengig av om det er lovovertrederen.

Tredje ledd bestemmer at inndragningssummen kan fastsettes skjønnsmessig dersom størrelsen ikke kan godtgjøres.

Fjerde ledd gir regler om inndragning fra konsernselskaper.

Femte ledd til syvende ledd, samt *tiende ledd*, gir regler om saksbehandlingen ved beslutninger om administrativ inndragning.

Åttende ledd gir regler om fradrag og tilbakeføring av inndratt utbytte i tilfeller der det er betalt erstatning eller foretatt nødvendig tilbakebetaling, og der det i senere dom blir bestemt at erstatning skal betales.

Niende ledd gjelder foreldelse av adgangen til å beslutte administrativ inndragning.

Ellevte ledd gir departementet hjemmel til å gi nærmere regler om administrativ inndragning i forskrift.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i punkt 5.6.4.

Til ny § 12 Overtredelsesgebyr

Bestemmelsen gir Finanstilsynet hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr ved nærmere angitte overtredelser av referanseverdiforordningen, herunder forskrifter til relevante bestemmelser, og ved overtredelse av pålegg gitt i tilknytning til de samme bestemmelsene. Overtredelsesgebyr skal også kunne ilegges ved brudd på vilkår gitt i tillatelse eller godkjenning etter § 2, samt ved manglende etterlevelse av pålegg om opplysningsplikt.

Ved ileggelse av overtredelsesgebyr til foretak er det ikke krav om at noen enkeltperson har utvist skyld, jf. forvaltningsloven § 46 første ledd. For øvrig presiserer departementet at foretaksbegrepet er det samme som i forvaltningsloven § 46 første ledd annet punktum.

For øvrig bestemmer *annet ledd* at fysiske personer bare kan ilegges overtredelsesgebyr ved utvist forsett eller uaktsomhet.

I *tredje til femte ledd* er det gitt beløpsmessige rammer for utmålingen av overtredelsesgebyr.

Sjette ledd gir regler om foreldelse av adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr.

Syvende ledd gir departementet hjemmel til å gi nærmere regler om betaling av renter ved forsinket betaling av overtredelsesgebyr samt om å stille strengere krav til skyld for å kunne ilegge overtredelsesgebyr. For øvrig fremgår generelle regler om overtredelsesgebyrets oppfyllelsesfrist av forvaltningsloven § 44.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i punkt 6.7.4.

Til ny § 13 Momenter ved ileggelse av overtredelsesgebyr

Bestemmelsen angir momenter som kan vektlegges ved avgjørelsen om å ilegge overtredelsesgebyr samt ved utmålingen av overtredelsesgebyr. Bestemmelsen suppleres av momentene som fremgår av forvaltningsloven § 46, der det er relevant.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i punkt 6.8.4.

Finansdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i referanserenteloven mv. (gjennomføring av referanseverdiforordningen) og samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1011 om referanseverdier.

Vi HARALD, Norges Konge

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i referanserenteloven mv. (gjennomføring av referanseverdiforordningen) og vedtak om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1011 om referanseverdier i samsvar med et vedlagt forslag.

A

Forslag

til lov om endringer i referanserenteloven mv. (gjennomføring av referanseverdiforordningen)

I

I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel gjøres følgende endringer:

§ 2-4 syvende og åttende ledd skal lyde:

(7) Med derivater menes finansielle instrumenter som nevnt i *første ledd nr. 3 og § 2-2 første ledd nr. 4 til 10*.

(8) Med varederivater menes finansielle instrumenter som nevnt i *første ledd nr. 3 som er knyttet til en vare eller underliggende instrument som nevnt i § 2-2 første ledd nr. 10, eller finansielle instrumenter som nevnt i § 2-2 første ledd nr. 5, 6, 7 og 10*.

§ 3-1 første ledd skal lyde:

(1) EØS-avtalen vedlegg IX forordning (EU) nr. 596/2014 (markedsmisbruksforordningen), *som endret ved forordning (EU) 2016/1011 om referanseverdier,* gjelder som lov med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 19-11 åttende ledd tredje punktum skal lyde:
Dersom dom som nevnt i første punktum avsies etter at vinning er *inndratt*, og den ansvarlige ikke har midler til å dekke kravet, skal den *inndratte* vinningen tilbakeføres til skadelidte i den grad det er nødvendig for å betale det beløpet som er fastsatt i dommen.

II

I lov 4. desember 2015 nr. 95 om fastsettelse av referanserenter gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om fastsettelse av finansielle referanseverdier (referanseverdiloven)

§§ 1 til 13 skal lyde slik:
§ 1 *Referanseverdiforordningen*

(1) EØS-avtalen vedlegg IX forordning (EU) 2016/1011 (om indekser brukt som referanseverdier i finansielle instrumenter og finansielle kontrakter eller for å måle resultatet i investeringsfond (referanseverdiforordningen)) gjelder som lov med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

(2) Departementet kan fastsette utfyllende forskrifter til bestemmelsen her og i forskrift gjøre endringer i, herunder fastsette unntak fra, bestemmelsene gjennomført i første ledd til gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Departementet kan også av hensyn til å etablere et helhetlig system for referanseverdier fastsette forskrifter som gir nærmere regler om referanseverdier tilknyttet klimagassutslipp og publisering av informasjon om referanseverdiers betydning for bærekraftsmål. Forskriften kan også forlenge tiden administratorer og bidragsytere kan gis pålegg som nevnt i referanseverdiforordningen artikkel 21 og artikkel 23.

(3) Når det i loven her vises til referanseverdiforordningen, menes forordningen slik den til enhver tid er gjennomført og endret etter første eller annet ledd.

(4) Departementet kan i forskrift gi regler om referanseverdier, administratorer av referanseverdier, fastsettelse av referanseverdier, bidragsytere til referanseverdier og publisering av referanseverdier dersom dette er nødvendig av hensyn til finansiell stabilitet og sikre og velfungerende markeder.

§ 2 *Tillatelse til eller godkjenning av administratorer*

Finanstilsynet gir tillatelse til eller godkjenner registrering av administratorer av referanseverdier etter referanseverdiforordningen. Finanstilsynet kan trekke tilbake eller suspendere en tillatelse eller godkjenning etter artikkel 35 i referanseverdiforordningen.

§ 3 *Tilsyn mv.*

(1) Finanstilsynet er nasjonal tilsynsmyndighet etter referanseverdiforordningen og fører tilsyn med overholdelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven.

(2) Bidragsytere til en referanseverdi omfattet av referanseverdiforordningen kan pålegges opplysningsplikt og retting etter bestemmelsene i finanstilsynsloven for så vidt gjelder deres virksomhet omfattet av loven her.

§ 4 Særskilt *opplysningsplikt for bidragsytere til en varereferanseverdi*

Finanstilsynet kan kreve at bidragsytere til referanseverdier som nevnt i referanseverdiforordningens artikkel 3 nr. 1 punkt 23 utleverer opplysningene i standardisert format, og kan kreve utlevert transaksjonsrapportering. I tillegg kan Finanstilsynet kreve direkte tilgang til handelssystemene.

§ 5 *Opplysningsplikt for enhver ved mistanke om overtredelse*

(1) Dersom Finanstilsynet har mistanke om overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, kan enhver pålegges å gi de opplysninger Finanstilsynet krever, herunder stille til muntlig forklaring.

(2) Opplysningsplikten i første ledd gjelder uten hinder av taushetsplikt, med unntak av opplysninger som vedkommende ville vært forhindret fra å gi i en straffesak. Opplysningsplikten gjelder uansett uten hinder av:

a) lovbestemt taushetsplikt som ellers påhviler skattemyndigheter og myndigheter som har til oppgave å overvåke offentlig regulering av ervervsvirksomhet,
b) taushetsplikt etter folkeregisterloven,
c) taushetsplikt etter valutaregisterloven,
d) taushetsplikt som nevnt i ekomloven § 2-9 for så vidt gjelder opplysninger om avtalebasert hemmelig telefonnummer eller andre abonnementsopplysninger og elektronisk kommunikasjonsadresse.

(3) Opplysningene kan kreves gitt skriftlig eller muntlig innen en fastsatt frist og kan nedteg-nes eller lagres som lydopptak. Den som innkalles til muntlig forklaring, har rett til å la seg bistå av advokat.

(4) Første til tredje ledd gjelder selv om det er besluttet bevissikring etter § 6, og gis tilsvarende anvendelse der Finanstilsynet anmodes av annen stats myndighet som fører tilsyn som nevnt i finanstilsynsloven, om å innhente opplysninger på bakgrunn av mistanke om tilsvarende overtredelse av vedkommende stats lovgivning.

(5) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om innholdet av opplysningsplikten, herunder bestemmelser om unntak fra taushetsplikt, i hvilket format opplysningene skal gis og Finanstilsynets behandling av opplysninger som innhentes.

§ 6 *Bevissikring*

(1) For å søke etter bevis kan Finanstilsynet når det er rimelig grunn til å anta at bestemmelser i eller fastsatt i medhold av denne loven er overtrådt, eller det er nødvendig for å oppfylle Norges avtaleforpliktelser overfor annen stat, kreve

a) å få adgang til lokaler, eiendommer og andre oppbevaringssteder hvor det kan finnes bevis for overtredelse,
b) å få adgang til bolig dersom det er særlig grunn til å anta at bevis oppbevares der,
c) å ta med ting, herunder kopi av dokumenter og annen informasjon og teknisk lagret informasjon som kan ha betydning som bevis for nærmere granskning, og å forsegle forretningslokaler, bøker, forretningspapirer eller teknisk lagringsmedium så lenge undersøkelsen varer og dette anses nødvendig.

(2) Begjæring om adgang til bevissikring fremsettes av Finanstilsynet for tingretten på det sted hvor det mest praktisk kan skje. Retten treffer sin avgjørelse ved beslutning før bevissikringen settes i verk. Den begjæringen retter seg mot, skal ikke varsles om begjæringen eller beslutningen. Anke over beslutningen har ikke oppsettende virkning. Straffeprosessloven §§ 117 til 120, § 200, § 201 første ledd, §§ 204, 207, 208, 209 og 213 og kapittel 26 og forvaltningsloven § 15 annet og tredje ledd gjelder så langt de passer.

(3) Finanstilsynet kan kreve bistand av politiet for å iverksette beslutning om bevissikring.

(4) Dersom det ikke er tid til å avvente rettens beslutning, kan Finanstilsynet kreve at politiet avstenger områder der bevisene kan være, inntil rettens beslutning foreligger.

(5) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om bevissikring og behandling av overskuddsinformasjon.

§ 7 *Pålegg om retting*

Dersom Finanstilsynet har grunn til å anta at noen handler i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, eller vedtak fattet med hjemmel i loven, kan Finanstilsynet pålegge vedkommende å rette forholdet.

§ 8 *Pålegg om publisering*

Finanstilsynet kan gi administrator eller andre som har publisert en referanseverdi, pålegg om å publisere en rettelse til referanseverdien.

§ 9 *Tvangsmulkt*

Ved pålegg etter §§ 7 og 8 kan Finanstilsynet fastsette en tvangsmulkt som løper for hver dag som går etter utløpet av fristen som er satt for oppfyllelse av pålegget, inntil pålegget er oppfylt.

§ 10 *Forbud mot å ha ledelsesfunksjon*

(1) Dersom styremedlemmer, andre tillitsvalgte, oppdragstakere eller ansatte i foretak med tillatelse eller godkjenning av registrering etter denne loven har overtrådt eller medvirket til overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av loven her, kan Finanstilsynet fatte vedtak om at vedkommende ikke kan inneha ledelsesfunksjon i administrator som nevnt i § 2 eller bidragsytere under tilsyn, dersom overtredelsen eller medvirkningen til denne medfører at vedkommende må anses uskikket til å inneha slik ledelsesfunksjon.

(2) Departementet kan fastsette utfyllende forskrifter til bestemmelsen her.

§ 11 *Administrativ inndragning*

(1) Finanstilsynet kan helt eller delvis inndra vinning som er oppnådd ved overtredelse av bestemmelsene nevnt i referanseverdiforordningen artikkel 42 nr. 1 eller forskrifter gitt til utfylling av disse bestemmelsene.

(2) Inndragningen foretas overfor den som vinningen er tilfalt, også når den som vinningen tilfaller, er en annen enn lovovertrederen.

(3) Når størrelsen på vinningen ikke kan godtgjøres, fastsettes beløpet skjønnsmessig.

(4) Dersom vinningen er tilfalt et selskap som inngår i et konsern, hefter selskapets morselskap og morselskapet i det konsernselskapet er en del av, subsidiært for beløpet.

(5) Beslutning om administrativ inndragning etter paragrafen her anses ikke som enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Forvaltningsloven kapittel IV og V kommer til anvendelse.

(6) Det skal gis en frist for vedtakelse av beslutningen om administrativ inndragning på inntil to måneder.

(7) Dersom beslutningen om administrativ inndragning ikke vedtas, kan Finanstilsynet innen tre måneder etter utløpet av vedtaksfristen reise sak mot vedkommende i den rettskrets der vedkommende kan saksøkes. Saken følger tvistelovens bestemmelser. Megling i forliksrådet er ikke nødvendig.

(8) Det skal gjøres fradrag i kravet om administrativ inndragning for beløp som den ansvarlige ved dom blir pålagt å betale tilbake til den skadelidte. Det samme gjelder hvis vedkommende på forhånd har foretatt slik tilbakebetaling og godtgjør at tilbakebetaling har funnet sted. Dersom dom som nevnt i første punktum avsies etter at vinning er inndratt, og den ansvarlige ikke har midler til å dekke kravet, skal den inndratte vinningen tilbakeføres til skadelidte i den grad det er nødvendig for å betale beløpet som er fastsatt i dommen.

(9) Adgangen for Finanstilsynet til å treffe beslutning om administrativ inndragning foreldes ti år etter at overtredelsen er opphørt. Fristen avbrytes ved at Finanstilsynet gir forhåndsvarsel eller treffer beslutning om administrativ inndragning.

(10) Vedtatt administrativ inndragning er tvangsgrunnlag for utlegg.

(11) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere bestemmelser om administrativ inndragning etter bestemmelsene her.

§ 12 *Overtredelsesgebyr*

(1) Finanstilsynet kan ilegge overtredelsesgebyr ved overtredelse av bestemmelser som nevnt i referanseverdiforordningen artikkel 42 nr. 1 eller forskrifter gitt til utfylling av disse bestemmelsene. Det samme gjelder ved overtredelse av pålegg om å innrette seg etter bestemmelser som nevnt i første punktum eller ved brudd på plikter som følger av enkeltvedtak gitt med hjemmel i disse bestemmelsene. Overtredelsesgebyr kan også ilegges ved manglende etterlevelse av pålegg om opplysningsplikt gitt i medhold av §§ 4 eller 5 eller finanstilsynsloven, og ved brudd på vilkår i tillatelse eller godkjenning etter § 2.

(2) Fysiske personer kan ilegges overtredelsesgebyr bare for forsettlige eller uaktsomme overtredelser. Forvaltningsloven § 46 første ledd gjelder for foretak.

(3) For juridiske personer kan det fastsettes overtredelsesgebyr på inntil 10 millioner kroner, eller opptil 10 prosent av den samlede årsomset-

ningen etter siste godkjente årsregnskap. For et morselskap eller et datterselskap av et morselskap som skal utarbeide konsernregnskap etter direktiv 2013/34/EU, skal den relevante samlede omsetningen være den samlede årsomsetningen, eller tilsvarende inntekt etter relevante regnskapsdirektiver, etter siste godkjente konsernregnskap. For overtredelse av referanseverdiforordningens artikkel 11 nr. 1 bokstav d eller artikkel 11 nr. 4 er grensene henholdsvis 2,5 millioner kroner og 2 prosent av samlet årsomsetning.

(4) For fysiske personer kan det fastsettes overtredelsesgebyr på inntil 5 millioner kroner. For overtredelse av referanseverdiforordningens artikkel 11 nr. 1 bokstav d eller artikkel 11 nr. 4 er grensen 1 million kroner.

(5) Overtredelsesgebyret kan fastsettes til tre ganger oppnådd fortjeneste eller unngått tap som følge av overtredelsen, selv om dette gir høyere gebyr enn utmålingen etter tredje og fjerde ledd.

(6) Adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr foreldes fem år etter at overtredelsen er opphørt. Fristen avbrytes ved at Finanstilsynet gir forhåndsvarsel eller fatter vedtak om overtredelsesgebyr.

(7) Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om kvalifisert skyldkrav for å ilegge overtredelsesgebyr. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om renter ved forsinket betaling av overtredelsesgebyr.

§ 13 *Momenter ved ileggelse av overtredelsesgebyr*

Ved avgjørelsen av om overtredelsesgebyr skal ilegges og ved utmåling av gebyr kan det blant annet tas hensyn til

a) overtredelsens grovhet og varighet
b) graden av skyld hos overtrederen
c) overtrederens finansielle styrke, særlig samlet omsetning eller årsinntekt og eiendeler
d) oppnådd fortjeneste eller unngått tap
e) tap påført tredjeperson som følge av overtredelsen
f) vilje til å samarbeide med myndighetene
g) tidligere overtredelser

Nåværende § 7 blir ny § 14.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Departementet kan fastsette overgangsregler.

B

Forslag

til vedtak om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1011 om referanseverdier

I

Stortinget samtykker til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1011 om referanseverdier.

Vedlegg 1

Referanseverdiforordningen

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSFORORDNING (EU) 2016/1011
av 8. juni 2016
om indekser som brukes som referanseverdier for finansielle instrumenter og finansielle kontrakter eller for å måle investeringsfonds resultater, og om endring av direktiv 2008/48/EF og 2014/17/EU og forordning (EU) nr. 596/2014

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte, særlig artikkel 114,

under henvisning til forslag fra Europakommisjonen,

etter oversending av utkast til regelverksakt til de nasjonale parlamentene,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske sentralbank[1],

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité[2],

etter den ordinære regelverksprosessen[3] og

ut fra følgende betraktninger:

1) Prisfastsettelsen for mange finansielle instrumenter og finansielle kontrakter avhenger av referanseverdienes nøyaktighet og integritet. Alvorlige tilfeller av manipulasjon av referanserenter som LIBOR og EURIBOR, og påstander om at referanseverdier for energi, olje og valuta er manipulert, viser at referanseverdier kan være gjenstand for interessekonflikter. Bruk av skjønn og svake styringsordninger gjør referanseverdiene mer sårbare for manipulasjon. Feil eller tvil knyttet til nøyaktigheten og integriteten til indekser som brukes som referanseverdier, kan undergrave tilliten i markedet og føre til tap for forbrukere og investorer og til forvrengninger i realøkonomien. Det er derfor nødvendig å sikre nøyaktighet, robusthet og integritet når det gjelder referanseverdier og prosessen for fastsettelse av referanseverdier.

2) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/65/EU[4] inneholder visse krav til pålitelighet for referanseverdier som brukes for å fastsette prisen på et børsnotert finansielt instrument. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/71/EF[5] inneholder visse krav til referanseverdier som brukes av utstedere. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/65/EF[6] inneholder visse krav til bruken av referanseverdier i innretninger for kollektiv investering i omsettelige verdipapirer (UCITS). Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1227/2011[7] inneholder visse bestemmelser som forbyr manipulasjon av referanseverdier som brukes for energiprodukter i engrosmarkedet. Disse regelverksaktene omfatter imidlertid bare visse aspekter ved visse referanseverdier, og de dekker verken alle typer sårbarhet ved leveringen av alle referanseverdier eller alle typer bruk av finansielle referanseverdier i finansnæringen.

3) Referanseverdier er avgjørende for å fastsette priser ved transaksjoner over landegrensene, og fremmer dermed et velfungerende indre

---

1 EUT C 113 av 15.4.2014, s. 1.

2 EUT C 177 av 11.6.2014, s. 42.

3 Europaparlamentets holdning av 28. april 2016 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 17. mai 2016.

4 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/65/EU av 15. mai 2014 om markeder for finansielle instrumenter og om endring av direktiv 2002/92/EF og direktiv 2011/61/EU (EUT L 173 av 12.6.2014, s. 349).

5 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/71/EF av 4. november 2003 om det prospekt som skal offentliggjøres når verdipapirer legges ut til offentlig tegning eller opptas til notering, og om endring av direktiv 2001/34/EF (EUT L 345 av 31.12.2003, s. 64).

6 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/65/EF av 13. juli 2009 om samordning av lover og forskrifter om innretninger for kollektiv investering i omsettelige verdipapirer (UCITS) (EUT L 302 av 17.11.2009, s. 32).

7 Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1227/2011 av 25. oktober 2011 om integritet og åpenhet på engrosmarkedet for energi (EUT L 326 av 8.12.2011, s. 1).

marked for en rekke finansielle instrumenter og tjenester. Mange referanseverdier som brukes som referanserenter i finansielle kontrakter, særlig pantelån, er utarbeidet i én medlemsstat, men brukes av kredittinstitusjoner og forbrukere i andre medlemsstater. Dessuten sikrer slike kredittinstitusjoner ofte sine risikoer eller skaffer midler for å finansiere disse finansielle kontraktene i det grensekryssende interbankmarkedet. Bare et fåtall medlemsstater har vedtatt nasjonale regler for referanseverdier, men deres respektive rettslige rammer for referanseverdier viser allerede forskjeller for eksempel når det gjelder anvendelsesområdet. Videre vedtok Den internasjonale organisasjon for tilsynsmyndigheter på verdipapirområdet (IOSCO) 17. juli 2013 prinsipper for finansielle referanseverdier («IOSCOs prinsipper for finansielle referanseverdier») og 5. oktober 2012 prinsipper for byråer som rapporterer oljepriser («IOSCOs prinsipper for PRA-er») (samlet kalt «IOSCO-prinsippene»), og ettersom disse prinsippene gir rom for en viss fleksibilitet når det gjelder deres nøyaktige anvendelsesområde og gjennomføringsmåter, er det sannsynlig at medlemsstatene vil vedta regler på nasjonalt plan som gjennomfører disse prinsippene på forskjellige måter.

4) Slike ulike tilnærmingsmåter ville føre til oppsplitting av det indre marked ettersom administratorer og brukere av referanseverdier ville vært underlagt ulike regler i de ulike medlemsstatene. Dette kunne derfor hindre bruken av referanseverdier som utarbeides i én medlemsstat, i andre medlemsstater. Ettersom det ikke finnes en harmonisert ramme for å sikre nøyaktighet og integritet når det gjelder referanseverdier som brukes i finansielle instrumenter og finansielle kontrakter eller for å måle investeringsfonds resultater i Unionen, er det sannsynlig at forskjeller i medlemsstatenes lovgivning ville være til hinder for et velfungerende indre marked med hensyn til levering av referanseverdier.

5) Spørsmålet om hva som er tilstrekkelige opplysninger om referanseverdier for finansielle kontrakter, behandles ikke i Unionens forbrukervernregler. Som følge av forbrukerklager og tvister som gjelder bruken av referanseverdier i flere medlemsstater, er det sannsynlig at det som følge av berettiget bekymring for forbrukervernet vedtas uensartede tiltak på nasjonalt plan, noe som kan føre til oppsplitting av det indre marked på grunn av de uensartede konkurransevilkårene som er knyttet til de ulike forbrukervernnivåene.

6) For å sikre og forbedre vilkårene for et velfungerende indre marked, særlig når det gjelder finansmarkedene, og for å sikre et høyt nivå for forbruker- og investorvern, er det hensiktsmessig å fastsette rammeregler for referanseverdier på unionsplan.

7) Det er hensiktsmessig og nødvendig at denne rammen har form av en forordning for å sikre at bestemmelser som direkte pålegger personer som er involvert i levering av, bidrag til og bruk av referanseverdier, anvendes på en ensartet måte i hele Unionen. Ettersom en rettslig ramme for levering av referanseverdier nødvendigvis innebærer tiltak med angivelse av presise krav når det gjelder aspekter ved slik levering av referanseverdier, kan selv små forskjeller i tilnærmingen til ett av disse aspektene medføre betydelige hindringer for levering av referanseverdier over landegrensene. Derfor bør anvendelsen av en forordning som får direkte anvendelse, redusere sannsynligheten for at det treffes uensartede tiltak på nasjonalt plan, og sikre en ensartet tilnærming og større rettssikkerhet samt hindre at det oppstår betydelige hindringer for levering av referanseverdier over landegrensene.

8) Denne forordnings virkeområde bør være tilstrekkelig bredt til å utgjøre en forebyggende ramme. Levering av referanseverdier innebærer skjønnsutøvelse når de fastsettes, og er i seg selv gjenstand for visse typer interessekonflikter, noe som innebærer at det finnes muligheter og insentiver til å manipulere referanseverdier. Slike risikofaktorer er felles for alle referanseverdier og bør underlegges hensiktsmessige styrings- og kontrollkrav. Imidlertid varierer graden av risiko, og den metoden som anvendes, bør derfor være tilpasset til de særlige omstendighetene. Ettersom en referanseverdis sårbarhet og betydning varierer over tid, ville en begrensning av anvendelsesområdet med henvisning til indekser som for øyeblikket er viktige eller sårbare, ikke begrense de risikoene som enhver referanseverdi kan innebære i framtiden. Særlig kan referanseverdier som for tiden ikke er så utbredte, bli mer brukt framtiden, med det resultat at selv en mindre manipulasjon av dem kan få betydelig innvirkning.

9) Den avgjørende faktoren for denne forordnings virkeområde bør være om den beregnede referanseverdien bestemmer verdien av et finansielt instrument eller en finansiell kon-

trakt eller måler et investeringsfonds resultater. Virkeområdet bør derfor ikke avhenge av inndataenes art. Referanseverdier beregnet på grunnlag av økonomiske inndata, for eksempel aksjekurser, og ikke-økonomiske tall eller verdier som for eksempel værparametrer, bør derfor tas med. Rammen fastsatt i denne forordning bør også ta hensyn til at det foreligger et stort antall referanseverdier, og til de ulike virkningene disse har for den finansielle stabiliteten og realøkonomien. Denne forordning bør også fastsette tiltak som står i forhold til den risikoen ulike referanseverdier medfører. Denne forordning bør derfor omfatte referanseverdier som brukes for å fastsette prisen på finansielle instrumenter som er børsnoterte eller omsettes på regulerte handelsplasser.

10) Mange forbrukere er parter i finansielle kontrakter, særlig forbrukerkredittavtaler sikret ved pant, som viser til referanseverdier som er gjenstand for de samme risikoene. Denne forordning bør derfor omfatte kredittavtaler som definert i europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/48/EF[8] og 2014/17/EU[9].

11) Mange investeringsindekser medfører betydelige interessekonflikter og brukes for å måle resultatene til et fond, for eksempel et UCITS-fond. Noen av disse referanseverdiene offentliggjøres, mens andre gjøres tilgjengelige, gratis eller mot betaling av et gebyr, for offentligheten eller en del av offentligheten, og manipulasjon av dem kan skade investorene. Denne forordning bør derfor omfatte indekser eller referanserenter som brukes for å måle et investeringsfonds resultater.

12) Alle bidragsytere som leverer inndata til referanseverdier, kan utøve skjønn og bli gjenstand for interessekonflikter, og kan dermed være en kilde til manipulasjon. Bidrag til en referanseverdi gis på frivillig grunnlag. Dersom et initiativ krever at bidragsytere gjør betydelige endringer i sine forretningsmodeller, kan de slutte å bidra. Når det gjelder enheter som allerede er gjenstand for reguleringer og tilsyn, forventes det imidlertid ikke at krav om gode styringsmåter og kontrollsystemer vil medføre betydelige kostnader eller en uforholdsmessig stor administrativ byrde. Denne forordning pålegger derfor bidragsytere under tilsyn visse forpliktelser. Når en referanseverdi fastsettes på grunnlag av lett tilgjengelige data, bør kilden til disse dataene ikke anses å være en bidragsyter.

13) Finansielle referanseverdier brukes ikke bare i forbindelse med utstedelse og utarbeiding av finansielle instrumenter og kontrakter. Finansnæringen er også avhengig av referanseverdier for å måle investeringsfonds resultater med sikte på å følge avkastningen, fastsette eiendelsfordelingen i en portefølje eller beregne resultatavhengige gebyrer. En gitt referanseverdi kan brukes enten direkte som referanse for finansielle instrumenter og finansielle kontrakter eller for å måle investeringsfonds resultater, eller indirekte i en kombinasjon av referanseverdier. I sistnevnte tilfelle skal fastsettelse og vurdering av vektene som skal tildeles forskjellige indekser i en kombinasjon med sikte på å fastsette utbyttet eller verdien av et finansielt instrument eller en finansiell kontrakt eller å måle et investeringsfonds resultater, også anses som bruk, ettersom en slik virksomhet ikke omfatter skjønnsutøvelse, i motsetning til leveringen av referanseverdier. Innehav av finansielle instrumenter som viser til visse referanseverdier, anses ikke som bruk av referanseverdien.

14) Sentralbanker følger allerede prinsipper, standarder og framgangsmåter som sikrer at de utøver sin virksomhet med integritet og på en uavhengig måte. Det er derfor ikke nødvendig at sentralbanker omfattes av denne forordning. Når sentralbanker leverer referanseverdier, særlig dersom disse referanseverdiene er beregnet på transaksjonsformål, har de ansvar for å fastsette hensiktsmessige interne framgangsmåter for å sikre disse referanseverdienes nøyaktighet, integritet, pålitelighet og uavhengighet, særlig med hensyn til gjennomsiktighet i forbindelse med styrings- og beregningsmetoder.

15) Videre bør offentlige myndigheter, herunder nasjonale statistikkontorer, ikke være omfattet av denne forordning dersom de bidrar med data til, leverer eller har kontroll over leveringen av referanseverdier for samfunnspolitiske formål, herunder tiltak knyttet til sysselsetting, økonomisk virksomhet og inflasjon.

16) En administrator er den fysiske eller juridiske personen som har kontroll over leveringen av en referanseverdi, og som særlig administrerer ordningene for fastsettelse av referanse-

---

[8] Europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/48/EF av 23. april 2008 om forbrukerkredittavtaler og om oppheving av rådsdirektiv 87/102/EØF (EUT L 133 av 22.5.2008, s. 66).

[9] Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/17/EU av 4. februar 2014 om kredittavtaler for forbrukere i forbindelse med fast eiendom til boligformål og om endring av direktiv 2008/48/EF og 2013/36/EU og forordning (EU) nr. 1093/2010 (EUT L 60 av 28.2.2014, s. 34).

verdien, samler inn og analyser inndataene, fastsetter referanseverdien og offentliggjør den. En administrator bør kunne utkontraktere til tredjepart en eller flere av disse oppgavene, herunder beregningen eller offentliggjøringen av referanseverdien, eller andre relevante tjenester og virksomheter i forbindelse med leveringen av referanseverdien. Dersom en person bare offentliggjør eller viser til en referanseverdi som en del av sin journalistiske virksomhet, men ikke har kontroll over leveringen av denne referanseverdien, bør denne personen ikke være underlagt de kravene som denne forordning pålegger administratorer.

17) En indeks beregnes etter en formel eller annen metode på grunnlag av underliggende verdier. I forbindelse med utarbeidingen av formelen, utførelsen av den nødvendige beregningen og fastsettelsen av inndata finnes det et visst rom for skjønnsutøvelse som medfører en risiko for manipulasjon. Derfor bør alle referanseverdier som er gjenstand for skjønnsutøvelse, være omfattet av denne forordning.

18) Dersom én enkelt pris eller verdi brukes som referanse for et finansielt instrument, for eksempel dersom prisen på ett enkelt verdipapir er referanseprisen for en opsjon eller futurekontrakt, foreligger verken beregning, inndata eller skjønnsutøvelse. Referansepriser basert på én enkelt pris eller verdi bør derfor ikke anses som referanseverdier for denne forordnings formål.

19) Referansepriser eller oppgjørspriser utarbeidet av sentrale motparter bør ikke anses som referanseverdier ettersom de brukes for å fastsette oppgjør, marginer og risikostyring, og dermed ikke fastsetter det beløpet som skal utbetales i henhold til et finansielt instrument, eller verdien av et finansielt instrument.

20) Kredittgiveres levering av lånerenter bør ikke anses som levering av referanseverdier for denne forordnings formål. En lånerente som leveres av en kredittgiver, er enten fastsatt ved en intern beslutning eller beregnet som en margin eller et påslag i forhold til en indeks (f.eks. EURIBOR). I førstnevnte tilfelle er kredittgiveren unntatt fra denne forordning med hensyn til virksomhet som gjelder finansielle kontrakter inngått mellom kredittgiveren og dennes egne kunder, mens kredittgiveren i sistnevnte tilfelle bare anses å være en bruker av referanseverdien.

21) For å sikre referanseverdienes integritet bør det kreves at administratorer av referanseverdier innfører tilstrekkelige styringsordninger for å håndtere interessekonflikter og ivareta tilliten til referanseverdienes integritet. Selv når de styres på en effektiv måte, vil de fleste administratorer bli gjenstand for interessekonflikter, og de kan måtte foreta vurderinger og treffe beslutninger som påvirker mange ulike berørte parter. Det er derfor viktig at administratorene har en funksjon som utøves med integritet, med sikte på å overvåke gjennomføringen av og effektiviteten i de styringsordningene som sikrer effektivt tilsyn.

22) Dersom referanseverdiene manipuleres eller er upålitelige, kan det medføre skade for investorer og forbrukere. Denne forordning bør derfor fastsette en ramme for administratorers og bidragsyteres oppbevaring av opplysninger og for å sikre gjennomsiktighet i forbindelse med en referanseverdis formål og metode, som fremmer en mer effektiv og rettferdig avgjørelse av potensielle krav i samsvar med nasjonal rett eller unionsretten.

23) Revisjon og effektiv håndheving av denne forordning krever etterfølgende analyse og dokumentasjon. Denne forordning bør derfor fastsette krav til hensiktsmessig dokumentasjon fra administratorer av referanseverdier for referanseverdiberegningen i et tilstrekkelig tidsrom. Den virkeligheten som en referanseverdi er ment å måle, og de omgivelsene som den måles i, vil sannsynligvis endre seg over tid. Det er derfor nødvendig at framgangsmåten og metoden for levering av referanseverdier gjennomgås regelmessig for å påvise mangler og forbedringsmuligheter. Mange berørte parter kan bli påvirket av feil i forbindelse med leveringen av referanseverdien, og de kan bidra til å påvise slike mangler. Denne forordning bør derfor fastsette en ramme for opprettelsen av en klagebehandlingsordning for administratorer av referanseverdier, som gjør det mulig for berørte parter å inngi klager til en administrator av referanseverdier og sikrer at administratorer av referanseverdier objektivt vurderer om eventuelle klager er berettigede.

24) Levering av referanseverdier innebærer ofte utkontraktering av viktige funksjoner som beregning av referanseverdien, innsamling av inndata og formidling av referanseverdien. For at styringsordningene skal være effektiv, er det nødvendig å sikre at en slik utkontraktering ikke fritar administratorer av referanseverdier for noen av deres forpliktelser og ansvarsområder, og at den skjer på en slik

måte at den ikke påvirker verken administratorenes evne til å oppfylle sine forpliktelser og ivareta sitt ansvar eller den berørte vedkommende myndighetens evne til å føre tilsyn med dem.

25) Administratoren av referanseverdien er den sentrale mottakeren av inndata og kan vurdere inndataenes integritet og nøyaktighet på en konsekvent måte. Det er derfor nødvendig at denne forordning krever at administratorer treffer visse tiltak når en administrator anser at inndata ikke er representative for det markedet eller den økonomiske virkeligheten en referanseverdi er ment å måle, herunder tiltak med sikte på å endre inndataene, bidragsyterne eller metoden, eller slutter å levere denne referanseverdien. Videre bør en administrator som en del av sin kontrollramme fastsette tiltak for, når det er mulig, å overvåke inndata før referanseverdien offentliggjøres, og for å validere inndata etter offentliggjøring, herunder sammenligne disse dataene med historiske mønstre dersom det er relevant.

26) Enhver skjønnsutøvelse i forbindelse med levering av inndata skaper en mulighet for å manipulere en referanseverdi. Dersom inndataene er transaksjonsbaserte, er det mindre rom for skjønnsutøvelse og derfor mindre mulighet for å manipulere data. Som hovedregel bør derfor administratorer av referanseverdier bruke faktiske transaksjonsbaserte inndata dersom det er mulig, men andre data kan brukes i tilfeller der transaksjonsopplysningene ikke er tilstrekkelige eller egnede til å sikre referanseverdiens integritet og nøyaktighet.

27) En referanseverdis nøyaktighet og pålitelighet i forbindelse med måling av den økonomiske virkeligheten som den er beregnet på å måle, avhenger av metoden og inndataene som brukes. Det er derfor nødvendig å vedta en gjennomsiktig metode som sikrer referanseverdiens pålitelighet og nøyaktighet. Slik gjennomsiktighet innebærer ikke offentliggjøring av formelen som er brukt for å fastsette en gitt referanseverdi, men snarere offentliggjøring av de opplysningene som kreves for at berørte parter skal kunne forstå hvordan referanseverdien er utledet, og vurdere om den er representativ, relevant og egnet til den påtenkte bruken.

28) Det kan bli nødvendig å endre metoden for å sikre at referanseverdien er nøyaktig, men enhver endring av metoden får konsekvenser for brukerne av referanseverdien og berørte parter. Det er derfor nødvendig å angi hvilke framgangsmåter som skal følges ved endring av referanseverdimetoden, herunder behovet for samråd, slik at brukerne og berørte parter kan treffe nødvendige tiltak i lys av disse endringene eller underrette administratoren dersom de har betenkeligheter med hensyn til disse endringene.

29) Ansatte hos administratoren kan påvise mulige overtredelser av denne forordning eller potensiell sårbarhet som kan føre til manipulasjon eller forsøk på manipulasjon. Denne forordning bør derfor innføre en ramme som gjør det mulig for ansatte å gi administratorer varsel som behandles fortrolig, om mulige overtredelser av denne forordning.

30) Referanseverdienes integritet og nøyaktighet avhenger av integriteten og nøyaktigheten til inndataene som leveres av bidragsyterne. Det er svært viktig at bidragsyternes forpliktelser i forbindelse med slike inndata angis tydelig, at det er troverdig at disse forpliktelsene oppfylles, og at forpliktelsene er forenlige med kontrollene og metodene til administratoren av referanseverdien. Det er derfor nødvendig at administratoren av referanseverdien utarbeider atferdsregler for å spesifisere disse kravene og bidragsyterens ansvar i forbindelse med leveringen av inndata. Administratoren bør forsikre seg om at bidragsyterne overholder atferdsreglene. Når bidragsyterne er lokalisert i tredjestater, bør administratoren forsikre seg om dette i den grad det er mulig.

31) Bidragsytere kan være gjenstand for interessekonflikter og kan utøve skjønn når de fastsetter inndata. Det er derfor nødvendig at bidragsytere er underlagt styringsordninger for å sikre at disse konfliktene håndteres og at inndataene er nøyaktige, oppfyller administratorens krav og kan valideres.

32) Mange referanseverdier fastsettes ved hjelp av en formel som anvender inndata levert av følgende enheter: en handelsplass, en godkjent offentliggjøringsordning, en leverandør av et konsolidert offentliggjøringssystem, en godkjent rapporteringsordning, en kraftbørs eller en auksjonsplattform for utslippskvoter. I noen situasjoner utkontrakteres datainnsamlingen til en tjenesteyter som mottar dataene i sin helhet og direkte fra disse enhetene. I slike tilfeller sikrer gjeldende regulering og tilsyn inndataenes integritet og gjennomsiktighet, og fastsetter styringskrav og framgangsmåter for melding om overtredelse. Derfor er disse refe-

ranseverdiene mindre sårbare for manipulasjon, de er gjenstand for uavhengig verifisering, og de relevante administratorene er derfor fritatt for visse forpliktelser fastsatt i denne forordning.

33) Ulike typer referanseverdier og ulike referanseverdisektorer har forskjellige særtrekk, sårbarheter og risikoer. Bestemmelsene i denne forordning bør presiseres ytterligere for bestemte referanseverdisektorer og -typer. Referanserenter er referanseverdier som spiller en viktig rolle i gjennomføringen av pengepolitikken, og det er nødvendig å innføre særlige bestemmelser om slike referanseverdier i denne forordning.

34) Markeder for fysiske varer har særlige egenskaper som bør tas i betraktning. Varereferanseverdier er i utstrakt bruk og kan ha sektorspesifikke egenskaper, noe som gjør det nødvendig å innføre særlige bestemmelser om slike referanseverdier i denne forordning. Visse varereferanseverdier er unntatt fra bestemmelsene i denne forordning, men vil likevel måtte overholde de relevante IOSCO-prinsippene. Varereferanseverdier kan bli kritiske fordi ordningen ikke er begrenset til referanseverdier som bygger på bidrag fra bidragsytere hvorav flertallet er enheter under tilsyn. Når det gjelder kritiske varereferanseverdier som omfattes av vedlegg II, får kravene i denne forordning med hensyn til obligatorisk bidrag og kollegier ikke anvendelse.

35) Feil i kritiske referanseverdier kan påvirke markedets integritet, den finansielle stabiliteten, forbrukere, realøkonomien eller finansieringen av husholdninger og foretak i medlemsstatene. Disse potensielt destabiliserende virkningene av feil i en kritisk referanseverdi kan påvirke en eller flere medlemsstater. Det er derfor nødvendig at denne forordning fastsetter en framgangsmåte for å fastsette hvilke referanseverdier som bør anses som kritiske referanseverdier, og at ytterligere krav får anvendelse for å sikre slike referanseverdiers integritet og robusthet.

36) Kritiske referanseverdier kan bestemmes ved hjelp av et kvantitativt kriterium eller en kombinasjon av kvantitative og kvalitative kriterier. Videre kan en referanseverdi anerkjennes som kritisk selv om den ikke er forenlig med den relevante kvantitative terskelen, dersom det ikke finnes noen, eller det finnes svært få, markedsbaserte alternativer til referanseverdien, og dens eksistens og nøyaktighet er relevant for markedets integritet, den finansielle stabiliteten eller forbrukervernet i en eller flere medlemsstater, og dersom alle berørte vedkommende myndigheter er enige om at en slik referanseverdi bør anerkjennes som kritisk. I tilfelle av uenighet mellom de berørte vedkommende myndighetene bør den beslutningen som treffes av vedkommende myndighet for administratoren, være avgjørende for hvorvidt en referanseverdi skal anerkjennes som kritisk. I et slikt tilfelle bør Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet (ESMA), opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1095/2010[10], kunne offentliggjøre en uttalelse om vurderingen som er foretatt av vedkommende myndighet for administratoren. Videre kan en vedkommende myndighet også anerkjenne en referanseverdi som kritisk basert på visse kvalitative kriterier dersom administratoren og flertallet av bidragsyterne til referanseverdien er lokalisert i den berørte medlemsstaten. Alle kritiske referanseverdier bør oppføres på en liste som opprettes av Kommisjonen gjennom en gjennomføringsrettsakt, som bør gjennomgås og ajourføres regelmessig.

37) Dersom en administrator slutter å administrere en kritisk referanseverdi, kan det føre til at finansielle kontrakter eller finansielle instrumenter blir ugyldige, at forbrukere og investorer påføres tap, og at den finansielle stabiliteten påvirkes. Det er derfor nødvendig at den berørte vedkommende myndigheten gis myndighet til å kreve obligatorisk administrering av en kritisk referanseverdi for å opprettholde den berørte referanseverdien. Dersom administratoren av referanseverdien blir gjenstand for insolvensbehandling, bør vedkommende myndighet framlegge for den relevante rettsmyndighet en vurdering av hvorvidt og hvordan den kritiske referanseverdien kan overføres til en ny administrator eller opphøre.

38) Uten at det berører anvendelsen av Unionens konkurranseregelverk og medlemsstatenes mulighet til å treffe tiltak for å fremme overholdelse av det, er det nødvendig å kreve at administratorer av kritiske referanseverdier, herunder kritiske varereferanseverdier, treffer egnede tiltak for å sikre at lisenser for og opplysninger om referanseverdier gis til alle bru-

[10] Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1095/2010 av 24. november 2010 om opprettelse av en europeisk tilsynsmyndighet (Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet), om endring av beslutning nr. 716/2009/EF og om oppheving av kommisjonsbeslutning 2009/77/EF (EUT L 331 av 15.12.2010, s. 84).

kere på et rettferdig, rimelig, gjennomsiktig og ikke-diskriminerende grunnlag.

39) Bidragsytere som slutter å levere inndata til kritiske referanseverdier, kan undergrave tilliten til slike referanseverdier, ettersom slike referanseverdiers evne til å måle den underliggende markedsmessige eller økonomiske virkeligheten vil bli redusert som en følge av dette. Det er derfor nødvendig at den berørte vedkommende myndigheten gis myndighet til å kreve obligatoriske bidrag til kritiske referanseverdier fra enheter under tilsyn, for å opprettholde tilliten til den berørte referanseverdien. Obligatorisk levering av inndata innebærer ikke at enheter under tilsyn er forpliktet til å inngå eller til å påta seg å inngå transaksjoner.

40) Ettersom det finnes referanseverdier av mange ulike typer og størrelser, er det viktig å sikre forholdsmessighet i denne forordning og å unngå å pålegge en for stor administrativ byrde for administratorer av referanseverdier hvis opphør innebærer en mindre trussel mot finanssystemet som helhet. Det bør derfor i tillegg til ordningen for kritiske referanseverdier innføres to andre ordninger: én for betydningsfulle referanseverdier og én for ikke-betydningsfulle referanseverdier.

41) Administratorer av betydningsfulle referanseverdier bør kunne velge ikke å anvende et begrenset antall detaljerte krav i denne forordning. Vedkommende myndigheter bør imidlertid beholde retten til å kreve at disse kravene anvendes, på grunnlag av kriteriene angitt i denne forordning. Delegerte rettsakter og gjennomføringsrettsakter som får anvendelse på administratorer av betydningsfulle referanseverdier, bør ta behørig hensyn til forholdsmessighetsprinsippet og ha som mål å unngå administrative byrder når det er mulig.

42) Administratorer av ikke-betydningsfulle referanseverdier er underlagt en mindre detaljert ordning, der administratorer bør kunne velge ikke å anvende visse krav i denne forordning. I et slikt tilfelle bør den berørte administratoren forklare hvorfor det er hensiktsmessig ikke å anvende dem, i en samsvarserklæring som bør offentliggjøres og formidles til vedkommende myndighet for administratoren. Denne vedkommende myndigheten bør vurdere samsvarserklæringen og kunne be om ytterligere opplysninger eller kreve endringer for å sikre at denne forordning overholdes. Selv om ikke-betydningsfulle referanseverdier likevel kan være sårbare for manipulasjon, er de lettere å erstatte, og derfor bør gjennomsiktighet for brukerne være det viktigste verktøyet som anvendes for at markedsdeltakerne skal kunne gjøre velbegrunnede valg med hensyn til hvilke referanseverdier de anser som egnet til bruk. Av den grunn bør de delegerte rettsaktene i avdeling II ikke få anvendelse på administratorer av ikke-betydningsfulle referanseverdier.

43) For at brukerne av referanseverdier på en hensiktsmessig måte skal kunne velge referanseverdier og forstå risikoene de medfører, må de vite hva en gitt referanseverdi skal måle og hvor sårbar den er for manipulasjon. Administratoren av referanseverdien bør derfor offentliggjøre en referanseverdierklæring med opplysninger om dette. For å sikre ensartet anvendelse og at referanseverdierklæringer er av rimelig lengde, men samtidig har som formål å gi brukerne nødvendig nøkkelinformasjon på en lett tilgjengelig måte, bør ESMA spesifisere innholdet i referanseverdierklæringen ytterligere, og skille mellom ulike typer av og særtrekk ved referanseverdier og deres administratorer.

44) Denne forordning bør ta hensyn til IOSCO-prinsippene, som fungerer som globale standarder for reguleringskrav til referanseverdier. Som et overordnet prinsipp og for å sikre investorvern, bør tilsyn og regulering i en tredjestat være likeverdig med Unionens tilsyn med og regulering av referanseverdier. Referanseverdier fra denne tredjestaten kan derfor brukes av enheter under tilsyn i Unionen dersom Kommisjonen har truffet en positiv beslutning om likeverdighet når det gjelder tredjestatens ordning. Under slike omstendigheter bør vedkommende myndigheter inngå samarbeidsavtaler med tilsynsmyndigheter i tredjestater. ESMA bør samordne utviklingen av slike samarbeidsavtaler og utvekslingen mellom vedkommende myndigheter av opplysninger som mottas fra tredjestater. For å unngå negative virkninger som følge av at bruken av referanseverdier fra en tredjestat plutselig opphører i Unionen, fastsetter denne forordning også visse andre ordninger (dvs. for anerkjennelse og godkjenning), som gjør det mulig for enheter under tilsyn som er lokalisert i Unionen, å bruke tredjestatens referanseverdier.

45) Ved denne forordning innføres en framgangsmåte for hvordan vedkommende myndighet i referansemedlemsstaten kan anerkjenne administratorer lokalisert i en tredjestat. Aner-

kjennelse bør gis til administratorer som oppfyller kravene i denne forordning. I lys av IOSCO-prinsippenes rolle som global standard for leveringen av referanseverdier, bør vedkommende myndighet i referansemedlemsstaten kunne anerkjenne administratorer på grunnlag av at de anvender IOSCO-prinsippene. For dette formål bør vedkommende myndighet vurdere hvordan en bestemt administrator anvender IOSCO-prinsippene, og avgjøre om en slik anvendelse er likeverdig, for den berørte administratoren, med de ulike kravene som er fastsatt i denne forordning, idet det tas hensyn til særtrekkene ved godkjenningsordningen sammenlignet med likeverdighetsordningen.

46) Ved denne forordning innføres også en godkjenningsordning som på visse vilkår gir administratorer eller enheter under tilsyn som er lokalisert i Unionen, mulighet til å godkjenne referanseverdier fra en tredjestat med sikte på å bruke slike referanseverdier i Unionen. For dette formål bør vedkommende myndighet ta hensyn til om overholdelse av IOSCO-prinsippene i forbindelse med leveringen av den referanseverdien som skal godkjennes, vil tilsvare overholdelse av denne forordning, idet det tas hensyn til særtrekkene ved godkjenningsordningen sammenlignet med likeverdighetsordningen En administrator eller en enhet under tilsyn som har godkjent en referanseverdi fra en tredjestat, bør ha det hele og fulle ansvar for de godkjente referanseverdiene og for at de relevante vilkårene for godkjenning i denne forordning er oppfylt.

47) Alle administratorer av referanseverdier kan utøve skjønn, bli gjenstand for interessekonflikter og risikere å ha utilstrekkelige styrings- og kontrollsystemer. Ettersom administratorer kontrollerer prosessen for fastsettelse av referanseverdier, er krav om godkjenning eller registrering av og tilsyn med administratorer det mest effektive middelet for å sikre referanseverdiers integritet.

48) Visse administratorer bør godkjennes og føres tilsyn med av vedkommende myndighet i den medlemsstaten der den berørte administratoren er lokalisert. Enheter som allerede er underlagt tilsyn, og som leverer andre finansielle referanseverdier enn kritiske referanseverdier, bør registreres og føres tilsyn med av vedkommende myndighet i henhold til denne forordning. Enheter som leverer bare indekser som anses som ikke-betydningsfulle referanseverdier, bør også registreres av den berørte vedkommende myndigheten. Godkjenning og registrering bør være to atskilte prosesser ettersom godkjenning krever en mer omfattende vurdering av administratorens søknad. De berørte vedkommende myndighetenes tilsyn med en administrator bør ikke påvirkes av om denne er godkjent eller registrert. Videre bør det innføres en overgangsordning som gjør det mulig å registrere personer som leverer referanseverdier som ikke er kritiske og ikke er i utstrakt bruk i en eller flere medlemsstater, med sikte på å lette den innledende fasen i anvendelsen av denne forordning. ESMA bør på unionsplan føre et register som inneholder opplysninger om godkjente eller registrerte administratorer, om referanseverdier og de administratorene som leverer disse referanseverdiene etter en positiv beslutning i henhold til enten likeverdighetsordningen eller godkjenningsordningen, unionsadministratorer eller enheter under tilsyn som har godkjent referanseverdier fra en tredjestat, og om slike godkjente referanseverdier og deres administratorer som er lokalisert en tredjestat.

49) Under visse omstendigheter kan en person levere en indeks uten å vite at den berørte indeksen brukes som referanse for et finansielt instrument, en finansiell kontrakt eller et investeringsfond. Dette er særlig tilfelle når brukerne og administratoren av referanseverdien er lokalisert i forskjellige medlemsstater. Det er derfor nødvendig å skape større gjennomsiktighet når det gjelder hvilken spesifikk referanseverdi som brukes. Slik gjennomsiktighet kan oppnås gjennom å forbedre innholdet i prospektene eller nøkkelinformasjonsdokumentene som kreves i henhold til unionsretten, og innholdet i meldingene som kreves i henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 596/2014[11].

50) For å sikre et effektivt tilsyn bør vedkommende myndigheter i medlemsstatene ha et sett effektive virkemidler, myndighet og ressurser. Denne forordning bør derfor særlig fastsette et minstesett av tilsyns- og undersøkelsesmyndighet som vedkommende myndigheter i medlemsstatene bør tildeles i samsvar med nasjonal rett. Vedkommende

[11] Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 596/2014 av 16. april 2014 om markedsmisbruk (markedsmisbruksforordningen) og om oppheving av europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/6/EF og kommisjonsdirektiv 2003/124/EF, 2003/125/EF og 2004/72/EF (EUT L 173 av 12.6.2014, s. 1).

myndigheter og ESMA bør, når de utøver sin myndighet i henhold til denne forordning, opptre objektivt og upartisk og fortsatt ta selvstendige beslutninger.

51) For å kunne avdekke overtredelser av denne forordning er det nødvendig at vedkommende myndigheter, i samsvar med nasjonal rett, kan få tilgang til lokalene til juridiske personer for å beslaglegge dokumenter. Adgang til slike lokaler er nødvendig når det er rimelig grunn til mistanke om at det finnes dokumenter og andre data knyttet til gjenstanden for tilsynet eller granskingen, og at de kan være relevante for å bevise en overtredelse av denne forordning. I tillegg er adgang til slike lokaler nødvendig når den personen som har mottatt en anmodning om opplysninger, unnlater å etterkomme anmodningen, eller når det er rimelig grunn til å tro at en eventuell anmodning ikke ville blitt etterkommet, eller at dokumentene eller opplysningene som opplysningskravet gjelder, ville blitt fjernet, manipulert eller ødelagt. Dersom det etter nasjonal rett kreves forhåndstillatelse fra en rettsmyndighet, bør adgang til lokalene finne sted etter at forutgående tillatelse er gitt.

52) Eksisterende opptak av telefonsamtaler og datatrafikk fra enheter under tilsyn kan utgjøre det avgjørende og noen ganger det eneste bevismaterialet når det gjelder å oppdage og bevise overtredelser av denne forordning, særlig kravene til styring og kontroll. Slike opptak kan bidra til å bekrefte identiteten til den personen som har ansvar for å innberette inndata, og de personene som har ansvar for å godkjenne dem, og til å fastslå om ansatte fortsatt holdes organisatorisk atskilt. Vedkommende myndigheter bør derfor kunne kreve å få utlevert eksisterende opptak av telefonsamtaler, elektronisk kommunikasjon og opplysninger om datatrafikk som oppbevares av enheter under tilsyn, i tilfeller der det foreligger en rimelig grunn til å mistenke at slike opplysninger i tilknytning til gjenstanden for tilsynet eller undersøkelsen kan være relevante for å bevise en overtredelse av denne forordning.

53) Denne forordning er i overensstemmelse med de grunnleggende rettighetene og de prinsippene som er anerkjent i traktaten om Den europeiske unions virkemåte (TEUV) og i Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter, særlig retten til respekt for privatliv og familieliv, retten til vern av personopplysninger, retten til ytrings- og informasjonsfrihet, friheten til å drive næringsvirksomhet, retten til eiendom, retten til forbrukervern, retten til effektiv klageadgang og retten til forsvar. Denne forordning bør derfor tolkes og anvendes i samsvar med disse rettighetene og prinsippene.

54) De berørte personenes rett til forsvar bør sikres fullt ut. Særlig bør de personene saken gjelder, få tilgang til de resultatene som ligger til grunn for vedkommende myndigheters beslutning, og de bør ha rett til å uttale seg.

55) Gjennomsiktighet når det gjelder referanseverdier, er nødvendig av hensyn til finansmarkedenes stabilitet og investorvernet. All utveksling eller overføring av opplysninger fra vedkommende myndigheter bør skje i samsvar med reglene for overføring av personopplysninger som fastsatt i europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF[12]. Enhver utveksling eller overføring av opplysninger som foretas av ESMA, bør skje i samsvar med reglene for overføring av personopplysninger som fastsatt i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 45/2001[13].

56) Idet det tas hensyn til de prinsippene som er fastsatt i Kommisjonens melding av 8. desember 2010 om styrking av sanksjonsordninger i sektoren for finansielle tjenester, samt unionsrettsakter vedtatt for å følge opp nevnte melding, bør medlemsstatene, for å sikre en felles tilnærming og avskrekkende virkning, fastsette regler for administrative sanksjoner og andre administrative tiltak, herunder overtredelsesgebyrer, som får anvendelse ved overtredelser av bestemmelsene i denne forordning, og bør sikre at de gjennomføres. De administrative sanksjonene og andre administrative tiltak bør være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende.

57) Ved fastsettelsen av administrative sanksjoner og andre administrative tiltak som anvendes i bestemte tilfeller, bør det, der det er hensiktsmessig, tas hensyn til faktorer som tilbakebetaling av enhver identifisert finansiell fordel, overtredelsens grovhet og varighet, enhver skjerpende eller formildende omstendighet,

---

[12] Europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF av 24. oktober 1995 om beskyttelse av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger (EFT L 281 av 23.11.1995, s. 31).

[13] Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 45/2001 av 18. desember 2000 om personvern i forbindelse med behandling av personopplysninger i Fellesskapets institusjoner og organer og om fri utveksling av slike opplysninger (EFT L 8 av 12.1.2001, s. 1).

behovet for at administrative overtredelsesgebyrer skal ha en avskrekkende virkning, og, der det er hensiktsmessig, en rabatt for samarbeid med vedkommende myndighet. Den faktiske størrelsen på administrative overtredelsesgebyrer som ilegges i et bestemt tilfelle, bør kunne nå det maksimumsbeløpet som er fastsatt i denne forordning, eller det høyere maksimumsbeløpet som er fastsatt i nasjonal rett for svært alvorlige overtredelser, mens betydelig lavere administrative overtredelsesgebyrer enn maksimumsbeløpet bør kunne ilegges for mindre overtredelser eller ved forlik. Vedkommende myndighet bør ha mulighet til å nedlegge et midlertidig forbud mot å utøve ledelsesfunksjoner hos administratorer av eller bidragsytere til referanseverdier.

58) Denne forordning bør ikke begrense medlemsstatenes mulighet til å fastsette strengere administrative sanksjoner, og bør ikke påvirke bestemmelser om strafferettslige sanksjoner i medlemsstatenes lovgivning.

59) Selv om det ikke er noe som hindrer medlemsstatene i å fastsette regler både for administrative og strafferettslige sanksjoner for den samme overtredelsen, bør de ikke være forpliktet til å fastsette regler for administrative sanksjoner for overtredelser av denne forordning når disse er omfattet av nasjonal straffe-rett. Medlemsstatene er i samsvar med nasjonal rett ikke forpliktet til å ilegge både administrative og strafferettslige sanksjoner for samme overtredelse, men de bør kunne gjøre det dersom det er tillatt i henhold til deres nasjonale rett. Opprettholdelse av strafferettslige sanksjoner i stedet for administrative sanksjoner ved overtredelser av denne forordning bør imidlertid ikke begrense eller på annen måte påvirke vedkommende myndigheters mulighet for til rett tid å samarbeide med og få tilgang til og utveksle opplysninger med vedkommende myndigheter i andre medlemsstater med henblikk på denne forordning, herunder etter at disse overtredelsene er brakt inn for vedkommende rettsmyndigheter for straffeforfølging.

60) Det er nødvendig å styrke bestemmelsene om utveksling av opplysninger mellom vedkommende myndigheter samt å utvide deres forpliktelse til å bistå hverandre og samarbeide. På grunn av økende virksomhet over landegrensene bør vedkommende myndigheter gi hverandre de opplysningene som er nødvendige for at de skal kunne utøve sine funksjoner slik at denne forordning håndheves på en effektiv måte, herunder i situasjoner der en overtredelse eller mistanke om overtredelse berører myndighetene i to eller flere medlemsstater. Ved utveksling av opplysninger kreves det streng taushetsplikt for å sikre at opplysningene overføres på en riktig måte, og at de berørte personenes rettigheter vernes.

61) For å sikre at vedkommende myndigheters beslutninger om å ilegge en administrativ sanksjon eller et annet administrativt tiltak har avskrekkende virkning på allmennheten, bør de offentliggjøres. Offentliggjøring av beslutninger som ilegger en administrativ sanksjon eller et annet administrativt tiltak, er også et viktig verktøy for vedkommende myndigheter for å informere markedsdeltakere om hva slags atferd som anses å utgjøre en overtredelse av denne forordning, og for å fremme god atferd blant markedsdeltakerne. Dersom en slik offentliggjøring vil kunne påføre de berørte personene uforholdsmessig stor skade eller utsette finansmarkedenes stabilitet eller en pågående undersøkelse for fare, bør vedkommende myndighet enten offentliggjøre den administrative sanksjonen eller det administrative tiltaket anonymt, eller utsette offentliggjøringen. Videre bør vedkommende myndigheter ha mulighet til ikke å offentliggjøre en beslutning som ilegger administrative sanksjoner eller andre administrative tiltak, dersom en anonym eller utsatt offentliggjøring anses å være utilstrekkelig til å sikre at finansmarkedenes stabilitet ikke settes i fare. Vedkommende myndigheter er heller ikke forpliktet til å offentliggjøre administrative sanksjoner eller andre administrative tiltak som anses for å være av mindre betydning, dersom offentliggjøringen ikke ville stå i forhold til formålet.

62) Kritiske referanseverdier kan involvere bidragsytere, administratorer og brukere i flere medlemsstater. Derfor vil opphør av leveringen av en slik referanseverdi eller eventuelle hendelser som i betydelig grad kan undergrave dens integritet, kunne få innvirkning i flere medlemsstater, og det betyr at et tilsyn med en slik referanseverdi som føres bare av vedkommende myndighet i medlemsstaten der administratoren av referanseverdien er lokalisert, ikke vil være effektivt og formålstjenlig når det gjelder å håndtere de risikoene den kritiske referanseverdien innebærer. I et slikt tilfelle bør det for å sikre en effektiv utveksling av tilsynsopplysninger mellom vedkommende myndigheter og samordning av

deres virksomhet og tilsynstiltak, opprettes kollegier, som består av vedkommende myndigheter og ESMA. Kollegienes virksomhet bør bidra til en harmonisert anvendelse av bestemmelsene i denne forordning og til en tilnærming av tilsynspraksis. Vedkommende myndighet for administratoren bør opprette skriftlige ordninger for utveksling av opplysninger, beslutningsprosessen, som kan omfatte regler for avstemning, samarbeid om tiltak som gjelder obligatoriske bidrag, og tilfeller der vedkommende myndigheter bør rådføre seg med hverandre. ESMAs rettslig bindende meglerrolle er et viktig element for å fremme samordning, ensartet tilsyn og tilnærming av tilsynspraksis.

63) Referanseverdier kan brukes som referanse for finansielle instrumenter og finansielle kontrakter som har lang varighet. I visse tilfeller kan det hende at det ikke lenger vil være tillatt å levere slike referanseverdier når denne forordning trer i kraft, fordi de har egenskaper som ikke kan tilpasses for å oppfylle kravene i denne forordning. Samtidig vil et forbud mot fortsatt levering av en slik referanseverdi kunne føre til at de finansielle instrumentene eller finansielle kontraktene opphører eller hindres, og dermed skade investorene. Det er derfor nødvendig å fastsette bestemmelser som gjør det mulig å fortsette å levere slike referanseverdier i en overgangsperiode.

64) I tilfeller der denne forordning får eller kan få anvendelse på enheter under tilsyn og markeder som omfattes av forordning (EU) nr. 1227/2011, er det nødvendig at ESMA rådfører seg med Byrået for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter (ACER) for å kunne støtte seg til ACERs sakkunnskap om energimarkedene og for å unngå dobbeltregulering.

65) For å spesifisere ytterligere tekniske elementer i denne forordning bør myndigheten til å vedta rettsakter i samsvar med artikkel 290 i TEUV delegeres til Kommisjonen med hensyn til spesifisering av tekniske elementer i definisjoner, med hensyn til beregning av de nominelle beløpene for finansielle instrumenter, nominelt beløp for derivater og netto andelsverdi av investeringsfond som viser til en referanseverdi for å avgjøre om en slik referanseverdi er kritisk, med hensyn til gjennomgåelse av beregningsmetoden som anvendes for å fastsette terskelverdien for kritiske og betydningsfulle referanseverdier, med hensyn til fastsettelse av objektive grunner til å godkjenne en referanseverdi eller familie av referanseverdier som leveres i en tredjestat, med hensyn til fastsettelse av faktorer som er relevante for å vurdere om opphør eller endring av en eksisterende referanseverdi med rimelighet kan forventes å føre til en force majeure-hendelse, hindre oppfyllelsen av eller på annen måte overtre vilkårene for en finansiell kontrakt eller et finansielt instrument eller reglene for et investeringsfond, som viser til en slik referanseverdi, og med hensyn til utvidelse av den 24-månedersperioden som er fastsatt for registrering i stedet for godkjenning av visse administratorer. Når Kommisjonen vedtar disse rettsaktene, skal den ta hensyn til markedsutviklingen eller den teknologiske utviklingen og internasjonal tilnærming av tilsynspraksis i forbindelse med referanseverdier, og særlig arbeidet til IOSCO. Det er særlig viktig at Kommisjonen holder hensiktsmessige samråd under sitt forberedende arbeid, herunder på ekspertnivå, og at slike samråd gjennomføres i samsvar med prinsippene fastsatt i den tverrinstitusjonelle avtalen av 13. april 2016 om bedre regelverksutforming, som er inngått av Europaparlamentet, Rådet for Den europeiske union og Europakommisjonen[14]. For å sikre lik deltakelse i utarbeidingen av delegerte rettsakter skal Europaparlamentet og Rådet motta alle dokumenter samtidig som medlemsstatenes sakkyndige, og deres sakkyndige skal systematisk ha adgang til møter i Kommisjonens ekspertgrupper som deltar i utarbeiding av delegerte rettsakter.

66) Tekniske standarder bør sikre ensartet harmonisering av kravene til levering av og bidrag til indekser som brukes som referanseverdier, og tilstrekkelig vern for investorer og forbrukere i hele Unionen. ESMA er et organ med høyt spesialisert sakkunnskap, og det ville derfor være hensiktsmessig å gi denne myndigheten i oppgave å utarbeide utkast til tekniske reguleringsstandarder som ikke innebærer politiske valg, med sikte på framlegging for Kommisjonen. Gjennom delegerte rettsakter i henhold til artikkel 290 i TEUV og i samsvar med artikkel 10–14 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1095/2010 bør Kommisjonen vedta utkast til tekniske reguleringsstandarder som ESMA har utarbeidet med hensyn til tekniske reguleringsstandarder for tilsynsfunksjonens framgangsmåter og kjennetegn, med hensyn til hvordan det skal sikres at inndataene er hensiktsmessige og verifiser-

[14] EUT L 123 av 12.5.2016, s. 1.

bare, og en bidragsyters interne framgangsmåter for tilsyn og verifisering, med hensyn til de opplysningene som en administrator skal gi om referanseverdien og metoden, med hensyn til atferdsreglenes innhold, med hensyn til system- og kontrollkravene, med hensyn til de kriteriene vedkommende myndigheter skal ta i betraktning når de avgjør om visse tilleggskrav skal anvendes, med hensyn til innholdet i referanseverdierklæringer og de tilfellene der det kreves at en slik erklæring ajourføres, med hensyn til minstekravet til innhold i samarbeidsavtalene mellom vedkommende myndighet og ESMA, med hensyn til formen på og innholdet i en tredjestatsadministrators søknad om anerkjennelse og presentasjonen av opplysningene som skal gis i en slik søknad, og med hensyn til de opplysningene som skal gis i søknaden om godkjenning eller registrering.

67) For å sikre ensartede vilkår for gjennomføringen av denne forordning bør Kommisjonen gis gjennomføringsmyndighet for å utarbeide og gjennomgå en liste over offentlige myndigheter i Unionen, for å utarbeide og gjennomgå listen over kritiske referanseverdier, og for å vurdere likeverdighet i forbindelse med den rettslige rammen som referanseverdileverandører i tredjestater omfattes av når det gjelder full eller delvis likeverdighet. Denne myndighet bør utøves i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011[15].

68) Kommisjonen bør også gis myndighet til å vedta tekniske gjennomføringsstandarder utarbeidet av ESMA, som fastsetter maler for samsvarserklæringer og framgangsmåtene og formatet for utvekslingen av opplysninger mellom vedkommende myndigheter og ESMA, ved hjelp av gjennomføringsrettsakter i henhold til artikkel 291 i TEUV og i samsvar med artikkel 15 i forordning (EU) nr. 1095/2010.

69) Ettersom målet for denne forordning, som er å fastsette en konsekvent og effektiv ordning for å håndtere sårbarhet i forbindelse med referanseverdier, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene fordi den samlede virkningen av problemene knyttet til referanseverdiene bare kan forstås i et unionsperspektiv, og derfor på grunn av forordningens omfang og virkninger bedre kan nås på unionsplan, kan Unionen treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i artikkel 5 i traktaten om Den europeiske union. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går denne forordning ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå disse målene.

70) Ettersom det haster med å gjenopprette tilliten til referanseverdier og fremme rettferdige og gjennomsiktige finansmarkeder, bør denne forordning tre i kraft dagen etter at den er kunngjort.

71) Forbrukere kan inngå finansielle kontrakter, særlig avtaler om pantelån og forbrukerkreditt, som viser til en referanseverdi, men forskjeller i forhandlingsstyrke og anvendelsen av standardvilkår innebærer at de kan ha begrenset valgmulighet med hensyn til hvilken referanseverdi som skal brukes. Det er derfor nødvendig å sikre at kredittgivere eller kredittformidlere i det minste gir forbrukerne tilstrekkelige opplysninger. Direktiv 2008/48/EF og 2014/17/EU bør derfor endres.

72) Forordning (EU) nr. 596/2014 krever at personer med ledelsesansvar og personer med nær forbindelse til dem skal underrette utstederen og vedkommende myndighet om hver transaksjon de har utført for egen regning og som gjelder finansielle instrumenter som selv er knyttet til aksjer og gjeldsinstrumenter som utstedes av deres utsteder. Det finnes imidlertid en rekke finansielle instrumenter som er knyttet til aksjer og gjeldsinstrumenter fra en bestemt utsteder. Slike finansielle instrumenter omfatter andeler i innretninger for kollektiv investering, strukturerte produkter eller finansielle instrumenter med et innebygd derivat som innebærer eksponering mot avkastningen av aksjer eller gjeldsinstrumenter som utstedes av en utsteder. Alle transaksjoner med slike finansielle instrumenter som overstiger en nedre terskel, bør være underlagt krav om melding til utstederen og vedkommende myndighet. Det bør gjøres et unntak når enten det tilknyttede finansielle instrumentet medfører en eksponering på høyst 20 % mot utstederens aksjer eller gjeldsinstrumenter, eller personen med ledelsesansvar eller en nærstående person til en slik person ikke kjente til eller ikke kunne kjenne til det tilknyttede finansielle instrumentets investeringssammensetning. Forordning (EU) nr. 596/2014 bør derfor endres.

[15] Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011 av 16. februar 2011 om fastsettelse av allmenne regler og prinsipper for medlemsstatenes kontroll med Kommisjonens utøvelse av sin gjennomføringsmyndighet (EUT L 55 av 28.2.2011, s. 13).

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Avdeling I

Formål, virkeområde og definisjoner

Artikkel 1

Formål

Ved denne forordning innføres en felles ramme for å sikre nøyaktigheten og integriteten til indekser som brukes som referanseverdier for finansielle instrumenter og finansielle kontrakter eller for å måle investeringsfonds resultater i Unionen. Denne forordning bidrar dermed til et velfungerende indre marked, samtidig som det oppnås et høyt nivå for forbruker- og investorvern.

Artikkel 2

Virkeområde

1. Denne forordning får anvendelse på levering av referanseverdier, levering av inndata til en referanseverdi og bruk av en referanseverdi i Unionen.
2. Denne forordning får ikke anvendelse på følgende:
   a) En sentralbank.
   b) En offentlig myndighet, dersom den bidrar med data til, leverer eller har kontroll over leveringen av referanseverdier for samfunnspolitiske formål, herunder tiltak knyttet til sysselsetting, økonomisk virksomhet og inflasjon.
   c) En sentral motpart når den leverer referansepriser eller oppgjørspriser som brukes i forbindelse med sentrale motparters risikostyring og oppgjør.
   d) Levering av enkelte referansepriser for finansielle instrumenter som er oppført i avsnitt C i vedlegg I til direktiv 2014/65/EU.
   e) Pressen, andre medier og journalister når de bare offentliggjøre eller viser til en referanseverdi som en del av sin journalistiske virksomhet, uten å ha noen kontroll over leveringen av denne referanseverdien.
   f) En fysisk eller juridisk person som gir eller lover å gi kreditt i forbindelse med sin forretnings- eller yrkesvirksomhet, bare i den grad denne personen offentliggjør eller gjør tilgjengelig for offentligheten denne personens egne variable eller faste lånerenter, som fastsettes gjennom interne beslutninger og får anvendelse bare på finansielle kontrakter inngått mellom denne personen eller et selskap i samme konsern og deres respektive kunder.
   g) En varereferanseverdi som bygger på bidrag fra bidragsytere hvorav flertallet ikke er enheter under tilsyn, og for hvilke begge følgende vilkår er oppfylt:
      i) Referanseverdien brukes som referanse for finansielle instrumenter som er søkt opptatt til handel på bare én handelsplass, som definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 24 i direktiv 2014/65/EU, eller som handles på bare én slik handelsplass.
      ii) Den samlede nominelle verdien av finansielle instrumenter som viser til referanseverdien, overstiger ikke 100 millioner euro.
   h) En indeksleverandør med hensyn til en indeks vedkommende leverer, når denne indeksleverandøren ikke kjenner til eller ikke med rimelighet kunne ha kjent til at denne indeksen brukes for formålene nevnt i artikkel 3 nr. 1 punkt 3.

Artikkel 3

Definisjoner

1. I denne forordning menes med
   1) «indeks» ethvert tall
      a) som offentliggjøres eller gjøres tilgjengelig for offentligheten,
      b) som regelmessig fastsettes
         i) helt eller delvis ved anvendelse av en formel eller en annen beregningsmetode, eller ved en vurdering, og
         ii) på grunnlag av verdien av en eller flere underliggende eiendeler eller priser, herunder estimerte priser, faktiske eller estimerte renter, pristilbud og bindende pristilbud, eller andre verdier eller undersøkelser,
   2) «indeksleverandør» en fysisk eller juridisk person som har kontroll over leveringen av en indeks,
   3) «referanseverdi» enhver indeks som det vises til for å fastsette hvilket beløp som skal betales i henhold til et finansielt instrument eller en finansiell kontrakt, eller verdien av et finansielt instrument, eller en indeks som brukes for å måle et investeringsfonds resultater med sikte på å spore avkastningen til indeksen, avgrense eiendelsfordelingen i en portefølje eller beregne resultatavhengige gebyrer,

4) «familie av referanseverdier» en gruppe av referanseverdier som leveres av samme administrator og fastsettes på grunnlag av inndata av samme art, og som spesifikt måler den samme eller en lignende markedsmessig eller økonomisk virkelighet,
5) «levering av en referanseverdi»
   a) administrering av ordningene for fastsettelse av en referanseverdi,
   b) innsamling, analyse eller behandling av inndata med sikte på å fastsette en referanseverdi, og
   c) fastsettelse av en referanseverdi ved hjelp av en formel eller en annen beregningsmetode, eller ved en vurdering av inndata som er levert for dette formålet,
6) «administrator» enhver fysisk eller juridisk person som har kontroll over leveringen av en referanseverdi,
7) «bruk av en referanseverdi»
   a) utstedelse av et finansielt instrument som viser til en indeks eller en kombinasjon av indekser,
   b) fastsettelse av beløp som skal betales i henhold til et finansielt instrument eller en finansiell kontrakt ved å vise til en indeks eller en kombinasjon av indekser,
   c) deltakelse i en finansiell kontrakt som viser til en indeks eller en kombinasjon av indekser,
   d) levering av en lånerente som definert i artikkel 3 bokstav j) i direktiv 2008/48/EF, beregnet som en margin eller et påslag i forhold til en indeks eller en kombinasjon av indekser, og som bare brukes som referanse i en finansiell kontrakt som kredittgiveren er part i,
   e) måling av et investeringsfonds resultater ved hjelp av en indeks eller en kombinasjon av indekser med sikte på å følge avkastningen til indeksen eller kombinasjonen av indekser, avgrense eiendelsfordelingen i en portefølje eller beregne resultatavhengige gebyrer,
8) «levering av inndata» å levere inndata som ikke er umiddelbart tilgjengelige, og som kreves i forbindelse med fastsettelsen av en referanseverdi og leveres for det formålet, til en administrator eller til en annen person som skal formidle dem til en administrator,
9) «bidragsyter» en fysisk eller juridisk person som leverer inndata,
10) «bidragsyter under tilsyn» en enhet under tilsyn som leverer inndata til en administrator lokalisert i Unionen,
11) «innberetter» en fysisk person som er ansatt av bidragsyteren med sikte på å levere inndata,
12) «vurderingsansvarlig» en ansatt hos en administrator av en varereferanseverdi, eller en annen fysisk person hvis tjenester stilles til rådighet for administratoren eller er underlagt dennes kontroll, som har ansvar for å anvende en metode på eller foreta en vurdering av inndata og andre opplysninger for å oppnå en fullstendig vurdering av prisen på en bestemt vare,
13) «ekspertvurdering» en administrators eller bidragsyters skjønnsutøvelse i forbindelse med bruk av data med sikte på å fastsette en referanseverdi, herunder ekstrapolering av verdier fra tidligere eller tilknyttede transaksjoner, justering av verdier for faktorer som kan påvirke dataenes kvalitet, for eksempel markedshendelser eller en forringelse av en kjøpers eller selgers kredittkvalitet, og å gi bindende kjøps- eller salgstilbud høyere vekt enn en bestemt gjennomført transaksjon,
14) «inndata» data om verdien av en eller flere underliggende eiendeler, eller priser, herunder estimerte priser, pristilbud og bindende pristilbud eller andre verdier, som en administrator anvender for å fastsette en referanseverdi,
15) «transaksjonsopplysninger» observerbare priser, rentesatser, indekser eller verdier som representerer transaksjoner mellom uavhengige motparter i et aktivt marked som styres av konkurrerende tilbuds- og etterspørselsinteresser,
16) «finansielt instrument» et instrument oppført i avsnitt C i vedlegg I til direktiv 2014/65/EU som er søkt opptatt til handel på en handelsplass som definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 24 i direktiv 2014/65/EU, eller som handles på en handelsplass som definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 24 i direktiv 2014/65/EU eller gjennom en systematisk internaliserer som definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 20 i nevnte direktiv,
17) «enhet under tilsyn» følgende enheter:
   a) En kredittinstitusjon som definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 1 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 575/2013[16].

[16] Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 575/2013 av 26. juni 2013 om tilsynskrav for kredittinstitusjoner og verdipapirforetak og om endring av forordning (EU) nr. 648/2012 (EUT L 176 av 27.6.2013, s. 1).

b) Et verdipapirforetak som definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 1 i direktiv 2014/65/EU.
c) Et forsikringsforetak som definert i artikkel 13 nr. 1 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/138/EF[17].
d) Et gjenforsikringsforetak som definert i artikkel 13 nr. 4 i direktiv 2009/138/EF.
e) Et UCITS som definert i artikkel 1 nr. 2 i direktiv 2009/65/EF eller, dersom det er relevant, et forvaltningsselskap for UCITS-fond som definert i artikkel 2 nr. 1 bokstav b) i nevnte direktiv.
f) En forvalter av et alternativt investeringsfond (AIF-forvalter) som definert i artikkel 4 nr. 1 bokstav b) i europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/61/EU[18].
g) Et tjenestepensjonsforetak som definert i artikkel 6 bokstav a) i europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/41/EF[19].
h) En kredittgiver som definert i artikkel 3 bokstav b) i direktiv 2008/48/EF i forbindelse med kredittavtaler som definert i artikkel 3 bokstav c) i nevnte direktiv.
i) En ikke-kredittinstitusjon som definert i artikkel 4 nr. 10 i direktiv 2014/17/EU i forbindelse med kredittavtaler som definert i artikkel 4 nr. 3 i nevnte direktiv.
j) En markedsoperatør som definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 18 i direktiv 2014/65/EU.
k) En sentral motpart som definert i artikkel 2 nr. 1 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 648/2012[20].
l) Et transaksjonsregister som definert i artikkel 2 nr. 2 i forordning (EU) nr. 648/2012.
m) En administrator,

18) «finansiell kontrakt»
a) en kredittavtale som definert i artikkel 3 bokstav c) i direktiv 2008/48/EF,
b) en kredittavtale som definert i artikkel 4 nr. 3 i direktiv 2014/17/EU,

19) «investeringsfond» et AIF som definert i artikkel 4 nr. 1 bokstav a) i direktiv 2011/61/EU, eller et UCITS som definert i artikkel 1 nr. 2 i direktiv 2009/65/EF,

20) «ledelsesorgan» det eller de organene hos en administrator eller en annen enhet under tilsyn som er utpekt i samsvar med nasjonal rett, som har fullmakt til å fastsette strategien, målene og de overordnede ledelsesprinsippene til administratoren eller den andre enheten under tilsyn, og som fører tilsyn med og overvåker ledelsens beslutningstaking og omfatter personer som faktisk leder virksomheten til administratoren eller den andre enheten under tilsyn,

21) «forbruker» enhver fysisk person som i forbindelse med finansielle kontrakter som omfattes av denne forordning, opptrer med et formål som ligger utenfor vedkommendes forretnings- eller yrkesvirksomhet,

22) «referanserente» en referanseverdi som med henblikk på punkt 1 bokstav b) ii) i dette nummer fastsettes på grunnlag av den rentesatsen banker anvender på utlån til eller innlån fra andre banker eller andre agenter enn banker, i pengemarkedet,

23) «varereferanseverdi» en referanseverdi der den underliggende eiendelen ved anvendelsen av punkt 1 bokstav b) ii) i dette nummer er en råvare i henhold til artikkel 2 nr. 1 i kommisjonsforordning (EF) nr. 1287/2006[21], unntatt utslippskvoter som nevnt i avsnitt C nr. 11 i vedlegg I til direktiv 2014/65/EU,

24) «referanseverdi som bygger på regulerte data» en referanseverdi som fastsettes ved hjelp av en formel på grunnlag av
a) inndata som i sin helhet og direkte kommer fra
i) en handelsplass som definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 24 i direktiv 2014/65/EU eller en handelsplass i en tredjestat for hvilken Kommisjonen har truffet en gjennomføringsbeslutning om at tredjestatens rettslige og

[17] Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/138/EF av 25. november 2009 om adgang til å starte og utøve virksomhet innen forsikring og gjenforsikring (Solvens II) (EUT L 335 av 17.12.2009, s. 1).

[18] Europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/61/EU av 8. juni 2011 om forvaltere av alternative investeringsfond og om endring av direktiv 2003/41/EF og 2009/65/EF og forordning (EF) nr. 1060/2009 og (EU) nr. 1095/2010 (EUT L 174 av 1.7.2011, s. 1).

[19] Europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/41/EF av 3. juni 2003 om virksomhet i og tilsyn med tjenestepensjonsforetak (EUT L 235 av 23.9.2003, s. 10).

[20] Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 648/2012 av 4. juli 2012 om OTC-derivater, sentrale motparter og transaksjonsregistre (EUT L 201 av 27.7.2012, s. 1).

[21] Kommisjonsforordning (EF) nr. 1287/2006 av 10. august 2006 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/39/EF med hensyn til dokumentasjonsplikt for verdipapirforetak, transaksjonsrapportering, markedsinnsyn, opptak av finansielle instrumenter til notering samt definisjon av begreper for nevnte direktivs formål (EUT L 241 av 2.9.2006, s. 1).

tilsynsmessige ramme anses å ha en likeverdig virkning i henhold til artikkel 28 nr. 4 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 600/2014[22], eller et regulert marked som anses som likeverdig i henhold til artikkel 2a i forordning (EU) nr. 648/2012, men i alle tilfeller bare når det gjelder transaksjonsopplysninger om finansielle instrumenter,

ii) en godkjent offentliggjøringsordning som definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 52 i direktiv 2014/65/EU eller en leverandør av et konsolidert offentliggjøringssystem som definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 53 i direktiv 2014/65/EU, i samsvar med obligatoriske krav om gjennomsiktighet etter handelen, men bare når det gjelder transaksjonsopplysninger om finansielle instrumenter som handles på en handelsplass,

iii) en godkjent rapporteringsordning som definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 54 i direktiv 2014/65/EU, men bare når det gjelder transaksjonsopplysninger om finansielle instrumenter som handles på en handelsplass og må offentliggjøres i samsvar med obligatoriske krav om gjennomsiktighet etter handelen,

iv) en kraftbørs som nevnt i artikkel 37 nr. 1 bokstav j) i europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/72/EF[23],

v) en naturgassbørs som nevnt i artikkel 41 nr. 1 bokstav j) i europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/73/EF[24],

vi) en auksjonsplattform som nevnt i artikkel 26 eller 30 i kommisjonsforordning (EU) nr. 1031/2010[25],

vii) en tjenesteyter som en administrator av referanseverdier har utkontraktert datainnsamlingen til i samsvar med artikkel 10, forutsatt at tjenesteyteren mottar dataene i sin helhet og direkte fra en enhet nevnt i punkt i)–vi),

b) investeringsfonds netto andelsverdi,

25) «kritisk referanseverdi» en referanseverdi som ikke bygger på regulerte data, som oppfyller et av vilkårene fastsatt i artikkel 20 nr. 1, og som er oppført på listen som Kommisjonen utarbeider i henhold til nevnte artikkel,

26) «betydningsfull referanseverdi» en referanseverdi som oppfyller vilkårene fastsatt i artikkel 24 nr. 1,

27) «ikke-betydningsfull referanseverdi» en referanseverdi som ikke oppfyller vilkårene fastsatt i artikkel 20 nr. 1 og artikkel 24 nr. 1,

28) «lokalisert» i forbindelse med en juridisk person, det landet der vedkommende person har sitt forretningskontor eller annen offisiell adresse, og i forbindelse med en fysisk person, det landet der vedkommende er bosatt for skattemessige formål,

29) «offentlig myndighet»

a) statlig eller annen offentlig forvaltning, herunder de enhetene som har ansvar for eller deltar i forvaltningen av offentlig gjeld,

b) enhver enhet eller person som utfører offentlige forvaltningsoppgaver i henhold til nasjonal rett, eller som har offentlig ansvar eller utfører offentlige oppgaver eller yter offentlige tjenester, herunder tiltak knyttet til sysselsetting, økonomisk virksomhet og inflasjon, under kontroll av en enhet som omhandlet i bokstav a).

2. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 49 for å spesifisere ytterligere tekniske elementer i definisjonene fastsatt i nr. 1 i denne artikkel, særlig ved å spesifisere hva som utgjør tilgjengeliggjøring i forbindelse med definisjonen av en indeks.

Dersom det er relevant, skal Kommisjonen ta hensyn til markedsutviklingen eller den teknologiske utviklingen og internasjonal tilnærming av tilsynspraksis i forbindelse med referanseverdier.

---

[22] Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 600/2014 av 15. mai 2014 om markeder for finansielle instrumenter og om endring av forordning (EU) nr. 648/2012 (EUT L 173 av 12.6.2014, s. 84).

[23] Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/72/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for elektrisk kraft og om oppheving av direktiv 2003/54/EF (EUT L 211 av 14.8.2009, s. 55).

[24] Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/73/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for naturgass og om oppheving av direktiv 2003/55/EF (EUT L 211 av 14.8.2009, s. 94).

[25] Kommisjonsforordning (EU) nr. 1031/2010 av 12. november 2010 om tidsskjema, administrasjon og andre sider ved auksjonering av utslippskvoter for klimagasser i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/87/EF om opprettelse av en ordning for handel med utslippskvoter for klimagasser i Fellesskapet (EUT L 302 av 18.11.2010, s. 1).

3. Kommisjonen skal vedta gjennomføringsrettsakter for å utarbeide og gjennomgå en liste over offentlige myndigheter i Unionen som omfattes av definisjonen i nr. 1 punkt 29 i denne artikkel. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter undersøkelsesprosedyren nevnt i artikkel 50 nr. 2.

   Dersom det er relevant, skal Kommisjonen ta hensyn til markedsutviklingen eller den teknologiske utviklingen og internasjonal tilnærming av tilsynspraksis i forbindelse med referanseverdier.

Avdeling II

Referanseverdiers integritet og pålitelighet

Kapittel 1

Administratorers styring og kontroll

Artikkel 4

Krav med hensyn til styring og interessekonflikter

1. En administrator skal ha solide styringsordninger som omfatter en klar organisasjonsstruktur med veldefinert, gjennomsiktig og konsekvent rolle- og ansvarsfordeling for alle personer som er involvert i leveringen av en referanseverdi.

   Administratorer skal treffe egnede tiltak for å identifisere og hindre eller håndtere interessekonflikter mellom dem selv, herunder deres ledere og ansatte eller enhver annen person som er direkte eller indirekte tilknyttet dem gjennom kontroll, og bidragsytere eller brukere, og for å sikre at en eventuell nødvendig vurdering eller skjønnsutøvelse i forbindelse med prosessen for fastsettelse av referanseverdier foretas på en uavhengig og ærlig måte.
2. Leveringen av referanseverdi skal være operativt atskilt fra enhver del av en administrators virksomhet som kan skape en faktisk eller mulig interessekonflikt.
3. Dersom det oppstår en interessekonflikt hos en administrator som følge av sistnevntes eierstruktur, kontrollerende eierinteresser eller annen virksomhet som utøves av en enhet som eier eller kontrollerer administratoren, eller av en enhet som eies eller kontrolleres av administratoren eller et av administratorens tilknyttede foretak, og denne interessekonflikten ikke kan reduseres i tilstrekkelig grad, kan den berørte vedkommende myndigheten kreve at administratoren innfører en uavhengig tilsynsfunksjon der berørte parter, herunder brukere og bidragsytere, er representert på en balansert måte.
4. Dersom en slik interessekonflikt ikke kan håndteres på en tilstrekkelig måte, kan den berørte vedkommende myndigheten kreve at administratoren enten avslutter den virksomheten eller de forbindelsene som skaper interessekonflikter, eller slutter å levere referanseverdien.
5. En administrator skal offentliggjøre eller opplyse brukerne av referanseverdien, den berørte vedkommende myndigheten og eventuelt bidragsyterne om alle eksisterende eller mulige interessekonflikter, herunder interessekonflikter som oppstår som følge av eierskapet til eller kontrollen over administratoren.
6. En administrator skal innføre og anvende egnede retningslinjer og framgangsmåter, samt effektive organisatoriske ordninger, med sikte på å identifisere, opplyse om, forebygge, håndtere og redusere interessekonflikter for å verne integriteten og uavhengigheten ved fastsettelsen av referanseverdier. Slike retningslinjer og framgangsmåter skal regelmessig gjennomgås og ajourføres. Retningslinjene og framgangsmåtene skal ta hensyn til og håndtere interessekonflikter, graden av skjønn som utøves i prosessen for fastsettelse av referanseverdien, og de risikoene som referanseverdien innebærer, og skal
   a) sikre fortrolig behandling av opplysningene som leveres til eller utarbeides av administratoren, med forbehold for denne forordnings krav til offentliggjøring og gjennomsiktighet, og
   b) særlig redusere interessekonflikter som følge av administratorens eierskap eller kontroll, eller av andre interesser i administratorens konsern eller som følge av andre personer som kan utøve innflytelse på eller kontroll over administratoren i forbindelse med fastsettelsen av referanseverdien.
7. Administratorene skal sikre at deres ansatte og andre fysiske personer hvis tjenester stilles til rådighet for administratoren eller er underlagt dennes kontroll, og som er direkte involvert i leveringen av en referanseverdi,
   a) har nødvendige kunnskaper, ferdigheter og erfaringer til å utføre de oppgavene de er tildelt, og er underlagt effektiv ledelse og effektivt tilsyn,
   b) ikke er gjenstand for utilbørlig påvirkning eller interessekonflikter, og at godtgjøring og evaluering av resultater for disse perso-

nene ikke skaper interessekonflikter eller på annen måte påvirker integriteten i forbindelse med prosessen for fastsettelse av referanseverdier,

c) ikke har noen interesser eller forretningsforbindelser som kan sette administratorens virksomhet i fare,

d) har forbud mot å bidra til fastsettelsen av en referanseverdi ved å delta i kjøpstilbud, salgstilbud og handler på personlig grunnlag eller på vegne av markedsdeltakere, unntatt når en slik form for bidrag uttrykkelig kreves som en del av referanseverdimetoden og er underlagt denne metodens særlige regler, og

e) er omfattet av effektive framgangsmåter for å kontrollere utvekslingen av opplysninger med andre ansatte som er involvert i virksomhet som kan skape en risiko for interessekonflikter eller konflikter med tredjeparter, dersom disse opplysningene kan påvirke referanseverdien.

8. En administrator skal innføre særskilte framgangsmåter for internkontroll for å sikre integriteten og påliteligheten til den ansatte eller personen som fastsetter referanseverdien, herunder minst en intern godkjenning fra ledelsen før referanseverdien videreformidles.

Artikkel 5

Krav til tilsynsfunksjonen

1. Administratorer skal innføre og opprettholde en permanent og effektiv tilsynsfunksjon for å sikre tilsyn med alle aspekter ved leveringen av referanseverdier.
2. Administratorer skal utarbeide og vedlikeholde forsvarlige framgangsmåter for sin tilsynsfunksjon, som skal gjøres tilgjengelig for de berørte vedkommende myndighetene.
3. Tilsynsfunksjonen skal utøves med integritet og skal ha ansvar for følgende oppgaver, som administratoren skal tilpasse ut fra referanseverdiens kompleksitet, bruk og sårbarhet:

a) Gjennomgåelse av referanseverdiens definisjon og metode minst én gang i året.

b) Tilsyn med eventuelle endringer av referanseverdimetoden, med mulighet for å anmode administratoren om å gjennomføre samråd om slike endringer.

c) Tilsyn med administratorens kontrollramme, håndteringen og anvendelsen av referanseverdien, og dersom referanseverdien bygger på inndata fra bidragsytere, atferdsreglene nevnt i artikkel 15.

d) Gjennomgåelse og godkjenning av framgangsmåter for å avslutte leveringen av referanseverdien, herunder eventuelle samråd om opphør.

e) Tilsyn med eventuelle tredjeparter som er involvert i leveringen av referanseverdien, herunder i beregning eller formidling.

f) Vurdering av interne og eksterne revisjoner eller gjennomgåelser, og overvåking av gjennomføringen av identifiserte utbedringstiltak.

g) Overvåking av inndataene og bidragsyterne samt administratorens tiltak for å kontrollere eller validere inndatabidrag, dersom referanseverdien bygger på inndata fra bidragsytere.

h) Vedtakelse av effektive tiltak i forbindelse med brudd på atferdsreglene nevnt i artikkel 15, dersom referanseverdien bygger på inndata fra bidragsytere.

i) Rapportering til de berørte vedkommende myndighetene om enhver upassende atferd fra bidragsyteres side, i tilfeller der referanseverdien bygger på inndata fra bidragsytere, eller fra administratorers side som tilsynsfunksjonen får kjennskap til, og om avvikende eller mistenkelige inndata.

4. Tilsynsfunksjonen skal utøves av en særskilt komité eller ved hjelp av en annen hensiktsmessig styringsordning.
5. ESMA skal utarbeide utkast til tekniske reguleringsstandarder for å spesifisere framgangsmåtene for tilsynsfunksjonen og egenskapene til tilsynsfunksjonen, herunder dens sammensetning og dens plass i administratorens organisasjonsstruktur, for å sikre funksjonens integritet og unngå interessekonflikter. ESMA skal særlig utarbeide en ikke-uttømmende liste over egnede styringsordninger som fastsatt i nr. 4.

ESMA skal skille mellom de ulike typene referanseverdier og sektorer som omhandles i denne forordning, og skal ta hensyn til forskjeller i administratorenes eier- og kontrollstruktur, referanseverdileveringens art, omfang og kompleksitet samt referanseverdiens risiko og innvirkning, også i lys av den internasjonale tilnærmingen av tilsynspraksis i forbindelse med styringskrav som gjelder referanseverdier. ESMAs utkast til tekniske reguleringsstandarder skal imidlertid ikke omfatte eller få anvendelse på administratorer av ikke-betydningsfulle referanseverdier.

ESMA skal framlegge disse utkastene til tekniske reguleringsstandarder for Kommisjonen innen 1. april 2017.

Kommisjonen delegeres myndighet til å vedta de tekniske reguleringsstandardene nevnt i første ledd etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 10–14 i forordning (EU) nr. 1095/2010.

6. ESMA kan utstede retningslinjer i samsvar med artikkel 16 i forordning (EU) nr. 1095/2010 rettet til administratorer av ikke-betydningsfulle referanseverdier for å spesifisere elementene nevnt i nr. 5 i denne artikkel.

Artikkel 6

Krav til kontrollrammen

1. Administratorer skal ha en kontrollramme som sikrer at deres referanseverdier leveres og offentliggjøres eller gjøres tilgjengelige i samsvar med denne forordning.
2. Kontrollrammen skal stå i forhold til omfanget av identifiserte interessekonflikter, graden av skjønn som utøves i forbindelse med leveringen av referanseverdien, og inndataenes art.
3. Kontrollrammen skal omfatte følgende:
   a) Styring av operasjonell risiko.
   b) Hensiktsmessige og effektive planer for kontinuerlig virksomhet og katastrofeberedskapsplaner.
   c) Beredskapsprosedyrer som er innført med tanke på avbrudd i prosessen for leveringen av referanseverdien.
4. En administrator skal fastsette tiltak for å
   a) sikre at bidragsytere overholder atferdsreglene nevnt i artikkel 15 og gjeldende standarder for inndata,
   b) overvåke inndata, herunder om mulig overvåking av inndata før offentliggjøringen av referanseverdien og validering av inndata etter offentliggjøringen med sikte på å avdekke feil og avvik.
5. Kontrollrammen skal dokumenteres, gjennomgås og ajourføres etter behov, og skal gjøres tilgjengelig for den berørte vedkommende myndigheten og, på anmodning, for brukere.

Artikkel 7

Krav til rammen for ansvarlighet

1. En administrator skal ha en ramme for ansvarlighet som omfatter dokumentasjon, revisjon og gjennomgåelse samt en klagebehandlingsprosess, og som dokumenterer samsvar med kravene i denne forordning.
2. En administrator skal opprette en intern funksjon med nødvendig evne til å gjennomgå og rapportere om administratorens overholdelse av referanseverdimetoden og denne forordning.
3. Når det gjelder kritiske referanseverdier, skal en administrator utpeke en uavhengig ekstern revisor som minst én gang i året skal gjennomgå og rapportere om administratorens overholdelse av referanseverdimetoden og denne forordning.
4. På anmodning fra den berørte vedkommende myndigheten skal en administrator gi den berørte vedkommende myndighet opplysninger om gjennomgåelsene og rapportene omhandlet i nr. 2. På anmodning fra den berørte vedkommende myndigheten eller en bruker av en referanseverdi skal en administrator offentliggjøre opplysninger om revisjonene omhandlet i nr. 3.

Artikkel 8

Krav til dokumentasjon

1. En administrator skal dokumentere
   a) alle inndata, herunder bruken av slike data,
   b) metoden som anvendes for å fastsette en referanseverdi,
   c) enhver vurdering eller skjønnsutøvelse fra administratorens side, og eventuelt fra vurderingsansvarliges side, i forbindelse med fastsettelsen av en referanseverdi, herunder begrunnelsen for en slik vurdering eller skjønnsutøvelse,
   d) tilfeller der enkelte inndata ikke er tatt hensyn til, særlig dersom de oppfylte referanseverdimetodens krav, og begrunnelsen for dette,
   e) andre endringer av eller avvik fra standardframgangsmåter og -metoder, herunder endringer som er gjort i perioder med markedsstress eller -forstyrrelser,
   f) identiteten til innberetterne og fysiske personer som er ansatt av administratoren med sikte på å fastsette en referanseverdi,
   g) alle dokumenter knyttet til enhver klage, herunder slike som er framlagt av en klager, og
   h) telefonsamtaler eller elektronisk kommunikasjon mellom personer som er ansatt av administratoren, og bidragsytere eller innberettere i forbindelse med en referanseverdi.
2. En administrator skal oppbevare dokumentasjonen fastsatt i nr. 1 i minst fem år i en slik form at det er mulig å gjengi og fullt ut forstå hvordan en referanseverdi fastsettes, og at det kan fore-

tas en revisjon eller evaluering av inndata, beregninger, vurderinger og skjønnsutøvelse. Opptak av telefonsamtaler eller elektronisk kommunikasjon som gjøres i samsvar med nr. 1 bokstav h), skal framlegges for personer som deltar i samtalen eller kommunikasjonen på anmodning, og skal oppbevares i tre år.

Artikkel 9

Klagebehandlingsordning

1. En administrator skal innføre og offentliggjøre framgangsmåter for å motta, undersøke og dokumentere klager, herunder på administratorens prosess for fastsettelse av referanseverdier.
2. En slik klagebehandlingsordning skal sikre at
   a) administratoren gjør tilgjengelig sine retningslinjer for klagebehandling som gjør det mulig å inngi klager med hensyn til om fastsettelsen av en bestemt referanseverdi er representativ for markedsverdien, med hensyn til en foreslått endring av prosessen for fastsettelse av referanseverdier, med hensyn til anvendelsen av metoden i forbindelse med fastsettelsen av en bestemt referanseverdi, og med hensyn til andre beslutninger som gjelder prosessen for fastsettelse av referanseverdien,
   b) klager undersøkes raskt og på en rettferdig måte, og resultatet av undersøkelsen formidles til klageren innen en rimelig frist, med mindre en slik formidling ville være i strid med offentlig orden eller forordning (EU) nr. 596/2014, og
   c) undersøkelsen gjennomføres uavhengig av medarbeidere som kan være eller kan ha vært involvert i klagens gjenstand.

Artikkel 10

Utkontraktering

1. En administrator skal ikke utkontraktere funksjoner knyttet til leveringen av en referanseverdi på en slik måte at det vesentlig svekker administratorens kontroll over leveringen av referanseverdien eller den berørte vedkommende myndighetens mulighet til å føre tilsyn med referanseverdien.
2. Dersom en administrator utkontrakterer til en tjenesteyter funksjoner eller tjenester og virksomhet i forbindelse med leveringen av en referanseverdi, skal administratoren fortsatt ha fullt ansvar for å oppfylle sine forpliktelser i henhold til denne forordning.
3. Dersom utkontraktering finner sted, skal administratoren sikre at følgende vilkår er oppfylt:
   a) Tjenesteyteren har evne, kapasitet og alle lovpålagte godkjenninger, til å utføre utkontrakterte funksjoner, tjenester eller virksomhet på en pålitelig og profesjonell måte.
   b) Administratoren gjør tilgjengelig for de berørte vedkommende myndighetene identiteten og oppgavene til tjenesteyteren som deltar i prosessen for fastsettelse av referanseverdier.
   c) Administratoren treffer egnede tiltak dersom det viser seg at tjenesteyteren ikke utfører de utkontrakterte funksjonene effektivt og i samsvar med gjeldende lover og reguleringskrav.
   d) Administratoren har fortsatt den nødvendige sakkunnskapen til å føre effektivt tilsyn med de utkontrakterte funksjonene og styre risikoene som er forbundet med utkontrakteringen.
   e) Tjenesteyteren opplyser administratoren om enhver utvikling som kan få en vesentlig innvirkning på tjenesteyterens evne til å utføre de utkontrakterte funksjonene på en effektiv måte og i samsvar med gjeldende lovgivning og reguleringskrav.
   f) Tjenesteyteren samarbeider med den berørte vedkommende myndigheten om den utkontrakterte virksomheten, og administratoren og den berørte vedkommende myndigheten har effektiv tilgang til opplysninger om den utkontrakterte virksomheten og til tjenesteyterens forretningslokaler, og den berørte vedkommende myndigheten kan utøve disse tilgangsrettighetene.
   g) Administratoren kan si opp utkontrakteringsavtalene ved behov.
   h) Administratoren treffer rimelige tiltak, herunder beredskapsplaner, for å unngå unødig operasjonell risiko i forbindelse med tjenesteyterens deltakelse i prosessen for fastsettelse av referanseverdier.

Kapittel 2

Inndata, metode og melding om overtredelser

Artikkel 11

Inndata

1. Leveringen av en referanseverdi skal være underlagt følgende krav med hensyn til inndataene:

a) Inndataene skal være tilstrekkelige til å gi et nøyaktig og pålitelig bilde av den markedsmessige eller økonomiske virkeligheten som referanseverdien er beregnet på å måle.

Inndataene skal være transaksjonsopplysninger, dersom slike er tilgjengelige og egnede. Dersom transaksjonsopplysningene ikke er tilstrekkelige eller ikke er egnede til å gi et nøyaktig og pålitelig bilde av den markedsmessige eller økonomiske virkeligheten som referanseverdien er beregnet på å måle, kan det brukes inndata som ikke er transaksjonsopplysninger, herunder estimerte priser, pristilbud og bindende pristilbud, eller andre verdier.

b) Inndataene nevnt i bokstav a) skal kunne verifiseres.

c) Administratoren skal utarbeide og offentliggjøre klare retningslinjer for de forskjellige typene inndata, prioriteringsrekkefølgen for bruken av de ulike typene inndata, og anvendelsen av en ekspertvurdering, for å sikre samsvar med bokstav a) og metoden.

d) Dersom en referanseverdi bygger på inndata fra bidragsytere, skal administratoren, når det er relevant, innhente inndataene fra et pålitelig og representativt panel eller utvalg av bidragsytere slik at det sikres at de resulterende referanseverdiene er pålitelige og representative for den markedsmessige eller økonomiske virkeligheten som referanseverdien er beregnet på å måle.

e) Administratoren skal ikke bruke inndata fra en bidragsyter dersom administratoren ser tegn på at bidragsyteren ikke overholder atferdsreglene nevnt i artikkel 15, og skal i så fall innhente representative offentlig tilgjengelige opplysninger.

2. Administratorene skal sikre at kontrollen av inndata omfatter

a) kriterier som fastsetter hvem som kan levere inndata til administratoren, og en framgangsmåte for å velge bidragsytere,

b) en framgangsmåte for å vurdere en bidragsyters inndata og hindre bidragsyteren i å levere ytterligere inndata eller, når det er relevant, anvendelse av andre sanksjoner overfor bidragsyteren ved manglende overholdelse, og

c) en framgangsmåte for å validere inndata, herunder i forhold til andre indikatorer eller data, for å sikre inndataenes integritet og nøyaktighet.

3. Dersom inndata til en referanseverdi leveres av en front-office-funksjon, dvs. en avdeling, en underavdeling, en gruppe eller personale hos bidragsytere eller et tilknyttet foretak, som utfører virksomhet knyttet til prisfastsettelse, handel, salg, markedsføring, annonsering, innhenting av tilbud, strukturering eller megling, skal administratoren

a) innhente data fra andre kilder som bekrefter disse inndataene, og

b) sikre at bidragsyterne har egnede interne framgangsmåter for tilsyn og verifisering.

4. Dersom en administrator anser at inndataene ikke er representative for den markedsmessige eller økonomiske virkeligheten som en referanseverdi er beregnet på å måle, skal administratoren innen en rimelig frist enten endre inndataene, bidragsyterne eller metoden for å sikre at inndataene er representative for den markedsmessige eller økonomiske virkeligheten, eller slutte å levere den berørte referanseverdien.

5. ESMA skal utarbeide utkast til tekniske reguleringsstandarder for å spesifisere hvordan det skal sikres at inndataene er egnede og verifiserbare, i samsvar med nr. 1 bokstav a) og b), og spesifisere de interne framgangsmåtene for tilsyn og verifisering som administratoren skal sikre at en bidragsyter har, i samsvar med nr. 3 bokstav b), for å sikre inndataenes integritet og nøyaktighet. ESMAs utkast til tekniske reguleringsstandarder skal imidlertid ikke omfatte eller få anvendelse på administratorer av ikke-betydningsfulle referanseverdier.

ESMA skal ta hensyn til de ulike typene referanseverdier og sektorer som omhandles i denne forordning, inndataenes art, det underliggende markedets eller den økonomiske virkelighetens egenskaper, og forholdsmessighetsprinsippet, referanseverdienes sårbarhet for manipulasjon samt den internasjonale tilnærmingen av tilsynspraksis i forbindelse med referanseverdier.

ESMA skal framlegge disse utkastene til tekniske reguleringsstandarder for Kommisjonen innen 1. april 2017.

Kommisjonen delegeres myndighet til å vedta de tekniske reguleringsstandardene nevnt i første ledd etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 10–14 i forordning (EU) nr. 1095/2010.

6. ESMA kan utstede retningslinjer i samsvar med artikkel 16 i forordning (EU) nr. 1095/2010 rettet til administratorer av ikke-betyd-

ningsfulle referanseverdier for å spesifisere elementene nevnt i nr. 5 i denne artikkel.

Artikkel 12

Metode

1. Ved fastsettelsen av en referanseverdi skal en administrator anvende en metode som
   a) er solid og pålitelig,
   b) har klare regler som angir hvordan og når skjønn kan utøves ved fastsettelsen av denne referanseverdien,
   c) er streng, kontinuerlig og mulig å validere, herunder eventuelt gjennom ettertesting mot tilgjengelige transaksjonsopplysninger,
   d) er motstandsdyktig og sikrer at referanseverdien kan beregnes ut fra så mange omstendigheter som mulig, uten at det går ut over dens integritet,
   e) er sporbar og verifiserbar.
2. Når den utarbeider en referanseverdimetode, skal en administrator av referanseverdier
   a) ta hensyn til faktorer som markedets størrelse og normale likviditet, transaksjonenes gjennomsiktighet og markedsdeltakernes posisjoner, markedskonsentrasjon, dynamikken i markedet og enhver stikkprøves egnethet til å representere den markedsmessige eller økonomiske virkeligheten som referanseverdien er beregnet på å måle,
   b) fastsette hva som utgjør et aktivt marked for denne referanseverdien, og
   c) fastsette prioriteringen av forskjellige typer inndata.
3. En administrator skal ha klare offentliggjorte ordninger som identifiserer de omstendighetene der inndataenes mengde eller kvalitet ikke når opp til de standardene som er nødvendige for at en metode skal kunne fastsette referanseverdien på en nøyaktig og pålitelig måte, og som beskriver hvorvidt og hvordan referanseverdien skal beregnes i slike tilfeller.

Artikkel 13

Metodens gjennomsiktighet

1. En administrator skal utvikle, anvende og administrere referanseverdien og metoden på en gjennomsiktig måte. For dette formål skal administratoren offentliggjøre eller gjøre tilgjengelig følgende opplysninger:
   a) Hovedpunktene i den metoden administratoren anvender for hver referanseverdi som leveres og offentliggjøres, eller eventuelt for hver familie av referanseverdier som leveres og offentliggjøres.
   b) Nærmere opplysninger om den interne gjennomgåelsen og godkjenningen av en bestemt metode, og om hvor ofte en slik gjennomgåelse skal foretas.
   c) Framgangsmåtene for samråd om hver foreslåtte vesentlige endring av administratorens metode, og begrunnelsen for slike endringer, herunder en definisjon av hva som utgjør en vesentlig endring, og under hvilke omstendigheter administratoren skal underrette brukerne om slike endringer.
2. Framgangsmåtene som kreves i henhold til nr. 1 bokstav c), skal fastsette
   a) at foreslåtte vesentlige endringer skal meddeles på forhånd innen en klar frist, slik at virkningen av endringene kan analyseres og kommenteres, og
   b) at kommentarene nevnt i bokstav a) i dette nummer, og administratorens reaksjoner på disse, som skal gjøres tilgjengelige etter samråd, med mindre den som har inngitt kommentarene, har anmodet om fortrolig behandling av dem.
3. ESMA skal utarbeide utkast til tekniske reguleringsstandarder for ytterligere å spesifisere hvilke opplysninger som skal gis av en administrator i samsvar med kravene i nr. 1 og 2, idet det skilles mellom ulike typer referanseverdier og sektorer som fastsatt i denne forordning. ESMA skal ta hensyn til behovet for å offentliggjøre de elementene i metoden som gir brukerne tilstrekkelig utførlige opplysninger til at de kan forstå hvordan en referanseverdi leveres, og til å vurdere om den er representativ, relevant for bestemte brukere og egnet som referanse for finansielle instrumenter og kontrakter, og forholdsmessighetsprinsippet. ESMAs utkast til tekniske reguleringsstandarder skal imidlertid ikke omfatte eller få anvendelse på administratorer av ikke-betydningsfulle referanseverdier.

   ESMA skal framlegge disse utkastene til tekniske reguleringsstandarder for Kommisjonen innen 1. april 2017.

   Kommisjonen delegeres myndighet til å vedta de tekniske reguleringsstandardene nevnt i første ledd i samsvar med artikkel 10–14 i forordning (EU) nr. 1095/2010.
4. ESMA kan utstede retningslinjer i samsvar med artikkel 16 i forordning (EU) nr. 1095/2010 rettet til administratorer av ikke-betydningsfulle referanseverdier for ytterligere å

spesifisere elementene nevnt i nr. 3 i denne artikkel.

Artikkel 14

Melding om overtredelser

1. En administrator skal innføre egnede systemer og effektive kontroller for å sikre inndataenes integritet med sikte på å kunne påvise og melde til vedkommende myndigheter enhver atferd som kan innebære manipulasjon eller forsøk på manipulasjon av en referanseverdi, i henhold til forordning (EU) nr. 596/2014.
2. En administrator skal kontrollere inndata og bidragsytere for å kunne underrette vedkommende myndighet og gi alle relevante opplysninger dersom administratoren mistenker at det i forbindelse med en referanseverdi har funnet sted en handling som kan innebære manipulasjon eller forsøk på manipulasjon av referanseverdien, i henhold til forordning (EU) nr. 596/2014, herunder hemmelig avtale med slikt formål.

   Vedkommende myndighet for administratoren skal, når det er relevant, oversende slike opplysninger til vedkommende myndighet i henhold til forordning (EU) nr. 596/2014.
3. Administratorer skal ha framgangsmåter for sine ledere, ansatte og andre fysiske personer hvis tjenester stilles til rådighet for administratoren eller er underlagt dennes kontroll, for å rapportere om overtredelser av denne forordning internt.

Kapittel 3

Atferdsregler og krav til bidragsytere

Artikkel 15

Atferdsregler

1. Dersom en referanseverdi bygger på inndata fra bidragsytere, skal administratoren utarbeide atferdsregler for hver referanseverdi med klar angivelse av bidragsyterens ansvar med hensyn til leveringen av inndata og sikre at disse atferdsreglene oppfyller kravene i denne forordning. Administratoren skal regelmessig og minst en gang i året samt dersom atferdsreglene endres, forsikre seg om at bidragsyterne overholder atferdsreglene.
2. Atferdsreglene skal minst inneholde følgende opplysninger:
   a) En tydelig beskrivelse av inndataene som skal leveres, og av kravene som er nødvendige for å sikre at inndataene leveres i samsvar med artikkel 11 og 14.
   b) Identifikasjon av de personene som kan levere inndata til administratoren, og framgangsmåter for å bekrefte identiteten til en bidragsyter og eventuelle innberettere, samt godkjenning av eventuelle innberettere som leverer inndata på vegne av en bidragsyter.
   c) Retningslinjer for å sikre at en bidragsyter leverer alle relevante inndata.
   d) Systemene og kontrollene som en bidragsyter skal opprette, herunder
      i) framgangsmåter for å levere inndata, herunder krav om at bidragsyteren skal angi om inndataene er transaksjonsopplysninger og om inndataene oppfyller administratorens krav,
      ii) retningslinjer for bruk av skjønn ved levering av inndata,
      iii) eventuelle krav om validering av inndata før de leveres til administratoren,
      iv) retningslinjer for dokumentasjon,
      v) krav til rapportering av mistenkelige inndata,
      vi) krav til håndtering av interessekonflikter.
3. Administratorer kan utarbeide egne atferdsregler for hver familie av referanseverdier som de leverer.
4. Dersom en berørt vedkommende myndighet ved anvendelsen av sin myndighet i henhold til artikkel 41 fastslår at enkelte elementer av atferdsreglene ikke er i samsvar med denne forordning, skal den underrette den berørte administratoren. Innen 30 dager etter at den mottar en slik melding, skal administratoren tilpasse atferdsreglene for å sikre samsvar med denne forordning.
5. Innen 15 virkedager fra anvendelsesdatoen for beslutningen om å oppføre en kritisk referanseverdi på listen nevnt i artikkel 20 nr. 1, skal administratoren av denne kritiske referanseverdien oversende atferdsreglene til den berørte vedkommende myndigheten. Den berørte vedkommende myndigheten skal innen 30 dager kontrollere om atferdsreglenes innhold oppfyller kravene i denne forordning. Dersom den berørte vedkommende myndigheten fastslår at enkelte elementer ikke er i samsvar med denne forordning, får nr. 4 i denne artikkel anvendelse.
6. ESMA skal utarbeide utkast til tekniske reguleringsstandarder for ytterligere å spesifisere elementene i atferdsreglene nevnt i nr. 2 for

ulike typer referanseverdier, og for å ta hensyn til utviklingen av referanseverdier og i finansmarkedene.

ESMA skal ta hensyn til de forskjellige egenskapene til referanseverdier og bidragsytere, særlig når det gjelder forskjeller i inndata og metoder, og risikoen for at inndata manipuleres, samt internasjonal tilnærming av tilsynspraksis i forbindelse med referanseverdier.

ESMA skal framlegge disse utkastene til tekniske reguleringsstandarder for Kommisjonen innen 1. april 2017.

Kommisjonen delegeres myndighet til å vedta de tekniske reguleringsstandardene nevnt i første ledd etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 10–14 i forordning (EU) nr. 1095/2010.

Artikkel 16

Styrings- og kontrollkrav for bidragsytere under tilsyn

1. Følgende styrings- og kontrollkrav får anvendelse på en bidragsyter under tilsyn:
   a) Bidragsyteren under tilsyn skal sikre at leveringen av inndata ikke påvirkes av eksisterende eller mulige interessekonflikter, og at et eventuelt nødvendig skjønn utøves på en uavhengig og ærlig måte på grunnlag av relevante opplysninger i samsvar med atferdsreglene nevnt i artikkel 15.
   b) Bidragsyteren under tilsyn skal ha en kontrollramme som sikrer inndataenes integritet, nøyaktighet og pålitelighet, og at inndata leveres i samsvar med denne forordning og atferdsreglene nevnt i artikkel 15.
2. En bidragsyter under tilsyn skal ha effektive systemer og kontroller for å sikre integriteten og påliteligheten til alle inndata som leveres til administratoren, herunder
   a) kontroller med hensyn til hvem som kan levere inndata til en administrator, herunder, når det anses som rimelig, en framgangsmåte for godkjenning fra en fysisk person som har en stilling som er overordnet i forhold til innberetterens stilling,
   b) egnet opplæring av innberettere, som omfatter minst denne forordning og forordning (EU) nr. 596/2014,
   c) tiltak for håndtering av interessekonflikter, herunder organisatorisk atskillelse av ansatte der det er relevant, og tiltak for å vurdere hvordan insentiver til å manipulere en referanseverdi, som oppstår som følge av godtgjøringspolitikk, kan fjernes,
   d) dokumentasjon i et passende tidsrom av kommunikasjon i forbindelse med inndatalevering, av alle opplysninger som bidragsyteren har brukt for å kunne foreta hver levering, og av alle eksisterende eller mulige interessekonflikter, herunder, men ikke begrenset til, bidragsyterens eksponering mot finansielle instrumenter som bruker en referanseverdi som referanse,
   e) dokumentasjon av interne og eksterne revisjoner.
3. Dersom inndataene bygger på en ekspertvurdering, skal bidragsytere under tilsyn, i tillegg til systemene og kontrollene nevnt i nr. 2, fastsette retningslinjer for vurderinger eller skjønnsutøvelse og dokumentere begrunnelsen for slike vurderinger eller slik skjønnsutøvelse. Når det anses som rimelig, skal bidragsytere under tilsyn ta hensyn til referanseverdiens og dens inndatas art.
4. En bidragsyter under tilsyn skal samarbeide fullt ut med administratoren og den berørte vedkommende myndigheten om revisjon av og tilsyn med leveringen av en referanseverdi, og stille til rådighet opplysningene og dokumentasjonen som innehas i samsvar med nr. 2 og 3.
5. ESMA skal utarbeide utkast til tekniske reguleringsstandarder for ytterligere å spesifisere de kravene til styring, systemer, kontroller og retningslinjer som angis i nr. 1, 2 og 3.

   ESMA skal ta hensyn til de forskjellige egenskapene til referanseverdier og bidragsytere under tilsyn, særlig når det gjelder forskjeller i leverte inndata og anvendte metoder, risikoen for manipulasjon av inndataene, arten av virksomhet som utøves av bidragsyterne under tilsyn, og utviklingen av referanseverdier og i finansmarkedene i lys av den internasjonale tilnærmingen av tilsynspraksis i forbindelse med referanseverdier. ESMAs utkast til tekniske reguleringsstandarder skal imidlertid ikke omfatte eller få anvendelse på bidragsytere under tilsyn som leverer ikke-betydningsfulle referanseverdier.

   ESMA skal framlegge disse utkastene til tekniske reguleringsstandarder for Kommisjonen innen 1. april 2017.

   Kommisjonen delegeres myndighet til å vedta de tekniske reguleringsstandardene nevnt i første ledd etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 10–14 i forordning (EU) nr. 1095/2010.
6. ESMA kan utstede retningslinjer i samsvar med artikkel 16 i forordning (EU) nr. 1095/

2010 rettet til bidragsytere under tilsyn som bidrar til ikke-betydningsfulle referanseverdier, for å spesifisere elementene nevnt i nr. 5 i denne artikkel.

Avdeling III

Krav til ulike typer referanseverdier

Kapittel 1

Referanseverdier som bygger på regulerte data

Artikkel 17

Referanseverdier som bygger på regulerte data

1. Artikkel 11 nr. 1 bokstav d) og e), artikkel 11 nr. 2 og 3, artikkel 14 nr. 1 og 2, artikkel 15 og artikkel 16 får ikke anvendelse på levering av og bidrag til referanseverdier som bygger på regulerte data. Artikkel 8 nr. 1 bokstav a) får ikke anvendelse på levering av referanseverdier som bygger på regulerte data, når det gjelder inndata som leveres i sin helhet og direkte i samsvar med artikkel 3 nr. 1 punkt 24.
2. Artikkel 24 og 25 eller artikkel 26 får, alt etter hva som er relevant, anvendelse på levering av og bidrag til referanseverdier som bygger på regulerte data og brukes direkte eller indirekte i en kombinasjon av referanseverdier som en referanse for finansielle instrumenter eller finansielle kontrakter eller for å måle resultatene til investeringsfond som har en samlet verdi på opptil 500 milliarder euro, eventuelt på grunnlag av alle løpetidene for referanseverdien.

Kapittel 2

Referanserenter

Artikkel 18

Referanserenter

De særlige kravene fastsatt i vedlegg I får anvendelse på levering av og bidrag til referanserenter, i tillegg til eller i stedet for kravene i avdeling II.

Artikkel 24, 25 og 26 får ikke anvendelse på levering av og bidrag til referanserenter.

Kapittel 3

Varereferanseverdier

Artikkel 19

Varereferanseverdier

1. De særlige kravene fastsatt i vedlegg II får anvendelse i stedet for kravene i avdeling II, med unntak av artikkel 10, på levering av og bidrag til varereferanseverdier, med mindre den berørte referanseverdien er en referanseverdi som bygger på regulerte data eller på bidrag fra bidragsytere hvorav flertallet er enheter under tilsyn.

   Artikkel 24, 25 og 26 får ikke anvendelse på levering av og bidrag til varereferanseverdier.
2. Dersom en varereferanseverdi er en kritisk referanseverdi og den underliggende eiendelen er gull, sølv eller platina, får kravene i avdeling II anvendelse i stedet for vedlegg II.

Kapittel 4

Kritiske referanseverdier

Artikkel 20

Kritiske referanseverdier

1. Kommisjonen skal vedta gjennomføringsrettsakter i samsvar med undersøkelsesprosedyren omhandlet i artikkel 50 nr. 2 for minst annethvert år å fastsette og gjennomgå en liste over kritiske referanseverdier som leveres av administratorer lokalisert i Unionen, forutsatt at ett av følgende vilkår er oppfylt:
   a) Referanseverdien brukes direkte eller indirekte i en kombinasjon av referanseverdier som en referanse for finansielle instrumenter eller finansielle kontrakter eller for å måle resultatene til investeringsfond som har en samlet verdi på minst 500 milliarder euro, eventuelt på grunnlag av alle løpetidene for referanseverdien.
   b) Referanseverdien bygger på bidrag fra bidragsytere hvorav flertallet er lokalisert i én medlemsstat og anses som kritiske i denne medlemsstaten i samsvar med framgangsmåten fastsatt i nr. 2, 3, 4 og 5 i denne artikkel.
   c) Referanseverdien oppfyller alle følgende kriterier:
      i) Referanseverdien brukes direkte eller indirekte i en kombinasjon av referanseverdier som en referanse for finansielle instrumenter eller finansielle kontrakter eller for å måle resultatene til investeringsfond som har en samlet verdi på minst 400 milliarder euro, eventuelt på grunnlag av alle løpetidene for referanseverdien, men som ikke overstiger verdien fastsatt i bokstav a).
      ii) Det finnes ingen eller svært få markedsbaserte alternativer til referanseverdien.

iii) Dersom referanseverdien ikke lenger leveres, eller den leveres på grunnlag av inndata som ikke lenger er fullt ut representative for den underliggende markedsmessige eller økonomiske virkeligheten, eller på grunnlag av upålitelige inndata, vil det få betydelig og negativ innvirkning på markedets integritet, den finansielle stabiliteten, forbrukere, realøkonomien eller finansieringen av husholdninger og foretak i en eller flere medlemsstater.

Dersom en referanseverdi oppfyller kriteriene i bokstav c) ii) og iii), men ikke oppfyller kriteriet i bokstav c) i), kan vedkommende myndigheter i de berørte medlemsstatene sammen med vedkommende myndighet i medlemsstaten der administratoren er etablert, avtale at en slik referanseverdi bør anerkjennes som kritisk i henhold til dette ledd. I alle tilfeller skal vedkommende myndighet for administratoren rådføre seg med vedkommende myndigheter i de berørte medlemsstatene. I tilfelle av uenighet mellom vedkommende myndigheter skal vedkommende myndighet for administratoren avgjøre om referanseverdien bør anerkjennes som kritisk i henhold til dette ledd, og det skal tas hensyn til grunnene til uenigheten. Vedkommende myndigheter eller, i tilfelle av uenighet, vedkommende myndighet for administratoren, skal oversende vurderingen til Kommisjonen. Etter å ha mottatt vurderingen skal Kommisjonen vedta en gjennomføringsrettsakt i samsvar med dette nummer. Videre skal vedkommende myndighet for administratoren, i tilfelle av uenighet, oversende sin vurdering til ESMA, som kan offentliggjøre en uttalelse.

2. Dersom vedkommende myndighet i en medlemsstat nevnt i nr. 1 bokstav b) anser at en administrator under dens tilsyn leverer en referanseverdi som bør anerkjennes som kritisk, skal den underrette og oversende en dokumentert vurdering til ESMA.
3. Ved anvendelsen av nr. 2 skal vedkommende myndighet vurdere om referanseverdiens opphør eller levering på grunnlag av inndata eller et panel av bidragsytere som ikke lenger er representative for den underliggende markedsmessige eller økonomiske virkeligheten, vil ha negativ innvirkning på markedets integritet, den finansielle stabiliteten, forbrukere, realøkonomien eller finansieringen av husholdninger og foretak i medlemsstaten. Vedkommende myndighet skal i sin vurdering ta hensyn til følgende:
   a) Verdien av finansielle instrumenter og finansielle kontrakter som viser til referanseverdien, og verdien av investeringsfond som bruker referanseverdien for å måle sine resultater i medlemsstaten, og deres betydning i forhold til den samlede verdien av utestående finansielle instrumenter og finansielle kontrakter, og i forhold til den samlede verdien av investeringsfond, i medlemsstaten.
   b) Verdien av finansielle instrumenter og finansielle kontrakter som viser til referanseverdien, og verdien av investeringsfond som bruker referanseverdien for å måle sine resultater i medlemsstaten, og deres betydning i forhold til medlemsstatens bruttonasjonalprodukt.
   c) Eventuelle andre tall for objektivt å vurdere hvordan referanseverdiens opphør eller upålitelighet vil kunne påvirke markedets integritet, den finansielle stabiliteten, forbrukere, realøkonomien eller finansieringen av husholdninger og foretak i medlemsstaten.

   Vedkommende myndighet skal minst annethvert år gjennomgå sin vurdering av om referanseverdien er kritisk, underrette ESMA og oversende den nye vurderingen til ESMA.
4. Innen seks uker etter at underretningen omhandlet i nr. 2 er mottatt, skal ESMA avgi en uttalelse om hvorvidt vedkommende myndighets vurdering oppfyller kravene i nr. 3, og oversende uttalelsen til Kommisjonen sammen med vedkommende myndighets vurdering.
5. Kommisjonen skal, etter å ha mottatt uttalelsen nevnt i nr. 4, vedta gjennomføringsrettsakter i samsvar med nr. 1.
6. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 49 for å
   a) spesifisere hvordan det nominelle beløpet for andre finansielle instrumenter enn derivater, det nominelle beløpet for derivater og netto andelsverdi for investeringsfond skal vurderes, herunder når det gjelder en indirekte henvisning til en referanseverdi i en kombinasjon av referanseverdier, med sikte på å sammenligne dem med tersklene nevnt i nr. 1 i denne artikkel og i artikkel 24 nr. 1 bokstav a),
   b) gjennomgå beregningsmetoden som brukes for å fastsette tersklene nevnt i nr. 1 i denne artikkel i lys av markeds-, pris- og

regelverksutviklingen samt av hvor hensiktsmessig det er å klassifisere referanseverdier når den samlede verdien av finansielle instrumenter, finansielle kontrakter eller investeringsfond som viser til referanseverdiene, ligger nær terskelverdien; en slik gjennomgåelse skal finne sted minst annethvert år fra 1. januar 2018,

c) spesifisere hvordan kriteriene nevnt i nr. 1 bokstav c) iii) i denne artikkel skal anvendes, idet det tas hensyn til alle data som bidrar til en objektiv vurdering av hvordan referanseverdiens opphør eller upåliteligheit vil kunne påvirke markedets integritet, den finansielle stabiliteten, forbrukere, realøkonomien eller finansieringen av husholdninger og foretak i en eller flere medlemsstater.

Kommisjonen skal eventuelt ta hensyn til relevant markedsutvikling eller teknologisk utvikling.

Artikkel 21

Obligatorisk administrering av en kritisk referanseverdi

1. Dersom en administrator av en kritisk referanseverdi har til hensikt å slutte å levere en slik referanseverdi, skal administratoren
   a) umiddelbart underrette sin vedkommende myndighet, og
   b) innen fire uker etter underretningen framlegge en vurdering av hvordan
      i) referanseverdien skal overføres til en ny administrator eller
      ii) leveringen av referanseverdien skal opphøre, idet det tas hensyn til framgangsmåten fastsatt i artikkel 28 nr. 1.

   I tidsrommet nevnt i første ledd bokstav b) skal administratoren ikke slutte å levere referanseverdien.
2. Når den har mottatt administratorens vurdering nevnt i nr. 1, skal vedkommende myndighet
   a) underrette ESMA og eventuelt kollegiet opprettet i henhold til artikkel 46, og
   b) innen fire uker foreta sin egen vurdering av hvordan referanseverdien skal overføres til en ny administrator eller opphøre, idet det tas hensyn til framgangsmåten fastsatt i samsvar med artikkel 28 nr. 1.

   I tidsrommet nevnt i første ledd bokstav b) i dette nummer skal administratoren ikke slutte å levere referanseverdien uten skriftlig samtykke fra vedkommende myndighet.
3. Når vurderingen nevnt i nr. 2 bokstav b) er fullført, skal vedkommende myndighet ha myndighet til å pålegge administratoren å fortsette å offentliggjøre referanseverdien inntil
   a) leveringen av referanseverdien er overført til en ny administrator,
   b) leveringen av referanseverdien kan opphøre på en velordnet måte, eller
   c) referanseverdien ikke lenger er kritisk.

   Ved anvendelsen av første ledd skal vedkommende myndighet kunne pålegge administratoren å fortsette å offentliggjøre referanseverdien i høyst tolv måneder.

   Ved utgangen av denne perioden skal vedkommende myndighet på nytt vurdere sin beslutning om å pålegge administratoren å fortsette å offentliggjøre referanseverdien, og kan om nødvendig forlenge dette tidsrommet med en egnet periode på høyst tolv måneder. Den samlede varigheten av obligatorisk administrering skal ikke overstige 24 måneder.
4. Dersom administratoren av en kritisk referanseverdi skal avvikles som følge av insolvensbehandling, skal vedkommende myndighet, uten at det berører nr. 1, foreta en vurdering av hvorvidt og hvordan den kritiske referanseverdien kan overføres til en ny administrator eller leveringen av den kan opphøre på en velordnet måte, idet det tas hensyn til framgangsmåten fastsatt i samsvar med artikkel 28 nr. 1.

Artikkel 22

Begrensning av markedsmakten til administratorer av kritiske referanseverdier

Uten at det berører anvendelsen av Unionens konkurranseregelverk, skal administratoren når den leverer en kritisk referanseverdi, treffe egnede tiltak for å sikre at lisenser for og opplysninger om referanseverdien gis til alle brukere på et rettferdig, rimelig, gjennomsiktig og ikke-diskriminerende grunnlag.

Artikkel 23

Obligatoriske bidrag til en kritisk referanseverdi

1. Denne artikkel får anvendelse på kritiske referanseverdier som bygger på bidrag fra bidragsytere hvorav flertallet er enheter under tilsyn.
2. Administratorer av en eller flere kritiske referanseverdier skal annethvert år framlegge for vedkommende myndighet en vurdering av hvilken evne hver av de kritiske referanseverdiene som de leverer, har til å måle den

underliggende markedsmessige eller økonomiske virkeligheten.

3. Dersom en bidragsyter under tilsyn som bidrar med inndata til en kritisk referanseverdi, har til hensikt å slutte å levere slike, skal den umiddelbart skriftlig underrette administratoren av referanseverdien, som omgående skal underrette sin vedkommende myndighet. Dersom bidragsyteren under tilsyn er lokalisert i en annen medlemsstat, skal vedkommende myndighet for administratoren omgående underrette vedkommende myndighet for denne bidragsyteren. Administratoren av referanseverdien skal så snart som mulig, men senest 14 dager etter underretningen fra bidragsyteren under tilsyn, framlegge for vedkommende myndighet en vurdering av hvordan referanseverdiens evne til å måle den underliggende markedsmessige eller økonomiske virkeligheten blir påvirket.
4. Når vedkommende myndighet for administratoren har mottatt en slik vurdering fra administratoren av referanseverdien som nevnt i nr. 2 og 3 i denne artikkel, skal myndigheten, på grunnlag av denne vurderingen, umiddelbart underrette ESMA og eventuelt kollegiet som er opprettet i henhold til artikkel 46, og foreta sin egen vurdering av referanseverdiens evne til å måle den underliggende markedsmessige og økonomiske virkeligheten, idet det tas hensyn til administratorens framgangsmåte for opphør av referanseverdien i samsvar med artikkel 28 nr. 1.
5. I tidsrommet fra datoen da vedkommende myndighet for administratoren blir underrettet om at en bidragsyter har til hensikt å slutte å levere inndata, fram til tidspunktet da vurderingen nevnt i nr. 4 er fullført, skal myndigheten kunne kreve at de bidragsyterne som ga meldingen i samsvar med nr. 3, fortsetter å levere inndata i en periode som ikke i noe tilfelle skal overstige fire uker, uten at dette forplikter enheter under tilsyn til å handle eller påta seg å handle.
6. Dersom vedkommende myndighet, etter perioden fastsatt i nr. 5 og på grunnlag av sin egen vurdering som nevnt i nr. 4, anser at det er fare for at en kritisk referanseverdi ikke lenger vil være representativ, skal den ha myndighet til å
   a) kreve at enheter under tilsyn som er valgt ut i samsvar med nr. 7 i denne artikkel, herunder enheter som ennå ikke er bidragsytere til den relevante kritiske referanseverdien, skal levere inndata til administratoren i samsvar med administratorens metode, atferdsreglene nevnt i artikkel 15 og andre regler. Et slikt krav skal gjelde i et passende tidsrom på høyst tolv måneder fra datoen da den opprinnelige beslutningen om å kreve obligatoriske bidrag ble truffet i henhold til nr. 5, eller, for enheter som ennå ikke er bidragsytere, fra datoen da beslutningen om å kreve obligatoriske bidrag ble truffet i henhold til denne bokstav,
   b) forlenge perioden for obligatoriske bidrag med et passende tidsrom på høyst tolv måneder, etter en gjennomgåelse i henhold til nr. 9 av ethvert tiltak som er vedtatt i henhold til bokstav a) i dette nummer,
   c) bestemme i hvilken form og innen hvilken frist inndata skal leveres, uten at dette forplikter enheter under tilsyn til å handle eller påta seg å handle,
   d) kreve at administratoren endrer metoden, atferdsreglene nevnt i artikkel 15 eller andre regler for den kritiske referanseverdien.

   Den samlede varigheten av obligatoriske bidrag i henhold til første ledd bokstav a) og b) skal ikke overstige 24 måneder.
7. Ved anvendelsen av nr. 6 skal enheter under tilsyn som skal pålegges å bidra med inndata, velges ut av vedkommende myndighet for administratoren i nært samarbeid med vedkommende myndigheter for enhetene under tilsyn, på grunnlag av omfanget av enhetens faktiske og potensielle deltakelse i det markedet som referanseverdien er beregnet på å måle.
8. Vedkommende myndighet for en bidragsyter under tilsyn som er pålagt å bidra til en referanseverdi gjennom tiltak truffet i samsvar med nr. 6 bokstav a), b) eller c), skal samarbeide med vedkommende myndighet for administratoren om å håndheve slike tiltak.
9. Innen utgangen av perioden nevnt i nr. 6 første ledd bokstav a) skal vedkommende myndighet for administratoren gjennomgå tiltakene som er vedtatt i henhold til nr. 6. Den skal oppheve et tiltak dersom den anser at
   a) bidragsyterne sannsynligvis fortsetter å bidra med inndata i minst ett år dersom tiltaket oppheves, hvilket skal dokumenteres gjennom minst
      i) en skriftlig erklæring fra bidragsyterne til administratoren og vedkommende myndighet om å fortsette å bidra med inndata til den kritiske referanseverdien i minst ett år dersom tiltaket oppheves,

ii) en skriftlig rapport fra administratoren til vedkommende myndighet, som dokumenterer administratorens vurdering av at det kan sikres at den kritiske referanseverdien fortsatt vil fungere når det obligatoriske bidraget er opphevet,

b) leveringen av referanseverdien kan fortsette når bidragsyterne som er pålagt å levere inndata, har sluttet å bidra,

c) en akseptabel alternativ referanseverdi er tilgjengelig og brukere av den kritiske referanseverdien kan bytte til dette alternativet til en svært lav kostnad, noe som skal dokumenteres minst gjennom en skriftlig rapport fra administratoren med nærmere opplysninger om metodene for overgang til en alternativ referanseverdi, og brukernes evne til å bytte til denne referanseverdien samt de kostnadene som er forbundet med dette, eller

d) det ikke er mulig å finne noen egnede alternative bidragsytere, og et opphør av bidrag fra de berørte enhetene under tilsyn ville svekke referanseverdien i et slikt omfang at referanseverdien ville måtte opphøre.

10. Dersom leveringen av en kritisk referanseverdi skal opphøre, skal hver bidragsyter under tilsyn som bidrar til denne referanseverdien, fortsette å levere inndata i et tidsrom som fastsettes av vedkommende myndighet, men som ikke overstiger den lengste tillatte perioden på 24 måneder som fastsatt i nr. 6 annet ledd.
11. Administratoren skal, så snart det er praktisk mulig, underrette den berørte vedkommende myndigheten dersom en bidragsyter ikke oppfyller kravene i nr. 6.
12. Dersom en referanseverdi som er anerkjent som kritisk i samsvar med framgangsmåten fastsatt i artikkel 20 nr. 2, 3, 4 og 5, skal vedkommende myndighet for administratoren ha myndighet til å kreve inndata i samsvar med nr. 5 og nr. 6 bokstav a), b) og c) i denne artikkel bare fra bidragsytere under tilsyn som er lokalisert i dens medlemsstat.

Kapittel 5

Betydningsfulle referanseverdier

Artikkel 24

Betydningsfulle referanseverdier

1. En referanseverdi som ikke oppfyller noen av vilkårene fastsatt i artikkel 20 nr. 1 er betydningsfull når

a) den brukes direkte eller indirekte i en kombinasjon av referanseverdier som en referanse for finansielle instrumenter eller finansielle kontrakter eller for å måle resultatene til investeringsfond som har en samlet gjennomsnittsverdi på minst 50 milliarder euro, eventuelt på grunnlag av alle løpetidene for referanseverdien over et tidsrom på seks måneder, eller

b) det ikke finnes noen, eller det finnes svært få, markedsbaserte alternativer til referanseverdien, og det, dersom referanseverdien ikke lenger leveres, eller leveres på grunnlag av inndata som ikke lenger er fullt ut representative for den underliggende markedsmessige eller økonomiske virkeligheten, eller på grunnlag av upålitelige inndata, vil få betydelig og negativ innvirkning på markedets integritet, den finansielle stabiliteten, forbrukere, realøkonomien eller finansieringen av husholdninger eller foretak i en eller flere medlemsstater.

2. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 49 med sikte på å gjennomgå beregningsmetoden som brukes for å fastsette terskelen nevnt i nr. 1 bokstav a) i denne artikkel i lys av markeds-, pris- og regelverksutviklingen samt av hvor hensiktsmessig det er å klassifisere referanseverdier når den samlede verdien av finansielle instrumenter, finansielle kontrakter eller investeringsfond som viser til referanseverdiene, ligger nær terskelverdien. En slik gjennomgåelse skal finne sted minst annethvert år fra 1. januar 2018.
3. En administrator skal umiddelbart underrette vedkommende myndighet når dens betydningsfulle referanseverdi faller under terskelen nevnt i nr. 1 bokstav a).

Artikkel 25

Unntak fra særlige krav for betydningsfulle referanseverdier

1. En administrator kan velge ikke å anvende artikkel 4 nr. 2, artikkel 4 nr. 7 bokstav c), d) og e), artikkel 11 nr. 3 bokstav b) eller artikkel 15 nr. 2 med hensyn til dens betydningsfulle referanseverdi dersom administratoren anser at anvendelsen av en eller flere av disse bestemmelsene vil være uforholdsmessig i lys av referanseverdiens art eller innvirkning eller administratorens størrelse.
2. Dersom en administrator velger ikke å anvende en eller flere av bestemmelsene nevnt

i nr. 1, skal den umiddelbart underrette vedkommende myndighet og gi den alle relevante opplysninger som bekrefter administratorens vurdering av at anvendelsen av en eller flere av disse bestemmelsene ville være uforholdsmessig i lys av referanseverdienes art eller innvirkning eller administratorens størrelse.

3. En vedkommende myndighet kan beslutte at administratoren av en betydningsfull referanseverdi likevel skal anvende et eller flere av kravene i artikkel 4 nr. 2, artikkel 4 nr. 7 bokstav c), d) og e) , artikkel 11 nr. 3 bokstav b) og artikkel 15 nr. 2 dersom myndigheten anser at det vil være hensiktsmessig i lys av referanseverdienes art eller innvirkning eller administratorens størrelse. I sin vurdering skal vedkommende myndighet på grunnlag av opplysningene fra administratoren ta hensyn til følgende kriterier:
   a) Referanseverdiens sårbarhet for manipulasjon.
   b) Inndataenes art.
   c) Interessekonfliktenes omfang.
   d) Graden av skjønn som utøves av administratoren.
   e) Referanseverdiens innvirkning på markedene.
   f) Referanseverdileveringens art, omfang og kompleksitet.
   g) Referanseverdiens betydning for den finansielle stabiliteten.
   h) Verdien av finansielle instrumenter, finansielle kontrakter eller investeringsfond som viser til referanseverdien.
   i) Administratorens størrelse, organisatoriske form eller struktur.
4. Innen 30 dager etter at den har mottatt en melding fra en administrator i henhold til nr. 2, skal vedkommende myndighet underrette administratoren om sin beslutning om å anvende et tilleggskrav i henhold til nr. 3. Dersom meldingen til vedkommende myndighet gis i forbindelse med en framgangsmåte for godkjenning eller registrering, får fristene fastsatt i artikkel 34 anvendelse.
5. Når den utøver sin tilsynsmyndighet i samsvar med artikkel 41, skal en vedkommende myndighet regelmessig undersøke om vurderingen som den foretar i henhold til nr. 3 i denne artikkel, fortsatt er gyldig.
6. Dersom vedkommende myndighet av rimelige grunner finner at opplysningene som den har mottatt i henhold til nr. 2 i denne artikkel, er ufullstendige eller at det er behov for ytterligere opplysninger, skal fristen på 30 dager nevnt i nr. 4 i denne artikkel få anvendelse bare fra den datoen slike utfyllende opplysninger framlegges av administratoren, med mindre fristene i artikkel 34 får anvendelse i henhold til nr. 4 i denne artikkel.
7. Dersom en administrator av en betydningsfull referanseverdi ikke oppfyller et eller flere av kravene i artikkel 4 nr. 2, artikkel 4 nr. 7 bokstav c), d) og e), artikkel 11 nr. 3 bokstav b) og artikkel 15 nr. 2, skal den offentliggjøre og oppbevare en samsvarserklæring der det tydelig framgår hvorfor det er hensiktsmessig at denne administratoren ikke overholder disse bestemmelsene.
8. ESMA skal utarbeide utkast til tekniske gjennomføringsstandarder for å fastsette en mal for samsvarserklæringen nevnt i nr. 7.

   ESMA skal framlegge utkastene til tekniske reguleringsstandarder nevnt i første ledd for Kommisjonen innen 1. april 2017

   Kommisjonen gis myndighet til å vedta de tekniske gjennomføringsstandardene nevnt i første ledd i samsvar med artikkel 15 i forordning (EU) nr. 1095/2010.
9. ESMA skal utarbeide utkast til tekniske reguleringsstandarder for ytterligere å spesifisere kriteriene nevnt i nr. 3.

   ESMA skal framlegge disse utkastene til tekniske reguleringsstandarder for Kommisjonen innen 1. april 2017.

   Kommisjonen delegeres myndighet til å vedta de tekniske reguleringsstandardene nevnt i første ledd etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 10–14 i forordning (EU) nr. 1095/2010.

Kapittel 6

Ikke-betydningsfulle referanseverdier

Artikkel 26

Ikke-betydningsfulle referanseverdier

1. En administrator kan velge ikke å anvende artikkel 4 nr. 2, artikkel 4 nr. 7 bokstav c), d) og e), artikkel 4 nr. 8, artikkel 5 nr. 2, artikkel 5 nr. 3, artikkel 5 nr. 4, artikkel 6 nr. 1, artikkel 6 nr. 3, artikkel 6 nr. 5, artikkel 7 nr. 2, artikkel 11 nr. 1 bokstav b), artikkel 11 nr. 2 bokstav b) og c) og artikkel 11 nr. 3, artikkel 13 nr. 2, artikkel 14 nr. 2, artikkel 15 nr. 2 og artikkel 16 nr. 2 og 3 på sine ikke-betydningsfulle referanseverdier.
2. En administrator skal umiddelbart underrette vedkommende myndighet når administratorens ikke-betydningsfulle referanseverdi over-

stiger terskelverdien nevnt i artikkel 24 nr. 1 bokstav a). I så fall skal den innen tre måneder oppfylle gjeldende krav til betydningsfulle referanseverdier.

3. Dersom en administrator av en ikke-betydningsfull referanseverdi velger ikke å anvende en eller flere av bestemmelsene nevnt i nr. 1, skal den offentliggjøre og oppbevare en samsvarserklæring der det tydelig framgår hvorfor det er hensiktsmessig at denne administratoren ikke overholder disse bestemmelsene. Administratoren skal framlegge samsvarserklæringen for sin vedkommende myndighet.
4. Den berørte vedkommende myndigheten skal gjennomgå samsvarserklæringen nevnt i nr. 3 i denne artikkel. Vedkommende myndighet kan også be om ytterligere opplysninger fra administratoren om dennes ikke-betydningsfulle referanseverdier i samsvar med artikkel 41, og kan kreve endringer for å sikre at denne forordning overholdes.
5. ESMA skal utarbeide utkast til tekniske gjennomføringsstandarder for å fastsette en mal for samsvarserklæringen nevnt i nr. 3.

   ESMA skal framlegge utkastene til tekniske reguleringsstandarder nevnt i første ledd for Kommisjonen innen 1. april 2017

   Kommisjonen gis myndighet til å vedta de tekniske gjennomføringsstandardene nevnt i første ledd i samsvar med artikkel 15 i forordning (EU) nr. 1095/2010.

Avdeling IV

Gjennomsiktighet og forbrukervern

Artikkel 27

Referanseverdierklæring

1. Innen to uker etter at en administrator oppføres i registeret nevnt i artikkel 36, skal administratoren på en måte som sikrer rettferdig og lett tilgang, offentliggjøre en referanseverdierklæring for hver referanseverdi, eller eventuelt for hver familie av referanseverdier, som kan brukes i Unionen i samsvar med artikkel 29.

   Dersom denne administratoren begynner å levere en ny referanseverdi eller familie av referanseverdier som kan brukes i Unionen i samsvar med artikkel 29, skal administratoren innen to uker og på en måte som sikrer rettferdig og lett tilgang, offentliggjøre en referanseverdierklæring for hver nye referanseverdi eller familie av referanseverdier.

   Administratoren skal gjennomgå og om nødvendig ajourføre referanseverdierklæringen for hver referanseverdi eller familie av referanseverdier dersom opplysningene som skal gis i henhold til denne artikkel, endres, og minst annethvert år.

   Referanseverdierklæringen skal
   a) klart og entydig definere den markedsmessige eller økonomiske virkeligheten som referanseverdien måler, og under hvilke omstendigheter en slik måling kan bli upålitelig,
   b) fastsette tekniske spesifikasjoner som klart og entydig identifiserer de delene av beregningen av referanseverdien der det kan utøves skjønn, kriteriene som gjelder for utøvelsen av slikt skjønn, og stillingen til de personene som kan utøve skjønn, samt hvordan skjønnsutøvelsen deretter kan vurderes,
   c) opplyse om at visse faktorer, herunder eksterne faktorer som ligger utenfor administratorens kontroll, kan kreve at referanseverdien endres eller opphører, og
   d) opplyse om at endringer eller opphør av referanseverdien kan påvirke de finansielle kontraktene og finansielle instrumentene som viser til referanseverdien, eller målingen av investeringsfonds resultater.
2. En referanseverdierklæring skal minst inneholde
   a) definisjoner av alle viktige termer i forbindelse med referanseverdiene,
   b) begrunnelsen for å vedta referanseverdimetoden og framgangsmåtene for gjennomgåelse og godkjenning av metoden,
   c) kriteriene og framgangsmåtene som brukes til å fastsette referanseverdien, herunder en beskrivelse av inndataene, prioriteringen av forskjellige typer inndata, det minste omfanget av data som kreves for å fastsette en referanseverdi, bruken av eventuelle ekstrapoleringsmodeller eller -metoder og eventuelle framgangsmåter for rebalansering av bestanddelene i en referanseverdis indeks,
   d) de kontrollene og reglene som gjelder for administratorens eller bidragsyteres utøvelse av skjønn eller vurderinger, for å sikre konsekvent anvendelse av slikt skjønn eller slike vurderinger,
   e) framgangsmåtene som gjelder for fastsettelse av referanseverdien i stressperioder, eller i perioder der kildene til transak-

sjonsopplysningene kan være utilstrekkelige, unøyaktige eller upålitelige, og mulige begrensninger for referanseverdien i slike perioder,

f) framgangsmåtene for håndtering av feil i inndataene eller i fastsettelsen av referanseverdien, herunder når det kan være påkrevd med en ny fastsettelse av referanseverdien, og

g) opplysninger om mulige begrensninger for referanseverdien, herunder dens bruk i illikvide eller oppsplittede markeder og en mulig konsentrasjon av inndata.

3. ESMA skal utarbeide utkast til tekniske reguleringsstandarder for ytterligere å spesifisere innholdet i en referanseverdierklæring og i hvilke tilfeller det kreves en ajourføring av en slik erklæring.

ESMA skal skille mellom de ulike typene referanseverdier og sektorer som omhandles i denne forordning, og skal ta hensyn til forholdsmessighetsprinsippet.

ESMA skal framlegge disse utkastene til tekniske reguleringsstandarder for Kommisjonen innen 1. april 2017.

Kommisjonen delegeres myndighet til å vedta de tekniske reguleringsstandardene nevnt i første ledd etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 10–14 i forordning (EU) nr. 1095/2010.

Artikkel 28

Endring og opphør av en referanseverdi

1. En administrator skal sammen med referanseverdierklæringen nevnt i artikkel 27 offentliggjøre en framgangsmåte for tiltak som skal treffes av administratoren ved endring eller opphør av en referanseverdi som kan brukes i Unionen i samsvar med artikkel 29 nr. 1. Framgangsmåten kan eventuelt utarbeides for familier av referanseverdier og skal ajourføres og offentliggjøres når det skjer en vesentlig endring.
2. Enheter under tilsyn, bortsett fra en administrator som nevnt i nr. 1, som bruker en referanseverdi, skal utarbeide og vedlikeholde solide skriftlige planer som beskriver de tiltakene de vil treffe dersom en referanseverdi blir vesentlig endret eller opphører. Dersom det er mulig og hensiktsmessig, skal slike planer angi en eller flere alternative referanseverdier som kan brukes som referanse i stedet for referanseverdiene som ikke lenger leveres, og forklare hvorfor disse referanseverdiene vil være egnede alternativer. En enhet under tilsyn skal på anmodning framlegge disse planene og eventuelle ajourføringer for den berørte vedkommende myndigheten, og de skal gjenspeiles i kontraktsforholdet til kunder.

Avdeling V

Bruk av referanseverdier i unionen

Artikkel 29

Bruk av en referanseverdi

1. En enhet under tilsyn kan bruke en referanseverdi eller en kombinasjon av referanseverdier i Unionen dersom referanseverdien leveres av en administrator som er lokalisert i Unionen og oppført i registeret nevnt i artikkel 36, eller er en referanseverdi som er oppført i registeret nevnt i artikkel 36.
2. Når gjenstanden for et prospekt som skal offentliggjøres i henhold til direktiv 2003/71/EF eller direktiv 2009/65/EF er omsettelige verdipapirer eller andre investeringsprodukter som viser til en referanseverdi, skal utstederen, tilbyderen eller personen som søker om opptak til handel på et regulert marked, sikre at prospektet også inneholder nøyaktige og tydelige opplysninger om hvorvidt referanseverdien er levert av en administrator som er oppført i registeret nevnt i artikkel 36 i denne forordning.

Artikkel 30

Likeverdighet

1. For at en referanseverdi eller en kombinasjon av referanseverdier som leveres av en administrator lokalisert i en tredjestat, skal kunne brukes i Unionen i samsvar med artikkel 29 nr. 1, skal referanseverdien og administratoren være oppført i registeret nevnt i artikkel 36. Følgende vilkår skal være oppfylt for opptak i registeret:

a) En beslutning om likeverdighet er vedtatt av Kommisjonen i samsvar med nr. 2 eller 3 i denne artikkel.

b) Administratoren er godkjent eller registrert samt underlagt tilsyn i den berørte tredjestaten.

c) ESMA er underrettet av administratoren om dennes samtykke til at dens faktiske eller framtidige referanseverdier kan brukes av enheter under tilsyn i Unionen, om listen over de referanseverdiene som den

tillater brukt i Unionen, og om vedkommende myndighet som har ansvar for tilsynet med vedkommende i tredjestaten, og

d) samarbeidsavtalene nevnt i nr. 4 i denne artikkel fungerer.

2. Kommisjonen kan vedta en gjennomføringsbeslutning der det fastslås at en tredjestats rettslige rammer og tilsynspraksis sikrer at
   a) administratorer som er godkjent eller registrert i denne tredjestaten, oppfyller bindende krav som er likeverdige med kravene fastsatt i denne forordning, idet det særlig tas hensyn til om en tredjestats rettslige rammer og tilsynspraksis sikrer samsvar med IOSCOs prinsipper for finansielle referanseverdier eller, dersom det er relevant, med IOSCOs prinsipper for PRA-er, og
   b) de bindende kravene er underlagt løpende effektivt tilsyn og effektiv håndheving i den berørte tredjestaten.

   En slik gjennomføringsbeslutning skal vedtas i samsvar med undersøkelsesprosedyren omhandlet i artikkel 50 nr. 2.
3. Alternativt kan Kommisjonen vedta en gjennomføringsbeslutning der det fastslås at
   a) bindende krav i en tredjestat med hensyn til spesifikke administratorer eller spesifikke referanseverdier eller familier av referanseverdier er likeverdige med kravene i denne forordning, idet det særlig tas hensyn til om en tredjestats rettslige rammer og tilsynspraksis sikrer samsvar med IOSCOs prinsipper for finansielle referanseverdier eller, dersom det er relevant, med IOSCOs prinsipper for PRA-er, og
   b) slike spesifikke administratorer eller spesifikke referanseverdier eller familier av referanseverdier er underlagt løpende effektivt tilsyn og effektiv håndheving i vedkommende tredjestat.

   En slik gjennomføringsbeslutning skal vedtas i samsvar med undersøkelsesprosedyren omhandlet i artikkel 50 nr. 2.
4. ESMA skal inngå samarbeidsavtaler med vedkommende myndigheter i tredjestater hvis rettslige rammer og tilsynspraksiser er anerkjent som likeverdige i samsvar med nr. 2 og 3. Avtalene skal minst angi
   a) ordningen for utveksling av opplysninger mellom ESMA og vedkommende myndigheter i de berørte tredjestatene, herunder tilgang til alle relevante opplysninger som ESMA anmoder om med hensyn til administratoren som er godkjent i den berørte tredjestaten,
   b) ordningen for umiddelbar melding til ESMA når en vedkommende myndighet i en tredjestat anser at den administratoren som er godkjent i denne tredjestaten og som den fører tilsyn med, overtrer vilkårene for godkjenningen eller annen nasjonal lovgivning i tredjestaten,
   c) framgangsmåtene for samordning av tilsynsvirksomheten, herunder stedlig tilsyn.
5. ESMA skal utarbeide et utkast til tekniske reguleringsstandarder for å fastsette minstekravet til innhold i samarbeidsavtalene nevnt i nr. 4 for å sikre at vedkommende myndigheter og ESMA kan utøve sin tilsynsmyndighet i henhold til denne forordning.

   ESMA skal framlegge disse utkastene til tekniske reguleringsstandarder for Kommisjonen innen 1. april 2017.

   Kommisjonen delegeres myndighet til å vedta de tekniske reguleringsstandardene nevnt i første ledd etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 10–14 i forordning (EU) nr. 1095/2010.

Artikkel 31

Tilbakekalling av registrering av en administrator lokalisert i en tredjestat

1. ESMA skal tilbakekalle registreringen av en administrator lokalisert i en tredjestat ved å fjerne administratoren fra registeret nevnt i artikkel 36 dersom ESMA har berettigede grunner, basert på dokumentasjon, til å anta at administratoren
   a) opptrer på en måte som klart skader interessene til brukerne av referanseverdiene eller markedenes ordnede virkemåte, eller
   b) har gjort seg skyldig i en alvorlig overtredelse av nasjonal lovgivning i tredjestaten eller andre bestemmelser som den er underlagt i tredjestaten, og som danner grunnlaget for Kommisjonens gjennomføringsbeslutning i samsvar med artikkel 30 nr. 2 eller 3.
2. ESMA skal treffe en beslutning i henhold til nr. 1 bare dersom følgende vilkår er oppfylt:
   a) ESMA har henvist saken til vedkommende myndighet i tredjestaten, og vedkommende myndighet har ikke truffet de hensiktsmessige tiltakene som kreves for å verne investorene og sikre markedenes ordnede virkemåte i Unionen, eller har ikke kunnet vise at den berørte administratoren oppfyller de kravene som får anvendelse på den i tredjestaten, og

b) ESMA har underrettet vedkommende myndighet i tredjestaten om at den har til hensikt å tilbakekalle registreringen av administratoren, minst 30 dager før tilbakekallingen.

3. ESMA skal omgående underrette andre vedkommende myndigheter om ethvert tiltak som treffes i samsvar med nr. 1, og skal offentliggjøre beslutningen på sitt nettsted.

Artikkel 32

Anerkjennelse av en administrator lokalisert i en tredjestat

1. Inntil det treffes en beslutning om likeverdighet i samsvar med artikkel 30 nr. 2 eller 3, kan en referanseverdi levert av en administrator lokalisert i en tredjestat brukes av enheter under tilsyn i Unionen, forutsatt at administratoren innhenter forhåndsanerkjennelse fra vedkommende myndighet i referansemedlemsstaten i samsvar med denne artikkel.
2. En administrator som er lokalisert i en tredjestat og har til hensikt å innhente forhåndsanerkjennelse som nevnt i nr. 1 i denne artikkel, skal oppfylle kravene i denne forordning, unntatt artikkel 11 nr. 4 og artikkel 16, 20, 21 og 23. Administratoren kan oppfylle dette vilkåret ved å anvende IOSCOs prinsipper for finansielle referanseverdier eller eventuelt IOSCOs prinsipper for PRA-er, forutsatt at en slik anvendelse er likeverdig med oppfyllelse av kravene i denne forordning, unntatt artikkel 11 nr. 4 og artikkel 16, 20, 21 og 23.

   For å avgjøre om vilkåret nevnt i første ledd er oppfylt, og for å vurdere om IOSCO prinsipper for finansielle referanseverdier eller eventuelt IOSCOs prinsipper for PRA-er er overholdt, kan vedkommende myndighet i referansemedlemsstaten støtte seg til en vurdering fra en uavhengig ekstern revisor eller, dersom administratoren lokalisert i en tredjestat er underlagt tilsyn, til sertifiseringen fra vedkommende myndighet i tredjestaten der administratoren er lokalisert.

   Dersom og i den grad en administrator kan dokumentere at en referanseverdi som den leverer, er en referanseverdi som bygger på regulerte data, eller en varereferanseverdi som ikke bygger på bidrag fra bidragsytere hvorav flertallet er enheter under tilsyn, skal administratoren ikke være forpliktet til å oppfylle krav som ikke får anvendelse på levering av referanseverdier som bygger på regulerte data, og av varereferanseverdier, som fastsatt i henholdsvis artikkel 17 og artikkel 19 nr. 1.
3. En administrator som er lokalisert i en tredjestat og har til hensikt å innhente forhåndsanerkjennelse som nevnt i nr. 1, skal ha en juridisk representant som er etablert i referansemedlemsstaten. Den juridiske representanten skal være en fysisk eller juridisk person lokalisert i Unionen og skal, etter å ha blitt uttrykkelig utpekt av administratoren lokalisert i en tredjestat, opptre på vegne av denne administratoren overfor myndighetene og enhver annen person i Unionen med hensyn til administratorens forpliktelser i henhold til denne forordning. Den juridiske representanten skal utøve tilsynsfunksjonen knyttet til administratorens levering av referanseverdier i henhold til denne forordning, sammen med administratoren, og skal i den forbindelse være ansvarlig overfor vedkommende myndighet i referansemedlemsstaten.
4. Referansemedlemsstaten for en administrator lokalisert i en tredjestat skal bestemmes på følgende måte:
   a) Dersom en administrator er en del av et konsern som omfatter en enhet under tilsyn som er lokalisert i Unionen, skal referansemedlemstaten være den medlemsstaten der denne enheten er lokalisert. En slik enhet under tilsyn skal utpekes som juridisk representant for formålene i nr. 3.
   b) Dersom bokstav a) ikke får anvendelse, og dersom en administrator er en del av et konsern som omfatter flere enheter under tilsyn som er lokalisert i Unionen, skal referansemedlemstaten være den medlemsstaten der det høyeste antallet enheter under tilsyn er lokalisert, eller, dersom antall enheter under tilsyn er likt i medlemsstatene, skal referansemedlemsstaten være den medlemsstaten der verdien av finansielle instrumenter, finansielle kontrakter eller investeringsfond som viser til referanseverdien, er høyest. En av de enhetene under tilsyn som er lokalisert i referansemedlemsstaten som bestemmes i henhold til denne bokstav, skal utpekes som juridisk representant for formålene i nr. 3.
   c) Dersom verken bokstav a) eller b) i dette nummer får anvendelse, og dersom en eller flere referanseverdier som administratoren leverer, brukes som referanse for finansielle instrumenter som er opptatt til handel på en handelsplass som definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 24 i direktiv 2014/65/EU i en

eller flere medlemsstater, skal referansemedlemsstaten være den medlemsstaten der det finansielle instrumentet som viser til noen av disse referanseverdiene, ble opptatt til handel eller handles på en handelsplass for første gang, og fortsatt handles. Dersom de relevante finansielle instrumentene ble opptatt til handel eller handles for første gang samtidig på handelsplasser i ulike medlemsstater, og fortsatt handles, skal referansemedlemsstaten være den medlemsstaten der verdien av finansielle instrumenter, finansielle kontrakter eller investeringsfond som viser til referanseverdien, er høyest.

d) Dersom bokstav a), b) og c) ikke får anvendelse, og dersom en eller flere referanseverdier som administratoren leverer, brukes av enheter under tilsyn i flere medlemsstater, skal referansemedlemsstaten være den medlemsstaten der det høyeste antallet slike enheter under tilsyn er lokalisert, eller, dersom antall enheter under tilsyn er likt i medlemsstatene, skal referansemedlemsstaten være den medlemsstaten der verdien av finansielle instrumenter, finansielle kontrakter eller investeringsfond som viser til referanseverdien, er høyest.

e) Dersom bokstav a), b), c) og d) ikke får anvendelse, og dersom administratoren inngår en avtale med en enhet under tilsyn, der den gir sitt samtykke til bruken av den referanseverdien som den leverer, skal referansemedlemsstaten være den medlemsstaten der denne enheten under tilsyn er lokalisert.

5. En administrator som er lokalisert i en tredjestat og har til hensikt å innhente forhåndsanerkjennelse som nevnt i nr. 1, skal søke om anerkjennelse hos vedkommende myndighet i referansemedlemsstaten. Administratoren som inngir søknad, skal framlegge alle opplysninger som er nødvendige for at vedkommende myndighet skal kunne fastslå at administratoren på tidspunktet for anerkjennelsen har truffet alle nødvendige tiltak for å oppfylle kravene i nr. 2, og skal framlegge listen over dens faktiske eller framtidige referanseverdier som kan brukes i Unionen, og eventuelt angi hvilken vedkommende myndighet som har ansvar for tilsynet med den i tredjestaten.

Innen 90 virkedager etter at søknaden nevnt i første ledd i dette nummer er mottatt, skal vedkommende myndighet kontrollere at vilkårene fastsatt i nr. 2, 3 og 4 er oppfylt.

Dersom vedkommende myndighet anser at vilkårene fastsatt i nr. 2, 3 og 4 ikke er oppfylt, skal den avslå søknaden om anerkjennelse og gi en begrunnelse for avslaget. Videre skal det ikke gis anerkjennelse med mindre følgende tilleggsvilkår er oppfylt:

a) Dersom en administrator lokalisert i en tredjestat er underlagt tilsyn, skal det finnes en hensiktsmessig samarbeidsavtale mellom vedkommende myndighet i referansemedlemsstaten og vedkommende myndighet i den tredjestaten der administratoren er lokalisert, i samsvar med de tekniske reguleringsstandardene som vedtas i henhold til artikkel 30 nr. 5, for å sikre en effektiv utveksling av opplysninger som gjør det mulig for vedkommende myndighet å utføre sine oppgaver i samsvar med denne forordning.

b) Vedkommende myndighets effektive utøvelse av sine tilsynsfunksjoner i henhold til denne forordning hindres verken av lover eller forskrifter i tredjestaten der administratoren er lokalisert, eller, dersom det er relevant, av begrensninger i den tilsyns- og undersøkelsesmyndigheten denne tredjestatens tilsynsmyndigheter har.

6. Dersom vedkommende myndighet i referansemedlemsstaten anser at en administrator lokalisert i en tredjestat leverer en referanseverdi som oppfyller vilkårene for en betydningsfull eller ikke-betydningsfull referanseverdi, som fastsatt i henholdsvis artikkel 24 og artikkel 26, skal den uten unødig opphold underrette ESMA om dette. Den skal underbygge denne vurderingen med de opplysningene som administratoren har gitt i den relevante søknaden om anerkjennelse.

Senest én måned etter å ha mottatt underretningen nevnt i første ledd skal ESMA gi vedkommende myndighet råd om den berørte typen referanseverdi og de kravene som gjelder for leveringen av den i henhold til artikkel 24, 25 og 26. Rådgivningen kan særlig dreie seg om hvorvidt ESMA anser at vilkårene for en slik type er oppfylt på grunnlag av de opplysningene som administratoren har gitt i søknaden om anerkjennelse.

Fristen nevnt i nr. 5 skal utsettes fra datoen da ESMA mottar underretningen, til ESMA gir råd i samsvar med dette nummer.

Dersom vedkommende myndighet i referansemedlemsstaten foreslår at anerkjennelse skal gis i strid med ESMAs råd som nevnt i annet ledd, skal den underrette ESMA og gi sin

begrunnelse for dette. ESMA skal offentliggjøre det faktum at en vedkommende myndighet ikke følger eller har til hensikt å følge dens råd. ESMA kan også fra tilfelle til tilfelle beslutte å offentliggjøre begrunnelsen som vedkommende myndighet har gitt for ikke å følge rådet. Den berørte vedkommende myndigheten skal motta forhåndsvarsel om slik offentliggjøring,

7. Vedkommende myndighet i referansemedlemsstaten skal innen fem virkedager underrette ESMA om alle beslutninger om å anerkjenne en administrator lokalisert i en tredjestat, sammen med listen over referanseverdiene som leveres av administratoren og kan brukes i Unionen, og angi, dersom det er relevant, vedkommende myndighet som har ansvar for tilsynet med vedkommende i tredjestaten.
8. Vedkommende myndighet i referansemedlemsstaten skal midlertidig oppheve eller eventuelt tilbakekalle anerkjennelsen som er gitt i samsvar med nr. 5, dersom den har berettigede grunner, basert på dokumentasjon, til å anta at administratoren opptrer på en måte som klart skader interessene til brukerne av dens referanseverdier eller markedenes ordnede virkemåte, eller at administratoren har gjort seg skyldig i en alvorlig overtredelse av de relevante kravene i denne forordning, eller at administratoren har fått anerkjennelsen på grunnlag av uriktige opplysninger eller andre uregelmessigheter.
9. ESMA kan utarbeide utkast til tekniske reguleringsstandarder for å fastsette formen på og innholdet i søknaden omhandlet i nr. 5, og særlig presentasjonen av opplysningene som kreves i nr. 6.

   Dersom slike utkast til tekniske reguleringsstandarder utarbeides, skal ESMA framlegge dem for Kommisjonen.

   Kommisjonen gis myndighet til å vedta de tekniske reguleringsstandardene nevnt i første ledd etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 10–14 i forordning (EU) nr. 1095/2010.

Artikkel 33

Godkjenning av referanseverdier fra en tredjestat

1. En administrator som er lokalisert i Unionen og er godkjent eller registrert i samsvar med artikkel 34, eller en annen enhet under tilsyn som er lokalisert i Unionen og har en klar og veldefinert rolle innenfor en tredjestatsadministrators ramme for kontroll eller ansvarlighet, og som er i stand til effektivt å overvåke leveringen av en referanseverdi, kan inngi søknad til den berørte vedkommende myndigheten om å få godkjenne en referanseverdi eller familie av referanseverdier som leveres i en tredjestat, med sikte på bruk i Unionen, forutsatt at alle følgende vilkår er oppfylt:
   a) Den godkjennende administratoren eller andre enheten under tilsyn har kontrollert og kan løpende dokumentere overfor sin vedkommende myndighet at leveringen av referanseverdien eller familien av referanseverdier som skal godkjennes, på obligatorisk eller frivillig grunnlag oppfyller krav som er minst like strenge som kravene i denne forordning.
   b) Den godkjennende administratoren eller andre enheten under tilsyn har den nødvendige sakkunnskap for effektivt å overvåke leveringen av en referanseverdi i en tredjestat og for å styre de tilknyttede risikoene.
   c) Det er en objektiv grunn til å levere referanseverdien eller familien av referanseverdier i en tredjestat og til å godkjenne den berørte referanseverdien eller familien av referanseverdier for bruk i Unionen.

   Ved anvendelsen av bokstav a) kan vedkommende myndighet, når den vurderer om leveringen av referanseverdien eller familien av referanseverdier som skal godkjennes, oppfyller krav som er minst like strenge som kravene i denne forordning, ta hensyn til om det forhold at leveringen av referanseverdien eller familien av referanseverdier overholder IOSCOs prinsipper for finansielle referanseverdier eller eventuelt IOSCOs prinsipper for PRA-er, vil være likeverdig med oppfyllelse av kravene i denne forordning.
2. En administrator eller annen enhet under tilsyn som søker om godkjenning som nevnt i nr. 1, skal framlegge alle opplysninger som er nødvendige for at vedkommende myndighet skal kunne fastslå at alle vilkårene omhandlet i nevnte nummer er oppfylt på søknadstidspunktet.
3. Innen 90 virkedager etter at den mottar søknaden om godkjenning nevnt i nr. 1, skal den berørte vedkommende myndigheten behandle søknaden og treffe en beslutning om å godkjenne eller avslå den. Vedkommende myndighet skal underrette ESMA om en godkjent referanseverdi eller en godkjent familie av referanseverdier.
4. En godkjent referanseverdi eller en godkjent familie av referanseverdier skal anses å være en referanseverdi eller en familie av referanse-

verdier som leveres av den godkjennende administratoren eller en annen enhet under tilsyn. Den godkjennende administratoren eller den andre enheten under tilsyn skal ikke anvende godkjenningen med sikte på å omgå kravene i denne forordning.

5. En administrator eller en annen enhet under tilsyn som har godkjent en referanseverdi eller en familie av referanseverdier som leveres i en tredjestat, skal ha det hele og fulle ansvar for en slik referanseverdi eller familie av referanseverdier og for oppfyllelsen av forpliktelsene i henhold til denne forordning.
6. Dersom vedkommende myndighet for den godkjennende administratoren eller andre enheten under tilsyn har berettigede grunner til å anta at vilkårene i nr. 1 i denne artikkel ikke lenger er oppfylt, skal den ha myndighet til å kreve at den godkjennende administratoren eller andre enheten under tilsyn opphever godkjenningen, og skal underrette ESMA om dette. Artikkel 28 får anvendelse dersom godkjenningen oppheves.
7. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 49 om tiltak for å fastsette på hvilke vilkår de berørte vedkommende myndighetene kan vurdere om det finnes en objektiv grunn til å levere en referanseverdi eller familie av referanseverdier i en tredjestat og til å godkjenne den for bruk i Unionen. Kommisjonen skal ta hensyn til faktorer som særtrekkene ved den underliggende markedsmessige eller økonomiske virkeligheten som referanseverdien skal måle, behovet for at referanseverdien leveres nær en slik markedsmessig eller økonomisk virkelighet, behovet for at referanseverdien leveres nær bidragsyterne, den faktiske tilgangen til inndata på grunn av forskjellige tidssoner, og spesifikke kvalifikasjoner som kreves i forbindelse med leveringen av referanseverdien.

Avdeling VI

Godkjenning og registrering av samt tilsyn med administratorer

Kapittel 1

Godkjenning og registrering

Artikkel 34

Godkjenning og registrering av en administrator

1. En fysisk eller juridisk person som er lokalisert i Unionen og har til hensikt å opptre som administrator, skal inngi søknad til vedkommende myndighet som er utpekt i henhold til artikkel 40, i medlemsstaten der vedkommende er lokalisert, med sikte på
   a) godkjenning dersom vedkommende leverer eller har til hensikt å levere indekser som brukes eller er beregnet på bruk som referanseverdier i henhold til denne forordning,
   b) registrering dersom vedkommende er en enhet under tilsyn, bortsett fra en administrator, som leverer eller har til hensikt å levere indekser som brukes eller er beregnet på bruk som referanseverdier i henhold til denne forordning, forutsatt at leveringen av en referanseverdi ikke hindres av det sektorspesifikke regelverket som får anvendelse på enheten under tilsyn, og at ingen av de leverte indeksene kan anses som en kritisk referanseverdi, eller
   c) registrering dersom vedkommende leverer eller har til hensikt å levere bare indekser som kan anses som ikke-betydningsfulle referanseverdier.
2. En godkjent eller registrert administrator skal til enhver tid oppfylle vilkårene som er fastsatt i denne forordning, og skal underrette vedkommende myndighet om eventuelle vesentlige endringer i denne forbindelse.
3. Søknaden nevnt i nr. 1 skal inngis innen 30 virkedager etter inngåelsen av enhver avtale med en enhet under tilsyn om å bruke en indeks levert av søkeren som referanse for et finansielt instrument eller en finansiell kontrakt eller for å måle et investeringsfonds resultater.
4. Søkeren skal framlegge alle opplysninger som er nødvendige for at vedkommende myndighet skal kunne fastslå at søkeren på tidspunktet for godkjenningen eller registreringen har truffet alle nødvendige tiltak for å oppfylle kravene fastsatt i denne forordning.
5. Innen 15 virkedager etter at søknaden er mottatt, skal den berørte vedkommende myndigheten vurdere om søknaden er fullstendig, og underrette søkeren om resultatet av vurderingen. Dersom søknaden er ufullstendig, skal søkeren framlegge tilleggsopplysninger som kreves av den berørte vedkommende myndigheten. Fristen nevnt i dette nummer får anvendelse fra den datoen søkeren framlegger slike tilleggsopplysninger.
6. Den berørte vedkommende myndigheten skal
   a) innen fire måneder etter at en fullstendig søknad er mottatt, behandle søknaden om godkjenning og treffe en beslutning om å

godkjenne eller avslå å godkjenne søkeren,

b) innen 45 virkedager etter at en fullstendig søknad er mottatt, behandle søknaden om registrering og treffe en beslutning om å registrere eller avslå å registrere søkeren.

Innen fem virkedager etter at den har truffet en beslutning som nevnt i første ledd, skal vedkommende myndighet underrette søkeren. Dersom vedkommende myndighet avslår å godkjenne eller registrere søkeren, skal den begrunne sin beslutning.

7. Vedkommende myndighet skal underrette ESMA om enhver beslutning om å godkjenne eller registrere en søker, innen fem virkedager etter datoen for beslutningen.
8. ESMA skal utarbeide utkast til tekniske reguleringsstandarder for ytterligere å spesifisere hvilke opplysninger som skal gis i søknaden om godkjenning og i søknaden om registrering, idet det tas hensyn til at godkjenning og registrering er forskjellige prosesser, der godkjenning krever en mer omfattende vurdering av administratorens søknad, forholdsmessighetsprinsippet, arten av de enhetene under tilsyn som søker om registrering i henhold til nr. 1 bokstav b), og søkernes og vedkommende myndigheters kostnader.

ESMA skal framlegge disse utkastene til tekniske reguleringsstandarder for Kommisjonen innen 1. april 2017.

Kommisjonen delegeres myndighet til å vedta de tekniske reguleringsstandardene nevnt i første ledd etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 10–14 i forordning (EU) nr. 1095/2010.

Artikkel 35

Tilbakekalling eller midlertidig oppheving av godkjenning eller registrering

1. En vedkommende myndighet kan tilbakekalle eller midlertidig oppheve en administrators godkjenning eller registrering dersom administratoren
   a) gir uttrykkelig avkall på godkjenningen eller registreringen eller ikke har levert noen referanseverdi de siste tolv månedene,
   b) har fått godkjenningen eller registreringen eller har godkjent en referanseverdi ved hjelp av uriktige opplysninger eller andre uregelmessigheter,
   c) ikke lenger oppfyller vilkårene som gjaldt for godkjenningen eller registreringen, eller
   d) har gjort seg skyldig i alvorlige eller gjentatte overtredelser av bestemmelsene i denne forordning.
2. Vedkommende myndighet skal underrette ESMA om sin beslutning innen fem virkedager etter at beslutningen treffes.

   ESMA skal umiddelbart oppdatere registeret omhandlet i artikkel 36.
3. Etter at den har truffet en beslutning om midlertidig å oppheve godkjenningen eller registreringen av en administrator, og dersom referanseverdiens opphør ville føre til en force majeure-hendelse eller hindre oppfyllelsen av eller på annen måte overtre vilkårene for en finansiell kontrakt eller et finansielt instrument eller reglene for et investeringsfond, som viser til denne referanseverdien, som angitt i den delegerte rettsakten vedtatt i henhold til artikkel 51 nr. 6, kan leveringen av den berørte referanseverdien tillates av den berørte vedkommende myndigheten i den medlemsstaten der administratoren er lokalisert, inntil beslutningen om midlertidig oppheving er tilbakekalt. I dette tidsrommet skal enheter under tilsyn kunne bruke en slik referanseverdi bare for finansielle kontrakter, finansielle instrumenter og investeringsfond som allerede viser til referanseverdien.
4. Etter vedtakelsen av en beslutning om å tilbakekalle godkjenningen eller registreringen av en administrator, får artikkel 28 nr. 2 anvendelse.

Artikkel 36

Register over administratorer og referanseverdier

1. ESMA skal opprette og føre et offentlig register som inneholder følgende opplysninger:
   a) Identiteten til administratorer som er godkjent eller registrert i henhold til artikkel 34, og til vedkommende myndigheter som har ansvar for å føre tilsyn med dem.
   b) Identiteten til administratorer som oppfyller vilkårene i artikkel 30 nr. 1, listen over referanseverdier nevnt i artikkel 30 nr. 1 bokstav c) og identiteten til vedkommende myndigheter i tredjestaten som har ansvar for tilsynet.
   c) Identiteten til administratorer som er godkjent i samsvar med artikkel 32, listen over referanseverdier nevnt i artikkel 32 nr. 7 og eventuelt identiteten til vedkommende myndigheter i tredjestaten som har ansvar for tilsynet.

d) Referanseverdiene som er godkjent etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 33, identiteten til deres administratorer og identiteten til de godkjennende administratorene eller godkjennende enhetene under tilsyn.

2. Registeret nevnt i nr. 1 skal være offentlig tilgjengelig på ESMAs nettsted og skal ved behov oppdateres umiddelbart.

Kapittel 2

Tilsynssamarbeid

Artikkel 37

Delegering av oppgaver mellom vedkommende myndigheter

1. I samsvar med artikkel 28 i forordning (EU) nr. 1095/2010 kan en vedkommende myndighet delegere sine oppgaver i henhold til denne forordning til vedkommende myndighet i en annen medlemsstat med dennes forhåndssamtykke.

   Vedkommende myndigheter skal underrette ESMA om en eventuell foreslått delegering 60 dager før delegeringen trer i kraft.
2. En vedkommende myndighet kan delegere noen av sine oppgaver i henhold til denne forordning til ESMA, forutsatt at ESMA samtykker.
3. ESMA skal underrette medlemsstatene om en planlagt delegering innen sju dager. ESMA skal offentliggjøre opplysninger om en avtalt delegering innen fem virkedager etter underretningen.

Artikkel 38

Utlevering av opplysninger fra en annen medlemsstat

En vedkommende myndighet kan gi videre opplysninger den har mottatt fra en annen vedkommende myndighet bare dersom

a) den har innhentet skriftlig samtykke fra vedkommende myndighet og opplysningene gis videre bare for de formålene vedkommende myndighet ga sitt samtykke til, eller
b) dette er nødvendig i forbindelse med rettergang.

Artikkel 39

Samarbeid om stedlig tilsyn og gransking

1. En vedkommende myndighet kan anmode en annen vedkommende myndighet om bistand ved stedlige tilsyn eller gransking. Vedkommende myndighet som mottar anmodningen, skal samarbeide i den grad det er mulig og hensiktsmessig.
2. En vedkommende myndighet som framsetter en anmodning som nevnt i nr. 1, skal underrette ESMA om dette. Ved en gransking eller tilsyn med virkninger på tvers av landegrensene kan vedkommende myndigheter anmode ESMA om å samordne det stedlige tilsynet eller granskingen.
3. Dersom en vedkommende myndighet får en anmodning fra en annen vedkommende myndighet om å foreta stedlig tilsyn eller en gransking, kan den
   a) selv foreta det stedlige tilsynet eller granskingen,
   b) la vedkommende myndighet som fremmet anmodningen, delta i det stedlige tilsynet eller granskingen,
   c) utpeke revisorer eller sakkyndige til å støtte eller foreta det stedlige tilsynet eller granskingen.

Kapittel 3

Vedkommende myndigheters rolle

Artikkel 40

Vedkommende myndigheter

1. For administratorer og enheter under tilsyn skal hver medlemsstat utpeke den berørte vedkommende myndigheten som skal ha ansvar for å utføre oppgavene i henhold til denne forordning, og skal underrette Kommisjonen og ESMA om dette.
2. Dersom en medlemsstat utpeker flere vedkommende myndigheter, skal den tydelig fastsette deres respektive roller og utpeke en enkelt myndighet som skal ha ansvar for å samordne samarbeidet og utvekslingen av opplysninger med Kommisjonen, ESMA og vedkommende myndigheter i andre medlemsstater.
3. ESMA skal på sitt nettsted offentliggjøre en liste over de vedkommende myndighetene som er utpekt i samsvar med nr. 1 og 2.

Artikkel 41

Vedkommende myndigheters myndighet

1. For å kunne utføre sine oppgaver i henhold til denne forordning skal vedkommende myndigheter, i samsvar med nasjonal rett, minst ha tilsyns- og undersøkelsesmyndighet til følgende:

a) Få tilgang til alle dokumenter og opplysninger i enhver form samt motta eller ta kopi av dem.
b) Kreve eller be om opplysninger fra enhver person som er involvert i levering av og bidrag til en referanseverdi, herunder enhver tjenesteyter som funksjoner, tjenester eller virksomhet knyttet til leveringen av en referanseverdi er utkontraktert til i henhold til artikkel 10, og deres fullmaktsgivere, og om nødvendig innkalle og høre en slik person med sikte på å innhente opplysninger.
c) Når det gjelder varereferanseverdier, anmode om opplysninger fra bidragsytere på tilknyttede spotmarkeder, eventuelt i henhold til standardiserte formater, og rapporter om transaksjoner samt direkte tilgang til markedsaktørenes handelssystemer.
d) Foreta stedlige tilsyn eller gransking på andre steder enn i fysiske personers private boliger.
e) Få adgang til lokalene til juridiske personer, med forbehold for forordning (EU) nr. 596/2014, for å beslaglegge dokumenter og data i enhver form dersom det er en rimelig grunn til mistanke om at dokumenter og andre data knyttet til gjenstanden for tilsynet eller granskingen, kan være relevante for å bevise en overtredelse av denne forordning. Dersom det er behov for forhåndstillatelse fra en rettsmyndighet i den berørte medlemsstat i henhold til nasjonal rett, skal slik tilsyns- og undersøkelsesmyndighet utøves først etter at slik forhåndstillatelse er innhentet.
f) Kreve utlevert eksisterende opptak av telefonsamtaler, elektronisk kommunikasjon eller andre opplysninger om datatrafikk som oppbevares av enheter under tilsyn.
g) Anmode om frysing eller beslaglegging av eiendeler.
h) Kreve midlertidig opphør av enhver praksis som vedkommende myndighet mener er i strid med bestemmelsene i denne forordning.
i) Nedlegge et midlertidig forbud mot utøvelse av virksomhet.
j) Treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at allmennheten blir riktig informert om leveringen av en referanseverdi, herunder ved å kreve at den berørte administratoren eller en person som har offentliggjort eller formidlet referanseverdien, skal offentliggjøre en rettelse av tidligere bidrag til eller tall i forbindelse med referanseverdien.

2. Vedkommende myndigheter skal utøve sine funksjoner og sin myndighet omhandlet i nr. 1 i denne artikkel samt sin myndighet til å ilegge sanksjoner omhandlet i artikkel 42, i samsvar med sine nasjonale rettslige rammer på en av følgende måter:
   a) Direkte.
   b) I samarbeid med andre myndigheter eller markedsaktører.
   c) På eget ansvar ved delegering til slike myndigheter eller markedsaktører.
   d) Etter søknad til vedkommende rettsmyndigheter.

   For å kunne utøve slik myndighet skal vedkommende myndigheter ha innført egnede og virkningsfulle garantier med hensyn til retten til forsvar og grunnleggende rettigheter.
3. Medlemsstatene skal påse at hensiktsmessige tiltak er iverksatt for å sikre at vedkommende myndigheter har all den tilsyns- og undersøkelsesmyndighet de trenger for å utføre sine oppgaver.
4. En administrator eller en annen enhet under tilsyn som gjør opplysninger tilgjengelig for vedkommende myndighet i samsvar med nr. 1, skal ikke anses å ha brutt en eventuell taushetsplikt i henhold til avtale eller i henhold til lov eller forskrift.

Artikkel 42

Administrative sanksjoner og andre administrative tiltak

1. Uten at det berører vedkommende myndigheters tilsynsmyndighet i samsvar med artikkel 41 og medlemsstatenes rett til å fastsette og ilegge strafferettslige sanksjoner, skal medlemsstatene i samsvar med nasjonal rett sikre at vedkommende myndigheter har myndighet til å ilegge hensiktsmessige administrative sanksjoner og andre administrative tiltak i det minste ved følgende overtredelser:
   a) Eventuelle overtredelser av artikkel 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 og 34 når de får anvendelse.
   b) Manglende samarbeid eller oppfyllelse av forpliktelser i forbindelse med en gransking eller en kontroll eller anmodning som omfattes av artikkel 41.

   Disse administrative sanksjonene og andre administrative tiltak skal være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende.

2. Ved en overtredelse som nevnt i nr. 1 skal medlemsstatene i samsvar med nasjonal rett gi vedkommende myndigheter myndighet til å ilegge minst følgende administrative sanksjoner og andre administrative tiltak:
   a) Et pålegg der det kreves at administratoren eller enheten under tilsyn som er ansvarlig for overtredelsen, sørger for at atferden opphører og ikke gjentas.
   b) Inndragning av den fortjenesten som er oppnådd, eller det tapet som er unngått som følge av overtredelsen, i den grad dette kan fastslås.
   c) En offentlig advarsel med opplysning om administratoren eller enheten under tilsyn som er ansvarlig for overtredelsen, og overtredelsens art.
   d) Tilbakekalling eller midlertidig oppheving av en administrators godkjenning eller registrering.
   e) Et midlertidig forbud som forbyr enhver juridisk person som holdes ansvarlig for en slik overtredelse, å utøve ledelsesfunksjoner hos administratorer eller bidragsytere under tilsyn.
   f) Administrative overtredelsesgebyrer med et maksimumsbeløp på minst tre ganger beløpet av den fortjenesten som er oppnådd, eller det tapet som er unngått som følge av overtredelsen, i den grad dette kan fastslås.
   g) For fysiske personer, administrative overtredelsesgebyrer med et maksimumsbeløp på minst
      i) 500 000 euro for overtredelse av artikkel 4, 5, 6, 7, 8, 9 og 10, artikkel 11 nr. 1 bokstav a), b), c) og e), artikkel 11 nr. 2 og 3 og artikkel 12, 13,14, 15, 16, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 og 34, eller, i medlemsstater som ikke har euro som sin offisielle valuta, den tilsvarende verdien i nasjonal valuta per 30. juni 2016, eller
      ii) 100 000 euro for overtredelse av artikkel 11 nr. 1 bokstav d) eller artikkel 11 nr. 4, eller, i medlemsstater som ikke har euro som offisiell valuta, den tilsvarende verdien i nasjonal valuta per 30. juni 2016.
   h) For juridiske personer, administrative overtredelsesgebyrer med et maksimumsbeløp på minst
      i) når det gjelder overtredelser av artikkel 4, 5, 6, 7, 8, 9 og 10, artikkel 11 nr. 1 bokstav a), b), c) og e), artikkel 11 nr. 2 og 3 og artikkel 12, 13,14, 15, 16, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 og 34, enten 1 000 000 euro eller, i medlemsstater som ikke har euro som sin offisielle valuta, den tilsvarende verdien i nasjonal valuta per 30. juni 2016, eller 10 % av samlet årsomsetning i henhold til siste tilgjengelige regnskap godkjent av ledelsesorganet, idet det høyeste velges, eller
      ii) når det gjelder overtredelser av artikkel 11 nr. 1 bokstav d) eller artikkel 11 nr. 4, enten 250 000 euro eller, i medlemsstater som ikke har euro som sin offisielle valuta, den tilsvarende verdien i nasjonal valuta per 30. juni 2016, eller 2 % av samlet årsomsetning i henhold til siste tilgjengelige regnskap godkjent av ledelsesorganet, idet det høyeste velges.

   Ved anvendelsen av bokstav h) i) og ii) skal relevant samlet omsetning, dersom den juridiske personen er et morforetak eller et datterforetak av et morforetak som skal utarbeide konsernregnskaper i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/34/EU[26], være samlet årsomsetning eller tilsvarende type inntekt i samsvar med rådsdirektiv 86/635/EØF[27] for banker og rådsdirektiv 91/674/EØF[28] for forsikringsselskaper, i henhold til siste tilgjengelige konsernregnskap godkjent av ledelsesorganet i det overordnede morforetaket, eller, dersom personen er en sammenslutning, 10 % av medlemmenes samlede omsetning.
3. Medlemsstatene skal innen 1. januar 2018 underrette Kommisjonen og ESMA om reglene omhandlet i nr. 1 og 2.

   Medlemsstatene kan beslutte ikke å fastsette regler for administrative sanksjoner som angis i første ledd, dersom overtredelsene nevnt i samme ledd allerede er omfattet av strafferettslige sanksjoner i henhold til nasjonal rett. I så fall skal medlemsstatene underrette Kommisjonen og ESMA om de relevante strafferettsbestemmelsene samtidig med underretningen nevnt i første ledd i dette nummer.

---

[26] Europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/34/EU av 26. juni 2013 om årsregnskaper, konsernregnskaper og tilhørende rapporter for visse typer foretak, om endring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/43/EF og om oppheving av rådsdirektiv 78/660/EØF og 83/349/EØF (EUT L 182 av 29.6.2013, s. 19).

[27] Rådsdirektiv 86/635/EØF av 8. desember 1986 om bankers og andre finansinstitusjoners årsregnskaper og konsoliderte regnskaper (EFT L 372 av 31.12.1986, s. 1).

[28] Rådsdirektiv 91/674/EØF av 19. desember 1991 om forsikringsforetaks årsregnskaper og konsoliderte regnskaper (EFT L 374 av 31.12.1991, s. 7).

De skal straks underrette Kommisjonen og ESMA om eventuelle senere endringer av dem.

4. Medlemsstatene kan fastsette at vedkommende myndigheter i henhold til nasjonal rett skal ha ytterligere myndighet til å ilegge sanksjoner i tillegg til myndighet nevnt i nr. 1, og kan fastsette strengere sanksjoner enn dem som er angitt i nr. 2.

Artikkel 43

Utøvelse av tilsyns- og sanksjonsmyndighet

1. Medlemsstatene skal, når de bestemmer typen av og nivået på administrative sanksjoner eller andre administrative tiltak, sikre at vedkommende myndigheter tar hensyn til alle relevante omstendigheter, herunder eventuelt
   a) overtredelsens grovhet og varighet,
   b) hvor kritisk referanseverdien er for den finansielle stabiliteten og realøkonomien,
   c) graden av ansvar hos personen som er ansvarlig for overtredelsen,
   d) den finansielle styrken til personen som er ansvarlig for overtredelsen, slik den framgår særlig av den ansvarlige juridiske personens samlede årsomsetning eller av den ansvarlige fysiske personens årsinntekt,
   e) oppnådd fortjeneste eller unngått tap for den ansvarlige personen, når det er mulig å fastsette disse beløpene,
   f) den ansvarlige personens vilje til å samarbeide med vedkommende myndighet, uten at det berører behovet for å sikre tilbakebetaling av denne personens oppnådde fortjeneste eller unngåtte tap,
   g) tidligere overtredelser begått av den berørte personen,
   h) tiltak som en ansvarlig person har truffet etter overtredelsen for å hindre gjentakelse av overtredelsen.
2. Ved utøvelsen av sin myndighet til å ilegge administrative sanksjoner og andre administrative tiltak i henhold til artikkel 42 skal vedkommende myndigheter samarbeide nært for å sikre at deres tilsyns- og undersøkelsesmyndighet og de administrative sanksjonene og andre administrative tiltak gir ønskede resultater i henhold til denne forordning. De skal også samordne sine tiltak for å unngå dobbeltarbeid og overlapping når de utøver sin tilsyns- og undersøkelsesmyndighet og ilegger administrative sanksjoner, herunder overtredelsesgebyrer, og andre administrative tiltak i forbindelse med tverrnasjonale saker.

Artikkel 44

Samarbeidsplikt

1. Dersom medlemsstatene i samsvar med nr. 42 har valgt å fastsette strafferettslige sanksjoner for overtredelser av bestemmelsene omhandlet i nevnte artikkel, skal de sikre at det er truffet egnede tiltak slik at vedkommende myndigheter har all nødvendig myndighet til å ta kontakt med rettsmyndigheter innenfor sin jurisdiksjon for å få særskilte opplysninger om etterforskning eller straffesaker som er innledet ved mulige overtredelser av denne forordning. Disse vedkommende myndighetene skal framlegge nevnte opplysninger for andre vedkommende myndigheter og ESMA slik at de kan oppfylle sin forpliktelse til å samarbeide med hverandre og med ESMA ved anvendelsen av denne forordning.
2. Vedkommende myndigheter skal bistå vedkommende myndigheter i andre medlemsstater. De skal særlig utveksle opplysninger og samarbeide om undersøkelser eller tilsyn. Vedkommende myndigheter kan også samarbeide med vedkommende myndigheter i andre medlemsstater for å lette inndrivelsen av overtredelsesgebyrer.

Artikkel 45

Offentliggjøring av vedtak

1. Med forbehold for nr. 2 skal en vedkommende myndighet på sitt offisielle nettsted offentliggjøre alle vedtak om ileggelse av en administrativ sanksjon eller et annet administrativt tiltak for overtredelse av denne forordning, umiddelbart etter at personen som er omfattet av vedtaket, har blitt underrettet om det. Offentliggjøringen skal minst inneholde opplysninger om overtredelsens type og art og identiteten til den personen vedtaket gjelder.

   Første ledd gjelder ikke for vedtak som pålegger tiltak av undersøkelsesmessig karakter.
2. Dersom en vedkommende myndighet etter en individuell forholdsmessighetsvurdering anser at offentliggjøring av identiteten til den juridiske personen, eller av personopplysninger om en fysisk person, vil være uforholdsmessig, eller dersom offentliggjøringen vil kunne medføre fare for finansmarkedenes stabilitet eller en pågående undersøkelse, skal den enten
   a) utsette offentliggjøringen av vedtaket til det ikke lenger foreligger noen grunn til utsettelse,

b) offentliggjøre vedtaket i anonymisert form på en måte som er i samsvar med nasjonal rett, forutsatt at en slik anonym offentliggjøring sikrer et effektivt vern av de aktuelle personopplysningene, eller
c) helt unnlate å offentliggjøre vedtaket dersom vedkommende myndighet anser at offentliggjøring i samsvar med bokstav a) eller b) vil være utilstrekkelig til å sikre
   i) at finansmarkedenes stabilitet ikke settes i fare, eller
   ii) at offentliggjøringen av slike vedtak er forholdsmessig når det gjelder tiltak som anses å være av mindre betydning.

Dersom en vedkommende myndighet beslutter å offentliggjøre vedtaket i anonymisert form som nevnt i første ledd bokstav b), kan den utsette offentliggjøringen av de relevante opplysningene i et rimelig tidsrom dersom det kan antas at grunnene til å anonymisere offentliggjøringen vil bortfalle i løpet av denne perioden.

3. Dersom vedtaket påklages til en nasjonal rettsmyndighet, forvaltningsmyndighet eller annen myndighet, skal vedkommende myndighet umiddelbart offentliggjøre slike opplysninger på sitt nettsted samt senere opplysninger om resultatet av en slik klage. Alle beslutninger om annullering av et tidligere vedtak om å ilegge en sanksjon eller et tiltak, skal også offentliggjøres.
4. Vedkommende myndighet skal påse at ethvert vedtak som offentliggjøres i samsvar med denne artikkel, er tilgjengelig på dens offisielle nettsted i minst fem år etter offentliggjøringen. Personopplysninger som offentliggjøres, skal bli liggende på vedkommende myndighets offisielle nettsted bare så lenge det er nødvendig, i samsvar med gjeldende personvernregler.
5. Medlemsstatene skal en gang i året gi ESMA sammenfattede opplysninger om alle administrative sanksjoner og andre administrative tiltak som er ilagt i henhold til artikkel 42. Denne forpliktelsen gjelder ikke for tiltak av undersøkelsesmessig karakter. ESMA skal offentliggjøre disse opplysningene i en årsrapport.

   Dersom medlemsstatene i samsvar med artikkel 42 har valgt å fastsette strafferettslige sanksjoner for overtredelser av bestemmelsene omhandlet i nevnte artikkel, skal deres vedkommende myndigheter årlig gi ESMA anonymiserte og sammenfattede opplysninger om all utført strafferettslig etterforskning og alle ilagte strafferettslige sanksjoner. ESMA skal offentliggjøre opplysninger om ilagte strafferettslige sanksjoner i en årlig rapport.

Artikkel 46

Kollegier

1. Innen 30 virkedager etter at en referanseverdi nevnt i artikkel 20 nr. 1 bokstav a) og c) blir oppført i listen over kritiske referanseverdier, med unntak av referanseverdier fra bidragsytere hvorav flertallet ikke er enheter under tilsyn, skal vedkommende myndighet opprette et kollegium.
2. Kollegiet skal bestå av vedkommende myndighet for administratoren, ESMA og vedkommende myndigheter for bidragsytere under tilsyn.
3. Vedkommende myndigheter i andre medlemsstater skal ha rett til å være medlemmer av kollegiet dersom opphør av leveringen av den berørte kritiske referanseverdien ville ha en vesentlig negativ innvirkning på markedets integritet, den finansielle stabiliteten, forbrukere, realøkonomien eller finansieringen av husholdninger og foretak i disse medlemsstatene.

   Dersom en vedkommende myndighet har til hensikt å bli medlem av kollegiet, skal den sende en anmodning til vedkommende myndighet for administratoren med dokumentasjon for at kravene i første ledd i dette nummer er oppfylt. Den berørte vedkommende myndigheten for administratoren skal vurdere anmodningen og skal innen 20 virkedager etter at anmodningen er mottatt, underrette den anmodende myndigheten om hvorvidt kravene anses å være oppfylt. Dersom den anser at disse kravene ikke er oppfylt, kan den anmodende myndigheten henvise saken til ESMA i samsvar med nr. 9.
4. ESMA skal bidra til å fremme og overvåke at kollegiene omhandlet i denne artikkel virker på en formålstjenlig, effektiv og ensartet måte i samsvar med artikkel 21 i forordning (EU) nr. 1095/2010. For det formålet skal ESMA delta når den finner det hensiktsmessig, og skal i den forbindelse anses som en vedkommende myndighet.

   Når ESMA handler i samsvar med artikkel 17 nr. 6 i forordning (EU) nr. 1095/2010 i forbindelse med en kritisk referanseverdi, skal den sikre hensiktsmessig utveksling av opplysninger og samarbeid med de øvrige medlemmene av kollegiet.

5. Vedkommende myndighet for en administrator skal lede kollegiets møter, samordne kollegiets virksomhet og sikre effektiv utveksling av opplysninger mellom kollegiets medlemmer.

   Dersom en administrator leverer flere kritiske referanseverdier, kan vedkommende myndighet for denne administratoren opprette ett enkelt kollegium for alle de referanseverdiene som denne administratoren leverer.
6. Vedkommende myndighet for en administrator skal opprette skriftlige ordninger for kollegiet med hensyn til følgende:
   a) Opplysninger som skal utveksles mellom vedkommende myndigheter.
   b) Beslutningsprosessen mellom vedkommende myndigheter, og fristen for hver beslutning som skal treffes.
   c) Tilfeller der vedkommende myndigheter må rådspørre hverandre.
   d) Samarbeidet som skal foregå i henhold til artikkel 23 nr. 7 og 8.
7. Vedkommende myndighet for en administrator skal ta behørig hensyn til eventuelle råd fra ESMA om de skriftlige ordningene omhandlet i nr. 6 før den godkjenner den endelige teksten. De skriftlige ordningene skal sammenfattes i ett dokument som inneholder en fullstendig begrunnelse for eventuelle vesentlige avvik fra rådet fra ESMA. Vedkommende myndighet for administratoren skal oversende de skriftlige ordningene til medlemmene av kollegiet og til ESMA.
8. Før den treffer et av tiltakene nevnt i artikkel 23 nr. 6, 7 og 9 og artikkel 34, 35 og 42, skal vedkommende myndighet for en administrator rådspørre medlemmene av kollegiet. Medlemmene av kollegiet skal gjøre alt de med rimelighet kan for å komme til enighet innen fristen som er fastsatt i de skriftlige ordningene nevnt i nr. 6 i denne artikkel.

   Når vedkommende myndighet for administratoren treffer en beslutning om å vedta slike tiltak, skal den ta hensyn til innvirkningen på de andre berørte medlemsstatene, særlig den mulige innvirkningen på stabiliteten i deres finansielle systemer.

   Med hensyn til beslutningen om å tilbakekalle godkjenningen eller registreringen av en administrator i samsvar med artikkel 35, og dersom en referanseverdis opphør ville føre til en force majeure-hendelse eller hindre oppfyllelsen av eller på annen måte overtre vilkårene for en finansiell kontrakt eller et finansielt instrument eller reglene for et investeringsfond, som viser til denne referanseverdien i Unionen, i den betydning som Kommisjonen spesifiserer gjennom delegerte rettsakter vedtatt i henhold til artikkel 51 nr. 6, skal vedkommende myndigheter innenfor kollegiet vurdere å treffe tiltak for å redusere virkningene nevnt i dette nummer, herunder
   a) en endring av atferdsreglene nevnt i artikkel 15, metoden eller andre regler for referanseverdien,
   b) en overgangsperiode der framgangsmåtene omhandlet i artikkel 28 nr. 2 skal anvendes.
9. Dersom det ikke oppnås enighet mellom medlemmene av et kollegium, kan vedkommende myndigheter henvise tilfeller til ESMA i følgende situasjoner:
   a) En vedkommende myndighet har ikke oversendt vesentlige opplysninger.
   b) Etter en anmodning i henhold til nr. 3 har vedkommende myndighet for administratoren underrettet den anmodende myndigheten om at kravene i nevnte nummer ikke er oppfylt, eller den har ikke etterkommet anmodningen innen rimelig tid.
   c) Vedkommende myndigheter har ikke oppnådd enighet om forholdene omhandlet i nr. 6.
   d) Det er uenighet om tiltakene som skal treffes i samsvar med artikkel 34, 35 og 42.
   e) Det er uenighet om tiltakene som skal treffes i samsvar med artikkel 23 nr. 6.
   f) Det er uenighet om tiltakene som skal treffes i samsvar med nr. 8 tredje ledd i denne artikkel.
10. I situasjonene nevnt i nr. 9 bokstav a), b), c), d) og f) skal vedkommende myndighet for en administrator, dersom saken ikke er avgjort senest 30 dager etter henvisningen til ESMA, treffe en endelig beslutning og gi vedkommende myndigheter omhandlet i nevnte nummer og ESMA en detaljert og skriftlig begrunnelse for sin beslutning.

    Fristen nevnt i artikkel 34 nr. 6 bokstav a) skal utsettes fra datoen for henvisningen til ESMA til en beslutning er truffet i samsvar med første ledd i dette nummer.

    Dersom ESMA anser at vedkommende myndighet for administratoren har truffet tiltak som er nevnt i nr. 8 i denne artikkel, og som kan være i strid med unionsretten, skal den handle i samsvar med artikkel 17 i forordning (EU) nr. 1095/2010.
11. I situasjonen nevnt i nr. 9 bokstav e) i denne artikkel, og uten at det berører artikkel 258 i

TEUV, kan ESMA handle innenfor rammen av den myndigheten den er gitt i henhold til artikkel 19 i forordning (EU) nr. 1095/2010.

Den myndigheten som vedkommende myndighet for en administrator har i henhold til artikkel 23 nr. 6, kan utøves til ESMA offentliggjør sin beslutning.

Artikkel 47

Samarbeid med ESMA

1. Vedkommende myndigheter skal samarbeide med ESMA ved anvendelsen av denne forordning i samsvar med forordning (EU) nr. 1095/2010.
2. Vedkommende myndigheter skal omgående gi ESMA alle opplysninger som kreves for at den skal kunne utføre sine oppgaver, i samsvar med artikkel 35 i forordning (EU) nr. 1095/2010.
3. ESMA skal utarbeide utkast til tekniske gjennomføringsstandarder for å fastsette framgangsmåtene og formatet for utveksling av opplysninger i henhold til nr. 2.

   ESMA skal framlegge utkastene til tekniske reguleringsstandarder nevnt i første ledd for Kommisjonen innen 1. april 2017

   Kommisjonen gis myndighet til å vedta de tekniske gjennomføringsstandardene nevnt i første ledd i samsvar med artikkel 15 i forordning (EU) nr. 1095/2010.

Artikkel 48

Taushetsplikt

1. Alle fortrolige opplysninger som mottas, utveksles eller overføres i henhold til denne forordning, skal være underlagt vilkårene for taushetsplikt som er fastsatt i nr. 2.
2. Taushetsplikten gjelder alle personer som arbeider eller har arbeidet for vedkommende myndighet eller for enhver myndighet, markedsaktør eller fysisk eller juridisk person som vedkommende myndighet har delegert myndighet til, herunder revisorer og sakkyndige som vedkommende myndighet har inngått kontrakt med.
3. Opplysninger som omfattes av taushetsplikten, kan ikke gis videre til noen annen person eller myndighet, unntatt når dette skjer i henhold til bestemmelser i unionsretten eller nasjonal rett.
4. Alle opplysninger som utveksles mellom vedkommende myndigheter i henhold til denne forordning, og som gjelder forretnings- eller driftsvilkår og andre økonomiske eller personlige forhold, skal anses som fortrolige og omfattes av kravene om taushetsplikt, unntatt når vedkommende myndighet på det tidspunkt opplysningene meddeles, erklærer at opplysningene kan gis videre, eller når videreformidling er nødvendig i forbindelse med rettergang.

Avdeling VII

Delegerte rettsakter og gjennomføringsrettsakter

Artikkel 49

Utøvelse av delegert myndighet

1. Myndigheten til å vedta delegerte rettsakter gis Kommisjonen med forbehold for vilkårene fastsatt i denne artikkel.
2. Myndigheten til å vedta delegerte rettsakter nevnt i artikkel 3 nr. 2, artikkel 20 nr. 6, artikkel 24 nr. 2, artikkel 33 nr. 7, artikkel 51 nr. 6 og artikkel 54 nr. 3 skal gis Kommisjonen på ubestemt tid fra 30. juni 2016.
3. Den delegerte myndigheten nevnt i artikkel 3 nr. 2, artikkel 20 nr. 6, artikkel 24 nr. 2, artikkel 33 nr. 7, artikkel 51 nr. 6 og artikkel 54 nr. 3 kan når som helst tilbakekalles av Europaparlamentet eller Rådet. En beslutning om tilbakekalling innebærer at den delegerte myndigheten som angis i beslutningen, opphører å gjelde. Beslutningen får anvendelse dagen etter at den kunngjøres i *Den europeiske unions tidende* eller på et senere tidspunkt som er angitt i beslutningen. Den berører ikke gyldigheten av delegerte rettsakter som allerede er trådt i kraft.
4. Før Kommisjonen vedtar en delegert rettsakt, skal den rådføre seg med sakkyndige utnevnt av hver medlemsstat i samsvar med prinsippene i den tverrinstitusjonelle avtalen av 13. april 2016 om bedre regelverksutforming.
5. Så snart Kommisjonen vedtar en delegert rettsakt, skal den underrette Europaparlamentet og Rådet samtidig om dette.
6. En delegert rettsakt vedtatt i henhold til artikkel 3 nr. 2, artikkel 20 nr. 6, artikkel 24 nr. 2, artikkel 33 nr. 7, artikkel 51 nr. 6 og artikkel 54 nr. 3 skal tre i kraft bare dersom verken Europaparlamentet eller Rådet har gjort innsigelser innen en frist på tre måneder etter at rettsakten ble meddelt Europaparlamentet og Rådet, eller dersom både Europaparlamentet og Rådet før denne fristen har underrettet Kommisjonen om at de ikke vil gjøre inn-

sigelse. Fristen forlenges med tre måneder på Europaparlamentets eller Rådets initiativ.

Artikkel 50

Komitéprosedyre

1. Kommisjonen skal bistås av Den europeiske verdipapirkomité. Nevnte komité skal være en komité i henhold til forordning (EU) nr. 182/2011.
2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i forordningens artikkel 8.

Avdeling VIII

Overgangs- og sluttbestemmelser

Artikkel 51

Overgangsbestemmelser

1. En indeksleverandør som leverer en referanseverdi 30. juni 2016, skal søke om godkjenning eller registrering i samsvar med artikkel 34 innen 1. januar 2020.
2. Senest 1. januar 2020 skal vedkommende myndighet i medlemsstaten der en indeksleverandør som søker om godkjenning i samsvar med artikkel 34, er lokalisert, ha myndighet til å beslutte å registrere denne indeksleverandøren som en administrator selv om den ikke er en enhet under tilsyn, på følgende vilkår:
   a) Indeksleverandøren leverer ikke en kritisk referanseverdi.
   b) Vedkommende myndighet har tilstrekkelig kjennskap til at den eller de indeksene som leveres av indeksleverandøren, ikke er i utstrakt bruk i denne forordnings betydning, verken i medlemsstaten der indeksleverandøren er lokalisert, eller i andre medlemsstater.

   Vedkommende myndighet skal underrette ESMA om den beslutningen som treffes i samsvar med første ledd.

   Vedkommende myndighet skal oppbevare dokumentasjon for begrunnelsen for beslutningen som treffes i samsvar med første ledd, i en form som gjør det mulig fullt ut å forstå hvorfor vedkommende myndighet anser at indeksen eller indeksene som leveres av indeksleverandøren, ikke er i utstrakt bruk, herunder eventuelle markedsdata, vurderinger eller andre opplysninger, og opplysninger som er mottatt fra indeksleverandøren.
3. En indeksleverandør kan fortsette å levere en eksisterende referanseverdi som kan brukes av enheter under tilsyn til 1. januar 2020, eller, dersom indeksleverandøren inngir en søknad om godkjenning eller registrering i samsvar med nr. 1, med mindre og inntil en slik godkjenning eller registrering avslås.
4. Dersom en eksisterende referanseverdi ikke oppfyller kravene i denne forordning, men opphør eller endringer av denne referanseverdien med sikte på å oppfylle kravene i denne forordning ville føre til en force majeure-hendelse eller hindre oppfyllelsen av eller på annen måte overtre vilkårene for en finansiell kontrakt eller et finansielt instrument eller reglene for et investeringsfond, som viser til denne referanseverdien, kan vedkommende myndighet i medlemsstaten der indeksleverandøren er lokalisert, tillate at referanseverdien brukes. Etter 1. januar 2020 skal ingen finansielle instrumenter, finansielle kontrakter eller målinger av et investeringsfonds resultater tilføyes en henvisning til en slik eksisterende referanseverdi.
5. Med mindre Kommisjonen har vedtatt en beslutning om likeverdighet som nevnt i artikkel 30 nr. 2 eller 3, eller med mindre en administrator er anerkjent i henhold til artikkel 32 eller en referanseverdi er godkjent i henhold til artikkel 33, skal enheter under tilsyn, når det gjelder en referanseverdi som leveres av en administrator som er lokalisert i en tredjestat, dersom referanseverdien allerede brukes i Unionen som referanse for finansielle instrumenter, finansielle kontrakter eller målinger av et investeringsfonds resultater, bare tillates å bruke denne referanseverdien i Unionen for slike finansielle instrumenter, finansielle kontrakter og målinger av et investeringsfonds resultater, som allerede viser til referanseverdien i Unionen, eller som tilføyer en henvisning til denne referanseverdien før 1. januar 2020.
6. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 49 med hensyn til tiltak for å fastsette på hvilke vilkår den berørte vedkommende myndigheten kan vurdere om opphør eller endring av en eksisterende referanseverdi med sikte på å oppfylle kravene i denne forordning, med rimelig sannsynlighet kan føre til en force majeure-hendelse eller hindre oppfyllelsen av eller på annen måte overtre vilkårene for en finansiell kontrakt eller et finansielt instrument eller reglene for et investeringsfond, som viser til denne referanseverdien.

Artikkel 52

Frist for ajourføring av prospekter og nøkkelinformasjonsdokumenter

Artikkel 29 nr. 2 berører ikke eksisterende prospekter som er godkjent i henhold til direktiv 2003/71/EF før 1. januar 2018. For prospekter som er godkjent før 1. januar 2018 i henhold til direktiv 2009/65/EF, skal de underliggende dokumentene ajourføres snarest mulig eller senest innen tolv måneder etter denne datoen.

Artikkel 53

ESMAs gjennomgåelser

1. ESMA skal forsøke å bygge opp en felles europeisk tilsynskultur og en konsekvent tilsynspraksis og sikre ensartede framgangsmåter blant vedkommende myndigheter med hensyn til anvendelsen av artikkel 32 og 33. For dette formål skal anerkjennelsene som er gitt i samsvar med artikkel 32, og godkjenningene som er gitt i samsvar med artikkel 33, gjennomgås av ESMA annethvert år.

   ESMA skal avgi en uttalelse til hver vedkommende myndighet som har anerkjent en tredjestatsadministrator eller godkjent en tredjestatsreferanseverdi, med en vurdering av hvordan denne vedkommende myndigheten anvender de relevante kravene i henholdsvis artikkel 32 og 33 og kravene i relevante delegerte rettsakter og tekniske regulerings- eller gjennomføringsstandarder som bygger på denne forordning.
2. ESMA skal ha myndighet til å kreve dokumentasjon fra en vedkommende myndighet for enhver beslutning som er truffet i samsvar med artikkel 51 nr. 2 første ledd, artikkel 24 nr. 1 og artikkel 25 nr. 2.

Artikkel 54

Gjennomgåelse

1. Senest 1. januar 2020 skal Kommisjonen gjennomgå denne forordning og framlegge en rapport for Europaparlamentet og Rådet, særlig om
   a) virkemåten til og effektiviteten av ordningen for den kritiske referanseverdien, obligatorisk administrasjon og obligatorisk bidrag i henhold til artikkel 20, 21 og 23 og definisjonen av en kritisk referanseverdi i artikkel 3 nr. 1 punkt 25,
   b) effektiviteten av ordningen for godkjenning, registrering og tilsyn av administratorer i henhold til avdeling VI og kollegiene i henhold til artikkel 46, og om det er hensiktsmessig at et unionsorgan fører tilsyn med visse referanseverdier,
   c) virkemåten til og effektiviteten av artikkel 19 nr. 2, særlig dens virkeområde.
2. Kommisjonen skal vurdere utviklingen av internasjonale prinsipper for referanseverdier og av rettslige rammer og tilsynspraksis i tredjestater når det gjelder levering av referanseverdier, og framlegge en rapport for Europaparlamentet og Rådet hvert femte år etter 1. januar 2018. Rapporten skal særlig vurdere om det er behov for å endre denne forordning, og skal om nødvendig følges av et forslag til regelverk.
3. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 49 for å forlenge 42-månedersperioden nevnt i artikkel 51 nr. 2 med 24 måneder dersom rapporten nevnt i nr. 1 bokstav b) i denne artikkel dokumenterer at overgangsordningen for registrering i henhold til artikkel 51 nr. 2 ikke er til skade for en felles europeisk tilsynskultur og en konsekvent tilsynspraksis og ensartede framgangsmåter blant vedkommende myndigheter.

Artikkel 55

Melding om referanseverdier som det vises til, og deres administratorer

Når et finansielt instrument som omfattes av artikkel 4 nr. 1 i forordning (EU) nr. 596/2014, viser til en referanseverdi, skal meldinger i henhold til artikkel 4 nr. 1 i nevnte forordning inneholde navnet på referanseverdien som det vises til, og dens administrator.

Artikkel 56

Endringer av forordning (EU) nr. 596/2014

I forordning (EU) nr. 596/2014 gjøres følgende endringer:

1) I artikkel 19 gjøres følgende endringer:
   a) Nytt nummer skal lyde:
      «1a. Meldingsplikten nevnt i nr. 1 får ikke anvendelse på transaksjoner med finansielle instrumenter som er knyttet til aksjer eller gjeldsinstrumenter fra den utstederen som er omhandlet i nevnte nummer, dersom noen av følgende vilkår er oppfylt på tidspunktet for transaksjonen:
      a) Det finansielle instrumentet er en andel eller aksje i en innretning for

kollektiv investering der eksponeringen for utstederens aksjer eller gjeldsinstrumenter ikke overstiger 20 % av eiendelene som innehas av innretningen for kollektiv investering.

b) Det finansielle instrumentet medfører en eksponering mot en eiendelsportefølje der eksponeringen for utstederens aksjer eller gjeldsinstrumenter ikke overstiger 20 % av eiendelsporteføljen.

c) Det finansielle instrumentet er en andel eller aksje i en innretning for kollektiv investering eller medfører en eksponering mot en eiendelsportefølje, og personen med ledelsesansvar eller personen med nær forbindelse til en slik person verken kjenner eller kunne kjenne til investeringssammensetningen eller eksponeringen mot en slik innretning for kollektiv investering eller eiendelsportefølje når det gjelder utsteders aksjer eller gjeldsinstrumenter, og denne personen har for øvrig ikke noen grunn til å tro at utstederens aksjer eller gjeldsinstrumenter overskrider tersklene i bokstav a) eller b).

Dersom det finnes tilgjengelige opplysninger om investeringssammensetningen i innretningen for kollektiv investering eller eksponeringen mot eiendelsporteføljen, skal personen med ledelsesansvar eller personen med nær forbindelse til en slik person gjøre alle rimelige anstrengelser for å benytte seg av disse opplysningene.»

b) I nr. 7 innsettes følgende ledd etter annet ledd:

«Ved anvendelsen av bokstav b) skal transaksjoner med aksjer eller gjeldsinstrumenter fra en utsteder, eller derivater eller andre finansielle instrumenter som er knyttet til disse, som utføres av forvaltere av innretninger for kollektiv investering som personen med ledelsesansvar eller en person med nær forbindelse til en slik person har investert i, ikke måtte meldes dersom forvalteren av innretningen for kollektiv investering har full handlingsfrihet, hvilket utelukker at forvalteren direkte eller indirekte kan motta instrukser eller forslag som gjelder porteføljesammensetning, fra investorer i denne innretningen for kollektiv investering.»

2) I artikkel 35 gjøres følgende endringer:

a) I nr. 2 og 3 erstattes ordene «og artikkel 19 nr. 13 og 14» med «artikkel 19 nr. 13 og 14 og artikkel 38».

b) Nr. 5 skal lyde:

«5. En delegert rettsakt vedtatt i henhold til artikkel 6 nr. 5 eller 6, artikkel 12 nr. 5, artikkel 17 nr. 2 tredje ledd, artikkel 17 nr. 3, artikkel 19 nr. 13 eller 14 eller artikkel 38 skal tre i kraft bare dersom verken Europaparlamentet eller Rådet har gjort innsigelse mot rettsakten innen en frist på tre måneder etter at rettsakten ble meddelt Europaparlamentet og Rådet, eller dersom både Europaparlamentet og Rådet før denne fristen har underrettet Kommisjonen om at de ikke vil gjøre innsigelse. På Europaparlamentets eller Rådets initiativ forlenges denne fristen med tre måneder.»

3) I artikkel 38 tilføyes følgende ledd:

«Senest 3. juli 2019 skal Kommisjonen etter samråd med ESMA framlegge en rapport for Europaparlamentet og Rådet om nivået for tersklene fastsatt i artikkel 19 nr. 1a bokstav a) og b) i forbindelse med transaksjoner foretatt av personer med overordnet ansvar, når utstederens aksjer eller gjeldsinstrumenter utgjør en del av en innretning for kollektiv investering eller medfører eksponering mot en eiendelsportefølje, med sikte på å vurdere om nivået er hensiktsmessig eller bør justeres.

Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 35 for å justere tersklene i artikkel 19 nr. 1a bokstav a) og b) dersom den i nevnte rapport fastslår at disse tersklene bør justeres.»

Artikkel 57

Endringer av direktiv 2008/48/EF

I direktiv 2008/48/EF gjøres følgende endringer:

1) I artikkel 5 nr. 1 innsettes følgende ledd etter annet ledd:

«Dersom kredittavtalen viser til en referanseverdi som definert i artikkel 3 nr. 1 punkt 3 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1011[29], skal kredittgiveren eller even-

[29] Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1011 om indekser som brukes som referanseverdier for finansielle instrumenter og finansielle kontrakter eller for å måle investeringsfonds resultater, og om endring av direktiv 2008/48/EF og 2014/17/EU og forordning (EU) nr. 596/2014 (EUT L 171 av 29.6.2016, s. 1).

tuelt kredittformidleren opplyse forbrukeren om navnet på referanseverdien og dens administrator og om mulige konsekvenser for forbrukeren, i et eget dokument som kan vedlegges skjemaet for standardiserte europeiske opplysninger om forbrukerkreditt.»

2) I artikkel 27 nr. 1 innsettes følgende ledd etter annet ledd:

«Senest 1. juli 2018 skal medlemsstatene vedta og offentliggjøre de bestemmelsene som er nødvendige for å etterkomme artikkel 5 nr. 1 tredje ledd, og oversende dem til Kommisjonen. De skal anvende disse bestemmelsene fra 1. juli 2018.»

Artikkel 58

Endringer av direktiv 2014/17/EU

I direktiv 2014/17/EU gjøres følgende endringer:

1) I artikkel 13 nr. 1 annet ledd skal ny bokstav lyde:

«ea) når kontraktene som viser til en referanseverdi som definert i artikkel 3 nr. 1 punkt 3 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1011[30], er tilgjengelige, navnene på referanseverdiene og deres administratorer og mulige konsekvenser for forbrukeren,».

2) I artikkel 42 nr. 2 skal nytt ledd etter første ledd lyde:

«Senest 1. juli 2018 skal medlemsstatene vedta og offentliggjøre de bestemmelsene som er nødvendige for å etterkomme artikkel 13 nr. 1 annet ledd bokstav ea), og oversende dem til Kommisjonen. De skal anvende disse bestemmelsene fra 1. juli 2018.»

3) I artikkel 43 nr. 1 skal nytt ledd lyde:

«Artikkel 13 nr. 1 annet ledd bokstav ea) får ikke anvendelse på kredittavtaler som foreligger før 1. juli 2018.»

Artikkel 59

Ikrafttredelse

Denne forordning trer i kraft dagen etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Den får anvendelse fra 1. januar 2018.

Uten hensyn til annet ledd i denne artikkel får artikkel 3 nr. 2, artikkel 5 nr. 5, artikkel 11 nr. 5, artikkel 13 nr. 3, artikkel 15 nr. 6, artikkel 16 nr. 5, artikkel 20 (unntatt nr. 6 bokstav b)), artikkel 21 og 23, artikkel 25 nr. 8, artikkel 25 nr. 9, artikkel 26 nr. 5, artikkel 27 nr. 3, artikkel 30 nr. 5, artikkel 32 nr. 9, artikkel 33 nr. 7, artikkel 34 nr. 8, artikkel 46, artikkel 47 nr. 3 og artikkel 51 nr. 6 anvendelse fra 30. juni 2016.

Uten hensyn til annet ledd i denne artikkel får artikkel 56 anvendelse fra 3. juli 2016.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Strasbourg 8. juni 2016.

For Europaparlamentet	*For Rådet*
M. SCHULZ	A.G. KOENDERS
President	*Formann*

Vedlegg I

Referanserenter

Nøyaktige og tilstrekkelige data

1. Ved anvendelsen av artikkel 11 nr. 1 bokstav a) og c) skal prioriteringsrekkefølgen for bruk av inndata vanligvis være følgende:
   a) En bidragsyters transaksjoner i det underliggende markedet som en referanseverdi skal måle, eller, dersom dette ikke er tilstrekkelig, dens transaksjoner i tilknyttede markeder, for eksempel
      – markedet for usikrede interbankinnskudd,
      – andre markeder for usikrede innskudd, herunder innskuddsbevis og sertifikater, og
      – andre markeder, for eksempel for OIS-kontrakter («overnight index swaps»), gjenkjøpsavtaler, valutaterminkontrakter, børsomsatte renteterminkontrakter og -opsjoner, forutsatt at disse transaksjonene oppfyller atferdsreglenes krav til inndata.
   b) En bidragsyters observasjoner av tredjepartstransaksjoner i markedene som beskrives i bokstav a).
   c) Bindende pristilbud.
   d) Veiledende pristilbud eller ekspertvurderinger.
2. Ved anvendelsen av artikkel 11 nr. 1 bokstav a) og artikkel 11 nr. 4 kan inndata justeres.

   Inndata kan særlig justeres ved anvendelse av følgende kriterier:

[30] Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1011 om indekser som brukes som referanseverdier for finansielle instrumenter og finansielle kontrakter eller for å måle investeringsfonds resultater, og om endring av direktiv 2008/48/EF og 2014/17/EU og forordning (EU) nr. 596/2014 (EUT L 171 av 29.6.2016, s. 1).

a) Kort tid mellom transaksjoner og tidspunktet for levering av inndata, og virkningen av eventuelle markedshendelser i tiden mellom transaksjonstidspunktet og tidspunktet for levering av inndata.
b) Interpolering eller ekstrapolering fra transaksjonsopplysninger.
c) Justeringer for å gjenspeile endringer i bidragsyternes og andre markedsdeltakeres kredittverdighet.

Tilsynsfunksjon

3. Følgende krav får anvendelse i stedet for kravene i artikkel 5 nr. 4 og 5:
   a) Administratoren av en referanserente skal ha en uavhengig tilsynskomité. Nærmere opplysninger om medlemskap i nevnte komité skal offentliggjøres sammen med eventuelle erklæringer om interessekonflikter og prosessene for utvelging eller utpeking av dens medlemmer.
   b) Tilsynskomiteen skal ha møte minst hver fjerde måned og føre protokoll over hvert slikt møte.
   c) Tilsynskomiteen skal opptre med integritet og skal ha alt det ansvaret som er omhandlet i artikkel 5 nr. 3.

Revisjon

4. Administratoren av en referanserente skal utpeke en uavhengig ekstern revisor som skal gjennomgå og rapportere om administratorens overholdelse av referanseverdimetoden og denne forordning. Den eksterne revisjonen av administratoren skal foretas for første gang seks måneder etter innføringen av atferdsreglene og deretter annethvert år.

   Tilsynskomiteen kan kreve en ekstern revisjon av en bidragsyter til en referanserente dersom det er sider ved bidragsyterens atferd den er utilfreds med.

Bidragsyternes systemer og kontroller

5. Følgende krav får anvendelse på bidragsytere til referanserenter, i tillegg til kravene i artikkel 16. Artikkel 16 nr. 5 får ikke anvendelse.
6. Hver bidragsyters innberetter og denne innberetterens nærmeste overordnede skal skriftlig bekrefte at de har lest atferdsreglene og at de vil overholde dem.
7. En bidragsyters systemer og kontroller skal omfatte følgende:
   a) En beskrivelse av ansvarsfordelingen i hvert foretak, herunder interne rapporteringslinjer og ansvarsområder, herunder innberetteres og lederes arbeidssted og navn på berørte personer og stedfortredere.
   b) Interne framgangsmåter for å godkjenne inndatabidrag.
   c) Disiplinære tiltak med hensyn til forsøk på å manipulere eller manglende rapportering av faktisk manipulasjon eller forsøk på manipulasjon fra parter som ikke deltar i bidragsprosessen.
   d) Effektive framgangsmåter for å håndtere interessekonflikter og kontrollere kommunikasjon, både hos bidragsytere og mellom bidragsytere og andre tredjeparter, for å unngå at de som har ansvaret for å framlegge rentesatser, påvirkes på utilbørlig måte utenfra. Innberettere skal arbeide på steder som er fysisk atskilt fra personer som handler med rentederivater.
   e) Effektive framgangsmåter for å hindre eller kontrollere utveksling av opplysninger mellom personer som deltar i virksomhet som innebærer en risiko for interessekonflikt og der utvekslingen av nevnte opplysninger kan påvirke referanseverdidataene som leveres.
   f) Regler for å unngå ulovlig samordning mellom bidragsytere, og mellom bidragsytere og administratorer av referanseverdier.
   g) Tiltak for å hindre eller begrense en persons utøvelse av utilbørlig innflytelse på den måten personer som er involvert i leveringen av inndata, utfører denne virksomheten på.
   h) Avskaffing av enhver direkte forbindelse mellom godtgjøring av ansatte som er involvert i leveringen av inndata, og godtgjøring av eller inntekter skapt av personer som utfører en annen oppgave, dersom det kan oppstå en interessekonflikt i tilknytning til disse oppgavene.
   i) Kontroller for å påvise eventuelle reverserte transaksjoner etter at inndata er levert.
8. En bidragsyter til en referanserente skal utførlig dokumentere
   a) alle relevante aspekter ved inndatabidrag,
   b) framgangsmåten for å fastsette og godkjenne inndata,
   c) innberetternes navn og ansvarsområder,
   d) all kommunikasjon mellom innberetterne og andre personer, herunder interne og eksterne handlere og meglere, i forbindelse med fastsettelsen eller leveringen av inndata,

e) all kontakt mellom innberetterne og administratoren eller en beregningsagent,
f) eventuelle forespørsler som gjelder inndataene, og resultatene av disse forespørslene,
g) følsomhetsrapporter for rentebytteavtaler og andre derivatkontrakter som inngår i handelsporteføljen, med en betydelig eksponering mot fastsettelse av rentesats, når det gjelder inndata.

9. Dokumentasjonen skal oppbevares på et medium som gjør de lagrede opplysningene tilgjengelige i framtiden, med et dokumentert revisjonsspor.
10. Etterlevelsesfunksjonen hos en bidragsyter til en referanserente skal regelmessig rapportere til ledelsen om alle undersøkelsesresultater, herunder om reverserte transaksjoner.
11. Inndata og framgangsmåter skal være gjenstand for regelmessig intern revisjon.
12. En ekstern revisjon av inndataene fra en bidragsyter til en referanserente og av overholdelsen av atferdsreglene og bestemmelsene i denne forordning skal foretas for første gang seks måneder etter innføringen av atferdsreglene og deretter annethvert år

Vedlegg II

Varereferanseverdier

Metode

1. Administratoren av en varereferanseverdi skal formalisere, dokumentere og offentliggjøre enhver metode som administratoren bruker for å beregne en referanseverdi. Som et minstekrav skal en slik metode omfatte og beskrive følgende:
   a) Alle kriteriene og framgangsmåtene som brukes for å utvikle referanseverdien, herunder hvordan administratoren bruker inndata, herunder det spesifikke volumet, gjennomførte og rapporterte transaksjoner, kjøpstilbud, salgstilbud og andre markedsopplysninger, i sin vurdering eller innenfor sine perioder eller rammer for vurdering, hvorfor en særskilt referanseenhet brukes, hvordan administratoren samler inn slike inndata, retningslinjene for vurderingsansvarliges vurderinger og andre opplysninger, for eksempel forutsetninger, modeller eller ekstrapolering fra innsamlede data som tas i betraktning ved vurderingen.
   b) Framgangsmåter og praksiser som er utformet for å sikre at de vurderingsansvarlige foretar sine vurderinger på en ensartet måte.
   c) Den relative betydningen som skal tildeles hvert kriterium som anvendes for å beregne referanseverdien, særlig den anvendte typen inndata og den typen kriterium som anvendes som utgangspunkt for vurderingen med sikte på å sikre kvaliteten og integriteten i forbindelse med beregningen av referanseverdien.
   d) Kriterier som angir minstekrav til transaksjonsopplysninger som kreves for å beregne en bestemt referanseverdi. Dersom det ikke angis en slik terskel, skal det begrunnes hvorfor en minsteterskel ikke er fastsatt, og det skal angis hvilke framgangsmåter som skal anvendes dersom det ikke foreligger noen transaksjonsopplysninger.
   e) Kriteriene som får anvendelse på de vurderingsperiodene der de innsendte dataene ligger under terskelen for metodens anbefalte transaksjonsopplysninger eller administratorens kvalitetsstandarder ikke er oppfylt, herunder eventuelle alternative vurderingsmetoder, blant annet teoretiske beregningsmodeller. Disse kriteriene skal redegjøre for framgangsmåtene som skal anvendes dersom det ikke foreligger noen transaksjonsopplysninger.
   f) Kriterier for å sikre at inndata leveres i rett tid, og for hvordan leveringen skal skje, dvs. elektronisk, per telefon eller på annen måte.
   g) Kriterier og framgangsmåter for vurderingsperioder der en eller flere bidragsytere leverer inndata som utgjør en betydelig del av de samlede inndataene for denne referanseverdien. Administratoren skal i disse kriteriene og framgangsmåtene også definere hva som utgjør en betydelig del for beregningen av hver referanseverdi.
   h) Kriterier for når transaksjonsopplysninger kan utelukkes fra en beregning av en referanseverdi.
2. Administratoren av en varereferanseverdi skal offentliggjøre eller gjøre tilgjengelig hovedpunktene i den metoden administratoren anvender for hver varereferanseverdi som leveres og offentliggjøres, eller eventuelt for hver familie av referanseverdier som leveres og offentliggjøres.
3. Sammen med metoden nevnt i nr. 2 skal administratoren av en varereferanseverdi også beskrive og offentliggjøre følgende:

a) Begrunnelsen for å velge en bestemt metode, herunder eventuelle prisjusteringsteknikker og en begrunnelse for hvorfor det tidsrommet eller den tidsrammen som inndataene godtas innenfor, er en pålitelig indikator for fysiske markedsverdier.
b) Framgangsmåten for intern gjennomgåelse og godkjenning av en bestemt metode, og hvor ofte en slik gjennomgåelse skal foretas.
c) Framgangsmåten for ekstern gjennomgåelse av en bestemt metode, herunder framgangsmåtene for å få markedet til å godta metoden gjennom samråd med brukerne om viktige endringer i deres prosesser for referanseverdiberegning.

Endringer av metoden

4. Administratoren av en varereferanseverdi skal vedta og offentliggjøre for brukerne klare framgangsmåter og begrunnelsen for eventuelle foreslåtte vesentlige endringer av sin metode. Disse framgangsmåtene skal være forenlige med det overordnede målet om at en administrator må sikre at referanseverdiberegningenes integritet opprettholdes, og gjennomføre endringer med sikte på at det markedet som berøres av slike endringer, skal være velordnet. Slike framgangsmåter skal fastsette
   a) en klar frist for forhåndsvarsel som gir brukerne tilstrekkelig mulighet til å analysere og kommentere virkningen av de foreslåtte endringene, idet det tas hensyn til administratorens vurdering av de allmenne omstendighetene,
   b) at brukernes kommentarer og administratorens reaksjoner på disse kommentarene skal gjøres tilgjengelige for alle markedsdeltakere etter en bestemt høringsperiode, unntatt når det er anmodet om fortrolig behandling.
5. Administratoren av en varereferanseverdi skal regelmessig gjennomgå sine metoder for å sikre at de på en pålitelig måte gjenspeiler det fysiske markedet som vurderes, og skal angi hvordan relevante brukeres synspunkter tas hensyn til.

Referanseverdiberegningenes kvalitet og integritet

6. Administratoren av en varereferanseverdi skal gjøre følgende:
   a) Angi hvilke kriterier som definerer den fysiske varen som er gjenstand for en bestemt metode.
   b) Prioritere inndata i følgende rekkefølge når dette er forenlig med administratorens metoder:
      i) Gjennomførte og rapporterte transaksjoner.
      ii) Kjøps- og salgstilbud.
      iii) Andre opplysninger.

      Dersom gjennomførte og rapporterte transaksjoner ikke prioriteres, bør det gis en begrunnelse som fastsatt i nr. 7 bokstav b).
   c) Anvende tilstrekkelige tiltak som er beregnet på å bruke inndata som framlegges og vurderes i forbindelse med en referanseverdiberegning, som er basert på god tro, det vil si at partene som framlegger inndataene, har gjennomført eller er forberedt på å gjennomføre transaksjoner som genererer slike inndata, og at de gjennomførte transaksjonene ble gjennomført i tråd med prinsippet om armlengdes avstand, og særlig oppmerksomhet skal rettes mot transaksjoner mellom nærstående parter.
   d) Innføre og anvende framgangsmåter for å identifisere avvikende eller mistenkelige transaksjonsopplysninger og dokumentere beslutninger om å utelukke transaksjonsopplysninger fra administratorens referanseverdiberegning.
   e) Oppfordre bidragsytere til å framlegge alle inndata som oppfyller administratorens kriterier for den berørte beregningen. Administratorer skal så langt det er mulig og rimelig sikre at de framlagte inndataene er representative for bidragsyterens faktisk gjennomførte transaksjoner.
   f) Anvende et system med egnede tiltak for å sikre at bidragsyterne overholder administratorens gjeldende kvalitets- og integritetsstandarder for inndata.
7. Administratoren av en varereferanseverdi skal i forbindelse med hver beregning beskrive og offentliggjøre følgende, i den grad det er rimelig og uten at det berører en behørig offentliggjøring av referanseverdien:
   a) En kort forklaring som er tilstrekkelig til at en referanseverdibruker eller vedkommende myndighet kan forstå hvordan beregningen er gjort, herunder, som et minstekrav, størrelsen og likviditeten på det fysiske markedet som vurderes (f.eks. transaksjonenes antall og volum), volumintervall og gjennomsnittsvolum, prisintervall og gjennomsnittspris, og veiledende prosentandeler for hver type inndata som er

tatt i betraktning i forbindelse med en beregning; metoden for prisfastsetting skal beskrives ved hjelp av begreper som transaksjonsbasert, marginbasert eller interpolert eller ekstrapolert.

b) En kort beskrivelse av i hvilket omfang og på hvilket grunnlag det i forbindelse med en beregning er foretatt vurderinger, herunder om utelukkelse av data som ellers oppfylte kravene for den relevante metoden for beregningen, om fastsettelse av priser basert på marginer eller interpolering eller ekstrapolering, eller om vekting av kjøps- eller salgstilbud som overstiger gjennomførte transaksjoner.

Rapporteringsprosessens integritet

8. Administratoren av en varereferanseverdi skal gjøre følgende:
   a) Angi kriteriene som definerer hvem som kan levere inndata til administratoren.
   b) Ha framgangsmåter for kvalitetskontroll for å vurdere identiteten til bidragsytere og innberettere som rapporterer inndata, og godkjenningen av slike innberettere som kan rapportere inndata på vegne av en bidragsyter.
   c) Angi kriteriene som gjelder for ansatte hos en bidragsyter som har tillatelse til å levere inndata til en administrator på vegne av en bidragsyter; oppfordre bidragsytere til å framlegge transaksjonsopplysninger fra back-office-funksjoner og innhente underbyggende data fra andre kilder dersom transaksjonsopplysninger mottas direkte fra en handler.
   d) Gjennomføre internkontroller og skriftlige framgangsmåter for å identifisere kommunikasjon mellom bidragsytere og vurderingsansvarlige som forsøker å påvirke en beregning til fordel for en bestemt handelsposisjon (for bidragsyteren, dennes ansatte eller en tredjepart), forsøk på å få en vurderingsansvarlig til å bryte administratorens regler eller retningslinjer, eller identifisere bidragsytere som gjentatte ganger har levert avvikende eller mistenkelige transaksjonsopplysninger. Disse framgangsmåtene skal i den grad det er mulig omfatte bestemmelser som tillater administratoren å foreta ytterligere undersøkelser av bidragsyterens selskap. Kontrollene skal omfatte krysskontroll av markedsindikatorer for å validere framlagte opplysninger.

Vurderingsansvarlige

9. I forbindelse med rollen som vurderingsansvarlig skal administratoren av en varereferanseverdi
   a) vedta og ha eksplisitte interne regler og retningslinjer for utvelging av vurderingsansvarlige, herunder minstekrav til deres opplæring, erfaring og ferdigheter, samt en framgangsmåte for regelmessig gjennomgåelse av deres kompetanse,
   b) ha ordninger for å sikre at beregningene kan gjøres regelmessig og på en konsekvent måte,
   c) opprettholde planer for kontinuitet og etterfølgere når det gjelder sine vurderingsansvarlige, for å sikre at beregninger gjøres på en ensartet måte av ansatte som har relevant kunnskap, og
   d) innføre framgangsmåter for internkontroll for å sikre beregningenes integritet og pålitelighet. Slike internkontroller og framgangsmåter skal minst kreve at det løpende tilsynet med vurderingsansvarlige sikrer at metoden anvendes på riktig måte, og framgangsmåter for intern godkjenning fra en overordnet før priser kan formidles til markedet.

Revisjonssporing

10. Administratoren av en varereferanseverdi skal ha regler og framgangsmåter for samtidig dokumentasjon av relevante opplysninger, herunder
    a) alle inndata,
    b) vurderingene som vurderingsansvarlige foretar i forbindelse med beregningen av hver referanseverdi,
    c) hvorvidt en beregning utelukket en bestemt transaksjon som ellers oppfylte kravene i den relevante metoden for denne beregningen, og begrunnelsen for dette,
    d) identiteten til alle vurderingsansvarlige og eventuelt andre personer som har framlagt eller på annen måte frambrakt noen av opplysningene omhandlet i bokstav a), b) eller c).
11. Administratoren av en varereferanseverdi skal ha regler og framgangsmåter for å sikre at et revisjonsspor for relevante opplysninger oppbevares i minst fem år med sikte på å dokumentere hvordan beregningene gjøres.

Interessekonflikter

12. Administratoren av en varereferanseverdi skal fastsette hensiktsmessige retningslinjer og

framgangsmåter for å identifisere, offentliggjøre, håndtere eller redusere og unngå interessekonflikter og for å sikre integritet og uavhengighet i forbindelse med beregningene. Disse retningslinjene og framgangsmåtene skal gjennomgås og ajourføres regelmessig, og skal

a) sikre at beregningene av referanseverdier ikke påvirkes av at det foreligger eller kan oppstå kommersielle eller personlige forretningsforbindelser eller interesser mellom administratorer eller deres tilknyttede foretak, personale, kunder, markedsdeltakere eller personer knyttet til disse,
b) sikre at de personlige interessene og forretningsforbindelsene til administratorens personale ikke kan skade administratorens funksjoner, herunder eksterne oppdrag, reiser og aksept av underholdning, gaver og invitasjoner som tilbys av administratorens kunder eller andre deltakere i varemarkedet,
c) med hensyn til påviste konflikter sikre hensiktsmessig atskillelse av funksjoner hos administratoren gjennom tilsyn, godtgjøring, systemtilgang og informasjonsstrømmer,
d) sikre fortrolig behandling av opplysninger som framlegges for eller utarbeides av administratoren, med forbehold for de offentliggjøringskravene som gjelder for administratoren,
e) forby ledere, vurderingsansvarlige og andre ansatte hos administratoren å bidra til en referanseverdiberegning gjennom å delta i kjøpstilbud, salgstilbud og handler enten personlig eller på vegne av markedsdeltakere, og
f) effektivt håndtere påviste interessekonflikter som kan foreligge mellom administratorens levering av en referanseverdi (herunder alle ansatte som utfører eller på annen måte har ansvar i forbindelse med referanseverdiberegning), og administratorens øvrige virksomhet.

13. Administratoren av en varereferanseverdi skal sikre at det for dens øvrige forretningsvirksomhet er innført egnede framgangsmåter og ordninger for å redusere sannsynligheten for at en interessekonflikt vil påvirke referanseverdiberegningenes integritet.
14. Administratoren av en varereferanseverdi skal sikre at det er innført atskilte rapporteringslinjer mellom dens ledere, vurderingsansvarlige og andre ansatte og fra lederne til administratorens øverste ledelse og styre for å sikre
    a) at administratoren anvender kravene i denne forordning på en tilfredsstillende måte, og
    b) at ansvarsområdene er klart definert og ikke er kilde til reell eller oppfattet konflikt.
15. Administratoren av en varereferanseverdi skal underrette brukerne så snart den får kjennskap til en interessekonflikt som oppstår som følge av administratorens eierskap.

Klager

16. Administratoren av en varereferanseverdi skal innføre og offentliggjøre retningslinjer for behandling av klager, som fastsetter framgangsmåter for å motta, undersøke og dokumentere klager på en administrators beregningsprosess. Slike klageordninger skal sikre at
    a) referanseverdibrukere kan inngi klager med hensyn til om en bestemt referanseverdiberegning er representativ for markedsverdien, foreslåtte endringer av referanseverdiberegningen, anvendelse av metoden i forbindelse med en bestemt referanseverdiberegning og andre redaksjonelle avgjørelser i forbindelse med referanseverdiberegningen,
    b) det er fastsatt en tidsplan for behandling av klager,
    c) formelle klager som er rettet mot administratoren og dens personale, undersøkes av vedkommende administrator raskt og på en rettferdig måte,
    d) undersøkelsen gjennomføres uavhengig av medarbeidere som kan være involvert i klagens gjenstand,
    e) administratoren tar sikte på å foreta undersøkelsen umiddelbart,
    f) administratoren skriftlig og innen en rimelig frist underretter klageren og eventuelle andre berørte parter om resultatet av undersøkelsen,
    g) dersom en klager er utilfreds med måten vedkommende administrator har behandlet en klage på, eller med administratorens beslutning, er det mulig å benytte en uavhengig tredjepart utpekt av administratoren, senest seks måneder etter at den opprinnelige klagen ble inngitt, og
    h) alle dokumenter knyttet til en klage, herunder slike som framlegges av klageren, og administratorens egen dokumentasjon, oppbevares i minst fem år.

17. Tvister om daglige prisfastsettelser, som ikke er formelle klager, skal avgjøres av administratoren av en varereferanseverdi ved hjelp av dennes egnede standardframgangsmåter. Dersom en klage medfører en prisendring, skal nærmere opplysninger om prisendringen meddeles markedet så snart som mulig.

Ekstern revisjon

18. Administratoren av en varereferanseverdi skal utpeke en uavhengig ekstern revisor med relevant erfaring og evne til å vurdere og rapportere om administratorens oppfyllelse av egne metodekriterier og av kravene i denne forordning. Revisjonene skal gjennomføres årlig og skal offentliggjøres tre måneder etter at hver revisjon er fullført, og ytterligere foreløpige revisjoner utføres ved behov.

Vedlegg 2

EØS-komiteens beslutning nr. […] av […] om endring av EØS-avtalens vedlegg IX (Finansielle tjenester) og vedlegg XIX (Forbrukervern)

EØS-KOMITEEN HAR –

under henvisning til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, heretter kalt EØS-avtalen, særlig artikkel 98,

og på følgende bakgrunn:

(1) Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1011 av 8. juni 2016 om indekser som brukes som referanseverdier for finansielle instrumenter og finansielle kontrakter eller for å måle investeringsfonds resultater, og om endring av direktiv 2008/48/EF og 2014/17/EU og forordning (EU) nr. 596/2014[1] skal innlemmes i EØS-avtalen.

(2) EØS-avtalens vedlegg XI og XIX bør derfor endres –

TRUFFET DENNE BESLUTNING:

Artikkel 1

I EØS-avtalens vedlegg IX gjøres følgende endringer:

Etter nr. 31k (europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 2015/751) skal nytt nr. 31l lyde:

«31l. **32016 R 1011**: Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1011 av 8. juni 2016 om indekser som brukes som referanseverdier for finansielle instrumenter og finansielle kontrakter eller for å måle investeringsfonds resultater, og om endring av direktiv 2008/48/EF og 2014/17/EU og forordning (EU) nr. 596/2014 (EUT L 171 av 29.6.2016, s. 1).

Forordningens bestemmelser skal for denne avtales formål gjelde med følgende tilpasning:

(a) Uten at det berører bestemmelsene i EØS-avtalens protokoll 1, og dersom ikke annet er fastsatt i avtalen, skal betydningen av ordene 'medlemsstat(er)' og 'vedkommende myndigheter' også omfatte, i tillegg til den betydning de har i forordningen, henholdsvis EFTA-statene og deres vedkommende myndigheter.

(b) I artikkel 46 nr. 4 annet ledd, artikkel 46 nr. 10 tredje ledd og artikkel 46 nr. 11 første ledd skal ordene 'eller, der det er relevant, EFTAs overvåkingsorgan' tilføyes etter ordet 'ESMA'.

(c) I artikkel 46 nr. 10 skal ordet 'unionsretten' erstattes med ordene 'bestemmelsene i EØS-avtalen'.

(d) I artikkel 47 nr. 1, når det gjelder EFTA-statene, skal ordene 'og EFTAs overvåkingsorgan' tilføyes etter ordet 'ESMA'.

(e) I artikkel 48 nr. 3 skal ordene 'i unionsretten' erstattes med ordene 'i EØS-avtalen'.»

Artikkel 2

I EØS-avtalens vedlegg XIX nr. 7h (europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/48/EF) skal nytt strekpunkt lyde:

«– **32016 R 1011**: Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1011 av 8. juni 2016 (EUT L 171 av 29.6.2016, s. 1).»

Artikkel 3

Teksten til forordning (EU) 2016/1011 på islandsk og norsk, som skal kunngjøres i EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*, skal gis gyldighet.

[1] EUT L 171 av 29.6.2016, s. 1.

Artikkel 4

Denne beslutning trer i kraft[…] eller dagen etter at alle meddelelser etter EØS-avtalens artikkel 103 nr. 1 er inngitt[2], alt etter hva som inntreffer sist.

Artikkel 5

Denne beslutning skal kunngjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

Utferdiget i Brussel […].

For EØS-komiteen
Formann
[…]

EØS-komiteens
sekretærer
[…]

[2] [Ingen forfatningsrettslige krav angitt.] [Forfatningsrettslige krav angitt.]

Bestilling av publikasjoner

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
www.publikasjoner.dep.no
Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på
www.regjeringen.no

Trykk: Departementenes sikkerhets- og
serviceorganisasjon – 06/2019